

§ 1 Meddelande om namnändring

Tredje vice talmannen meddelade att Christina Thuring (SD) ändrat namn till *Christina Östberg*.

§ 2 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde att *Gunnar Hedberg* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för Ulrika Karlsson i Uppsala (M) under tiden för hennes ledighet den 1 december 2014–1 mars 2015.

§ 3 Svar på interpellation 2014/15:58 om rättighetsmekanism i EU

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Birgitta Ohlsson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen kommer att vidta för att det av kommissionen föreslagna ramverket för att stärka rättsstaten i EU snarast kommer på plats och även kompletteras med en systematisk granskning av samtliga EU-länder.

Jag delar förstås Birgitta Ohlssons syn på EU:s gemensamma värden, liksom på institutionernas och medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla respekten för mänskliga rättigheter och rättsstaten.

Jag instämmer också i Birgitta Ohlssons oro över utvecklingen i vissa medlemsstater på senare år. Det är oacceptabelt att människors grundläggande rättigheter kränks, att rättsliga institutioners oberoende begränsas eller att civilsamhällets möjlighet att arbeta inskränks.

Att leva upp till EU:s grundläggande värden i enlighet med artikel 2 i EU-fördraget är en skyldighet för EU:s medlemsstater och nödvändigt för att samarbetet inom unionen ska kunna utvecklas i ömsesidigt förtroende. Det är också en förutsättning för att EU med kraft och trovärdighet ska kunna hävda vikten av respekt för mänskliga rättigheter och rättsstaten av länder utanför unionen. De krav EU ställer på kandidatländer bör självklart speglas i kraven på medlemsstaterna själva.

Det ramverk som kommissionen vill inrätta för att stärka rättsstaten är därför mycket välkommet. Kommissionen har ett särskilt ansvar som väktare av fördragen och därmed för att respekten för EU:s gemensamma värden upprätthålls. Ramverket tydliggör detta ansvar och kommissionens

möjlighet att agera inom fördragen. Syftet är att ge kommissionen verktyg för att föra dialog och ge rekommendationer när en medlemsstat riskerar bryta mot de värden man förbundit sig till i enlighet med artikel 2 i fördraget. Ramverket kompletterar mekanismerna i artikel 7 i EU-fördraget och ska inte påverka kommissionens befogenheter att inleda överträdelseförfaranden enligt artikel 258 i fördraget om EU:s funktionssätt.

Regeringen välkomnar också att Frans Timmermans, som förste vice ordförande i kommissionen, fått ett övergripande ansvar för frågor om rättsstaten och EU:s stadga om grundläggande rättigheter. Det är en positiv och viktig signal om att dessa frågor alltid måste vägas in i EU:s arbete.

Fru talman! I regeringsförklaringen slogs fast att mänskliga rättigheter är en av hörnstenarna i svensk utrikespolitik och att alla politiska beslut ska ta hänsyn till mänskliga rättigheter. Detta kommer att vara vägledande i såväl mitt som hela regeringens arbete och för de åtgärder vi kommer att vidta, både i EU-samarbetet och globalt.

För regeringen är arbetet i EU för att stärka rättsstaten mycket viktigt, dels för att öka respekten för unionens grundläggande värden och komma till rätta med konkreta problem i medlemsstater, dels för att det bidrar till EU:s demokratiska legitimitet.

Under hösten diskuteras frågan i allmänna rådet. Regeringen kommer att vara pådrivande för att stödja kommissionens roll och att ramverket ska tillämpas, med likabehandling och objektiva kriterier som grundläggande principer, i enlighet med fördragen. Ramverket får med andra ord inte politiseras. Regeringen kommer att betona vikten av att ramverket omfattar upprätthållandet av unionens värden, i enlighet med artikel 2 i fördraget, liksom att det också bör tillämpas i situationer där enskilda fall påvisar strukturella brister rörande rättsstatsprincipen. Det kan exempelvis gälla fall där domare skiljs från sitt ämbete eller mål på osakliga grunder, eller fall där organisationers möjlighet att arbeta allvarligt inskränks. Vidare är det viktigt att öppenhetsförordningen respekteras och att kommissionen samarbetar nära med Europarådet och FN för tillförlitlig informationsinhämtning och för att undvika dubbelarbete.

Regeringen ser gärna att också rådet utvecklar sitt arbete för att stärka den gemensamma förståelsen av hur rättsstatsprincipen efterlevs, exempelvis genom dialog om konkreta frågor eller teman. En del i en sådan dialog skulle kunna vara hur befintlig information, som rapporter från Europarådet och EU:s byrå för grundläggande rättigheter, kunde komma till bättre användning.

Då Birgitta Ohlsson, som framställt interpellationen, på grund av ledighet från uppdraget som riksdagsledamot inte var närvarande vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Maria Weimer i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 2 MARIA WEIMER (FP):

Fru talman! ”Unionen ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna.”

Så inleds Lissabonfördragets artikel 2. Det är ett fördrag som alla EU:s medlemsländer har skrivit under och ratificerat och därmed också lovat att följa.

Tyvär ser verkligheten inte ut så i dag runt om i Europa. I Ungern har pressfriheten kringsskurits. I Spanien begränsas rätten att demonstrera utanför offentliga byggnader. I Rumänien diskrimineras den romska minoriteten. I flera EU-länder undermineras alltså de grundläggande värderingar som hela vårt Europasamarbete bygger på.

Det visar att vi inte kan ta frågor om mänskliga rättigheter för givna bara för att vi har skrivit in detta i våra konstitutioner eller våra författningar. Precis som demokrati är våra grundläggande friheter en färskvara som vi hela tiden måste återerövra och försvara.

Det är därför mycket positivt att höra att utrikesministern välkomnar kommissionens initiativ för att stärka rättsstaten i EU.

Det var nämligen Folkpartiet som under ledning av just EU-minister Birgitta Ohlsson tog initiativ till den här granskningen. Sverige var ensamt om att föreslå det från början, men nu är det fler länder som följer efter.

Fru talman! När vi utformar en kontrollfunktion för mänskliga rättigheter är det särskilt viktigt att alla länder behandlas lika. Precis som utrikesministern var inne på får inga undantag göras, för då förloras hela trovärdigheten med idén. Det innebär att även Sverige ska granskas i denna process.

För att kommissionen ska ha möjlighet att upptäcka när något land bryter mot fördraget måste granskningarna genomföras regelbundet. Det är också någonting som vi är överens om.

Jag tror att det kommer att krävas en hel del mod från kommissionens sida för detta. Som vi vet finns det nämligen redan motstånd mot den här idén bland vissa EU-länder. Vi kan inte förvänta oss att Ungerns regering kommer att tacka oss för att vi kritiserar deras inskränkning av yttrandefriheten. Vi kan inte heller hoppas på applåder från Rumänien när vi talar om diskrimineringen av romer.

Vi får med andra ord räkna med en tuff match. Därför är det så viktigt att Sverige även efter regeringsskiftet fortsätter att vara en blåslampa för mänskliga rättigheter inte bara utanför EU utan även inom unionen.

Fru talman! Vi är många som är besvikna över att det inte finns någon EU-minister i den nya regeringen. Den här frågan hade varit en perfekt fråga för en EU-minister att driva. Men statsministern har nu hänvisat till att ansvaret för EU-frågorna ligger på utrikesministern. Från Folkpartiets sida tror vi att det är feltänkt eftersom EU-frågor inte handlar bara om utrikespolitik. EU-samarbetet handlar om så mycket mer än just utrikesfrågor. Det har snarare inrikespolitisk relevans.

Men nu när utrikesministern har fått EU-ansvaret är min direkta fråga till henne om hon kan lova att personligen driva på bildandet av denna mekanism, så att den blir så vass som möjligt för att granska medlemsstaterna. Jag vill också fråga om hon kan garantera att hon själv kommer att delta i mötena i allmänna rådet där just den här frågan förhandlas. En sådan här viktig värderingsfråga bör nämligen inte delegeras till en tjänsteman.

Anf. 3 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Det gläder mig att vi är överens om vikten av att driva på i EU för en bättre efterlevnad av rättsstaten. Jag är den första att ge en eloge till Birgitta Ohlsson för hennes arbete och för att hon har drivit på för att detta ska bli verklighet och för att man inrättar en mekanism och en

ordning för att göra detta. Det tycker jag att Birgitta Ohlsson och Folkpartiet absolut ska ha en eloge för.

Detta arbete inom EU för att stärka rättsstaten tycker jag har fått ny energi under hösten. Jag kommer från ett möte med allmänna rådet och förstår med utrikesministrarna i måndags. Hittills har jag varit där på mötena och tänker fortsätta att vara närvarande. Men det är egentligen bara två av EU-länderna som nu har kvar institutioner med en EU-minister. Det har blivit en anomali i EU-kretsen att ha EU-ministrar.

Det är i själva verket så att alla ministrar måste vara EU-ministrar. Vi har redan upptäckt att det är så. Våra frågor är ständigt på dagordningen; vi måste vara alla engagerade och tänka på hur vi ska påverka i EU-kretsen samt hur vi ska använda vårt EU-samarbete och EU-medlemskap på bästa sätt för att driva våra frågor. Det här är ett bra exempel.

Vi tycker att det kom ett bra förslag till allmänna rådet. Det diskuterades i förrgår. Det italienska ordförandeskapet har lagt fram förslag om hur rådet ska kunna utveckla en egen roll, vid sidan av att kommissionen förstås har ansvar som väktare av fördragen. Jag tror också att vi kommer att se att vice ordförande Frans Timmermans lyfter fram de här frågorna på ett nytt sätt.

Det är positiva signaler, och det blev en bra och konstruktiv debatt där de flesta medlemsländer välkomnade möjligheten att till exempel varje år ha en tematisk debatt om en viss fråga. Det kan gälla pressfrihet eller någonting annat – civilsamhällets organisationer, eller vad man nu väljer – och det syftar till att kunna ta sig an frågorna mer grundligt, som tillägg till det som ska vara kommissionens roll.

Vi var också överens om att vi ska utarbeta former för de återkommande diskussionerna i rådet och för hur man ska öka förståelsen för hur viktigt det är att debatten hålls levande och att vi återkommer regelbundet. Jag tror alltså att de dialoger rådet har kan bli ett bra redskap för att sätta fokus på EU:s gemensamma värderingar och hur vi lever upp till dem.

Jag tycker samtidigt inte att man ska göra dubbelarbete. Vi har nämligen Europarådet och en rad organ som redan granskar, och då ska inte kommissionen göra det ovanpå allt som redan bedrivs. Vi kan i stället använda oss av det material, den granskning och de rapporter som presenteras regelbundet. De kan mycket väl ligga till grund för debatter och diskussioner både i rådet och i kommissionen.

Anf. 4 MARIA WEIMER (FP):

Fru talman! Nu är det så att man väljer att utforma ministerposter i regeringen i överensstämmelse med de frågor man prioriterar. Har man en Nordenminister och en framtidsminister hade vi, som är ett Europavänligt parti, tyckt att det var väldigt roligt om det också fanns en EU-minister. Om utrikesministern tar på sig att driva de här frågorna lika starkt som en EU-minister hade gjort är det dock roligt att höra.

Jag har förstått det som att diskussionen i måndags handlade mycket om enighet i EU-kretsen, men jag vill återkomma till att jag tror att det kan bli en tuff diskussion kring en väldigt vass MR-kontrollmekanism. Vi vet nämligen att det finns motstånd bland många länder. Det är inte lätt att kritisera de egna medlemsländerna när de redan kommit in i unionen, så att säga.

Jag är medveten om att även EU-ministern är medveten om detta, men jag tror att det kan behövas en mycket stark röst från svensk sida för att stärka kommissionens roll som väktare av fördragen. Det handlar om att den granskande rollen ska bli så stark som det bara är möjligt, så att vi verkligen kan granska de här länderna. Någonstans måste man också hitta någon typ av sanktionsåtgärder i ett andra steg, för att komma åt brotten och kunna åtgärda detta.

Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan bara hålla med Maria Weimer om det. Det kommer säkert inte att bli lätt alla gånger, utan vi kommer att möta motstånd från ett antal länder som upplever att detta är alldeles för känsligt och att det är att lägga sig i deras inre angelägenheter. Det är helt enkelt kontroversiella frågor, så det kommer säkert att vara uppförsbacke många gånger.

Då är det viktigt att det finns en kärna av medlemsländer som driver den här frågan. Sverige kommer fortsatt att tillhöra den grupp som ställer sig i spetsen och hävdar principerna om öppenhet, insyn och respekt för mänskliga rättigheter i alla olika former. Vi tycker att vi får bra material, och vi kommer att få det både inom ramen för FN:s råd för mänskliga rättigheter och genom Europarådet och EU:s byrå för grundläggande rättigheter.

Vi får lov att ta det stegvis. Det är ju ofta så om det är 28 medlemsländer som ska enas, för enhällighet och enighet är väldigt viktigt för att få detta på plats. Sedan tror jag inte att det finns någon väg tillbaka, utan då kan det bara bli mer öppet och mer angeläget. Jag tror även att det här arbetet kommer att föra oss närmare EU:s medborgare. De kommer att se att detta är någonting vi står upp för i EU-kretsen och någonting som diskuteras lika livligt – förhoppningsvis – och lika konstruktivt som handelsregler eller vad det nu kan vara.

Anf. 6 MARIA WEIMER (FP):

Fru talman! Jag tycker att det är roligt att höra att regeringen avser att ta den fråga som från början var ett folktoppartiinitiativ vidare och även att utrikesministern lovar att själv delta i GAC-mötena. Det är nämligen viktigt att man som politiker är med där och inte delegerar till tjänstemän, vilket en del andra länder i vissa fall också gör i GAC-sammanhang och i allmänna rådet. Eftersom detta är så politiskt viktigt är det en förhandling som måste ledas på politisk nivå, så att vi kan få en så vass mekanism som möjligt.

Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag har inget mer att tillägga.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellationerna 2014/15:87 och 112 om erkännande av Palestina

Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman och ärade ledamöter! Sofia Damm har frågat mig om jag avser att förändra den svenska regeringens syn på Hamas så att den avviker från EU:s syn på att Hamas är en terroristorganisation samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att uppnå reell förändring. Mathias Sundin har frågat mig om jag anser att president Abbas tillhör de moderata krafter som nämndes i samband med regeringens erkännande av Staten Palestina samt vad jag syftar på när det gäller uttrycket ”moderata krafter i Palestina”. Jag väljer att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

Regeringen har ingen annan syn på Hamas än vad EU i övrigt har. Regeringen och EU står fast vid sin bedömning av Hamas som terroristorganisation så länge organisationen inte tar avstånd från våld mot civila i Israel. Hamas måste erkänna Israels rätt att existera och respektera ingångna avtal.

President Abbas står entydigt bakom linjen att det endast genom förhandlingar är möjligt att uppnå ett slut på ockupationen och en tvåstatslösning där Israel och Palestina kan leva sida vid sida i fred och säkerhet. President Abbas visar därmed att han är en ledare för moderata krafter i Palestina. Inte heller på denna punkt har regeringen en annan syn än EU i övrigt.

Regeringen avser att aktivt verka för förändring och fred, vilket jag även har redogjort för i interpellationsdebatten den 4 november detta år.

Anf. 9 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! I min interpellation till utrikesminister Margot Wallström ställde jag frågor om regeringens syn på och förhållningssätt till terroristorganisationen Hamas. Jag bad också utrikesministern konkretisera vilka faktiska – inte symbolpolitiska – åtgärder Sveriges regering kommer att vidta för att bidra till en reell förändring i konflikten och för att bidra till att en tvåstatslösning i framtiden uppnås.

Jag vill tacka så mycket för svaret. Man kan dock få intrycket att utrikesministern tycker att debatten avklarades för två veckor sedan, men bara för att regeringen har erkänt Palestina som stat är läget i Mellanöstern inte statiskt. Mycket har hänt under dessa dagar – oroligheterna har eskalerat, våld har uppmuntrats och människor har mördats.

Precis som utrikesministern tidigare har poängterat innebär erkännandet ett ökat ansvar. Ett kravlöst erkännande kan inte följas av ett kravlöst stöd. På DN Debatt den 30 oktober skriver Margot Wallström att det svenska erkännandet av staten Palestina kommer att följas av förstärkta insatser för att stödja utvecklingen av demokrati och mänskliga rättigheter i Palestina. Wallström betonar här att ”erkännandet innebär även ett ökat ansvar. På samma sätt som vi ställer tydliga krav på Israel kommer vi att göra det på Palestina.” Ja, fattas bara annat!

Parallellt med erkännandet kom också strategin för Sveriges internationella utvecklingssamarbete avseende Palestina, en strategi där Israel ges huvudansvaret för situationen i Palestina. Givetvis har Israel ett stort ansvar, men det är uppseendeväckande att ingen kritik över huvud taget rik-

tas mot Hamas agerande och vilka effekter det har när det gäller att försvåra för inompalestinsk försoning, fredssamtal, mänskliga rättigheter och utveckling. Detta är inte att ställa tydliga krav.

Fru talman! Statsrådet Wallström har sagt att tanken med erkännandet var att stärka de moderata krafterna. Tyvärr har dessa krafter inte blivit styrkta i den meningen att man ser ett ökat inflytande eller uttryck. Tvärtom har det på Fatahs facebooksida och i den palestinska myndighetens dagliga tidning uppmanats till våld, bland annat genom antisemitiska teckningar.

Vad säger egentligen regeringen om de moderata krafternas uppmaningar till våld mot judar och israeler? Erkännandet innebär ett ökat ansvar.

Den yttersta ledaren för de moderata krafterna, president Mahmud Abbas, förbjöd nyligen efter en strejk den största fackföreningen på Västbanken och arresterade två av de högsta fackliga ledarna. Arresteringarna har setts som ett led i en ökad intolerans. Värnar inte den rödgröna regeringen de palestinska fackförbundens frihet?

Återigen: Erkännandet innebär ett ökat ansvar.

Anf. 10 MATHIAS SUNDIN (FP):

Fru talman! Jag har ställt frågan om den svenska regeringen anser att president Abbas tillhör de moderata krafterna i Palestina och fått ett tydligt ja till svar. Anledningen till frågan är naturligtvis att Sverige erkänner staten Palestina. Man hänvisar just till de moderata krafterna och tror att erkännandet ska verka gynnsamt för dessa i Palestina. Då är det intressant att veta vilka dessa moderata krafter är.

Dagen före det svenska erkännandet sköts en israelisk rabbin vid Tempelberget, där det har varit mycket oroligheter, eskalerande sådana, den senaste tiden. Dagen efter erkände Sverige Palestina. Det hade naturligtvis inget med det att göra, men det sammanföll så.

Den 3 november säger president Abbas, den så kallade moderata kraften, så här om den man som sköt rabbinen: Han kommer att hamna i himlen som en martyr som försvarat sitt folks rättigheter och dess heliga platser. För mig känns det inte som en särskilt moderat ledare som säger så.

Det finns många fler exempel. Det här var ett axplock av några från den senaste tiden, inte under hela Abbas period. Abbas är ju inne på det tionde året av en fyraårig mandatperiod.

Ett par veckor före den här attacken sade han: Vi måste stoppa dem – alltså de som besöker Tempelberget – med alla till buds stående medel från att komma in. Vid andra tillfällen har han gett Venezuelas auktoritära ledare Hugo Chavez den högsta palestinska utmärkelsen. Han har skickat en hjärtlig hälsning, som det står i meddelandet, till Nordkoreas diktator Kim Jong-Un och tackat för stödet. Han har skickat en krans till en självmordsbombares begravning. Personen hade dödat åtta personer. Han har sagt så här: Om andra arabländer attackerar – alltså attackerar Israel – är vi med dem. Som Sofia Damm påpekar har man nyligen också förbjudit den största palestinska fackföreningen med 40 000 medlemmar och arresterat ett par av deras ledare. Anledningen till detta var att de hade utlyst strejk, strejkat ofta och också kritiserat Abbas. Han är också, som utrikesministern säger, ledare för de moderata krafterna. En av dessa så kallat moderata krafter är Sultan Abu al-Einen, ledamot av Fatahs centralkommitté,

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

deras motsvarande partistyreelse. Han sade om det senaste dådet där fem israeler dödades med yxor och knivar: Heliga vare era vapen, era bildäck – det har varit sådana attacker tidigare också – era yxor, era köksknivar. De används enligt Allahs vilja.

Det är inte första gången som han säger något sådant. Han har tidigare hyllat en man som högg ihjäl en fembarnsfar. Han har upprepade gånger uppmanat till attacker på bosättare. Det har protesterats mot detta. Bland annat har några amerikanska kongressledamöter uppmanat Abbas att ta avstånd från den här mannen och naturligtvis skilja honom från det uppdrag han har. Det har Abbas ännu inte gjort, trots att detta har pågått under flera år.

Tycker utrikesministern att det har varit en lyckad strategi som har funnits och når utanför Sveriges gränser, som du säger EU och stora delar av världssamfundet, att stödja så kallat moderata krafter? Är vi närmare en tvåstatslösning nu? Vore det inte läge att byta strategi och stödja demokratiska krafter i stället för ickedemokratiska krafter, hur moderata de än må vara i jämförelse med andra?

Anf. 11 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Det är att notera att över 200 000 människor har dödats i Syrien, att 10 miljoner människor är i behov av akut nödhjälp och att Abu Bakr al-Baghdadi har utropat ett kalifat och bedriver folkmord på yazidier. Då anser den svenska regeringen att den viktigaste utrikespolitiska frågan, praktiskt taget den enda man över huvud taget har profilerat sig i, är att erkänna Palestina. Det är en prioritering som är mycket förvånande. Men nu har vi det att förhålla oss till.

Utrikesministern och andra företrädare har gjort uttalanden om att detta erkännande ska följas upp med kravställande på den palestinska myndigheten. Det är klart att det är viktigt. Därför är interpellationsdebatten en väldigt bra form för att kräva svar från regeringen på vad man gör i de här frågorna.

Låt mig ta två exempel.

I förrgår gick två män in i en synagoga i Jerusalem. Männen var maskeerade som ultraortodoxa judar. De angrep sedan besökarna med yxor och skjutvapen. De dödade fyra personer och skadade otaliga. Det är klart att det här är ett fullständigt besinningslöst dåd. Ingen kan försvara det, tror du. Men de som försvarar det är Hamas på Gazaremsan. De har till och med lovordat detta. Mahmud Abbas har mycket riktigt fördömt det, men Palestina och regeringen i den palestinska myndigheten handlar inte bara om Fatah. Det är en så kallad ämbetsmannaregering just nu. I praktiken är det en regering bestående av två partier. Det är just detta som gör att vi påpekar att erkännandet kommer för tidigt.

Vad Sverige gör är att man erkänner en palestinsk stat samtidigt som Sverige, som utrikesministern betonar i interpellationssvaret, betraktar Hamas som en terroristorganisation, samtidigt som Hamas sitter i regeringen.

Vi har alltså att göra med en regering där det ena regeringspartiet, det som för övrigt vann valen 2006, lovordar att två personer går in i en moské och med yxa hugger ihjäl fyra civila människor. De uppmanar till fler hämndaktioner. De tycker att det här är bra. Är det moderata krafter, Margot Wallström, att hugga ihjäl människor med yxa?

Det här är den regering som vår svenska regering menar har kontroll över hela territoriet, förutom det som Israel ockuperar.

Om Sverige nu erkänner Palestina som självständig stat är det fullständigt rimligt att man kraftfullt fördömer detta. Då räcker det inte med Mahmud Abbas fördömande, utan Sverige måste kräva att Hamas tar avstånd från detta. Man kan inte ha en regering där presidenten för det ena partiet går ut och fördömer detta medan de andra delar ut godis och skjuter fyrverkerier och hyllar dem som har begått det här bestialiska dådet.

När det gäller den andra frågan om moderata krafter är det mycket riktigt att Mahmud Abas är moderat i bemärkelsen att han söker en tvåstatslösning och förhandlingar, ja. Men är det ett uttryck för att vara en pragmatisk och moderat ledare att förbjuda det största fackförbundet på Västbanken med 40 000 medlemmar? Socialdemokraterna är väl ett parti som värnar fackliga rättigheter? Hur ser utrikesministern på att man nu beordrar att arrestera 60 fackföreningsledare som totalt har fler än 160 000 medlemmar och att man fängslar två ledare och stänger det största fackförbundet? Är det ett uttryck för att vara en moderat och pragmatisk ledare? Det vore intressant att få veta hur utrikesministern ser på det.

Anf. 12 HANS WALLMARK (M):

Fru talman, fru utrikesminister! Precis som sägs i interpellationssvaret hade vi en interpellationsdebatt på det här temat senast den 4 november, för 16 dagar sedan.

Fru talman! Min prognos är att vi nog rätt återkommande kommer att få interpellationsdebatter om detta, just därför att, som tidigare talare har påpekat, det händer rätt mycket i området, och det som händer är förfärligt och inger förstämning. Liksom i förra interpellationsdebatten är det nu sju talare anmälda. Det visar på det engagemang och intresse som finns i kammaren, men också på hur vanskligt det var att regeringen så snabbt efter att den hade tillträtt bestämde sig för att erkänna staten Palestina. Det visar den diskussion som vi sedan har fört här i kammaren.

Jag tittade på mina anteckningar från när vi senast hade en interpellationsdebatt om detta. Några av de argument som anfördes av utrikesministern – som man i och för sig kan dela med hjärtat, men man måste sedan se hur det ser ut på marken – var att erkännandet skulle vara ett stöd för moderata krafter, att man skulle få med sig andra länder och att man skulle skänka hopp till palestinierna.

Vid förra interpellationsdebatten frågade jag: Hur kan vi utvärdera detta? Hur vet vi att det var rätt beslut vid rätt tidpunkt, vilket regeringen, alltså Socialdemokraterna och Miljöpartiet, hävdar? Eller var det kanske ett beslut som skulle fattas men där tidpunkten var fel, vilket andra i kammaren har sagt?

Har de moderata krafterna stärkts? Av bara de senaste tre inläggen har det framkommit att det finns skäl att vara orolig för att det inte precis är de moderata krafterna som stärkt sin ställning utan att det är andra. Det visar det besinningslösa våld som riktades mot fyra rabbiner och en annan person i en synagoga för någon dag sedan och attackerna mot fackföreningsledare i Palestina. Frågan är om man kan säga att moderata krafter har stärkts – så det går ju inte att bocka av.

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

Det är 16 dagar sedan senast, så det har inte hunnit bli några stora förändringar. Det är dock viktigt att fundera på hur vi kan utvärdera.

Nästa fråga är: Har man fått med sig andra? Precis som utrikesministern skriver i sitt svar delar man EU:s samlade syn på Hamas. Men inga andra länder i EU-kretsen rör sig mot ett erkännande. Man har i och för sig haft en debatt i det brittiska parlamentet, men den var aviserad långt tidigare.

Det sista var att skänka hopp, men det vi kan se i detta område nu är hopplöshet snarare än hopp.

Det finns absolut en tidpunkt då det kan vara rätt att erkänna staten Palestina, men frågan är om det var rätt tidpunkt från S- och MP-regeringen. Utifrån de kriterier regeringen själv satte upp om att stärka moderata krafter, få andra med sig och skänka hopp, så var det fel, fel och fel.

Anf. 13 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det är en märklig debatt vi har. Står man bakom en tvåstatslösning borde det vara en självklarhet att erkänna båda staterna.

Palestina har stöd i FN:s resolutioner: Ockupationen ska upphöra, och Palestina ska kunna regera sitt land självständigt. Men så är det inte i dag. Det pågår en ockupation, och bosättningarna breder ut sig. Israel tar över mer och mer av Palestina – det lilla som finns kvar, vill jag säga.

Vad är rätt tidpunkt att erkänna Palestina? Är det när Palestina inte längre finns? Det är en realitet att området blir allt mindre; det krymper hela tiden. Det är muren på palestinsk mark, bosättningar och bombningar av befolkningen, vilket knappast gynnar situationen.

På tal om moderata krafter kan man fråga sig hur moderata de krafter som styr Israel är. Senast i somras bombades civilbefolkningen i Gaza. Ca 1 400 civila dödades varav 500 barn. Bara ett par år tidigare bombades Gaza, och tusentals dödades och skadades. Denna gång var det drygt 10 000 skadade i Gaza.

Jag upplever att man bedömer Israel och Palestina med helt olika måttstockar. Uttalanden från enskilda ledare på den palestinska sidan väger tyngre än tusentals civila dödsoffer på den andra sidan. Det här är i så fall ganska extremt. Det kan kallas statsterrorism när regimen medvetet bombar civila.

Det är en märklig situation. Ingen begär att vi ska dra tillbaka erkännandet av Israel med hänvisning till de återkommande bombningarna av civila. Det är inte bara bombningar. Det är bosättningar i strid med FN:s resolutioner. Det är ett mycket grovt förtryck med ett apartheidliknande system mot palestinierna. De kan inte röra sig fritt i sitt eget land. När barn ska gå till skolan och när människor ska gå till arbetet eller söka sjukvård får de vänta vid checkpoints vid muren för att släppas över till sin odling på andra sidan, till sin familj, till skola och arbete och så vidare.

Palestinierna är alltså utsatta för ett grovt förtryck och har varit det under många år. Det har dock inte lett till att vi säger att vi inte längre erkänner Israel, utan det är en självklarhet att Israel är erkänt. Då borde det också vara en självklarhet att erkänna Palestina.

Den utveckling vi har haft hittills där Israel har fortsatt att utvidga området och fortsatt förtrycket har knappast gynnat de moderata krafterna på den palestinska sidan. Det har lett till frustration, och fredsprocessen har gått i stå.

Man kan inte heller tala om en fredsprocess när det hela tiden bryts mot FN:s resolutioner. FN:s resolutioner bygger inte bara på att man ska avstå från våldsanvändning, utan det handlar också om att bosättningar inte är tillåtna. Egentligen skulle de bosättningar som finns i dag inte få finnas. Ännu värre blir det när man hela tiden utvidgar med nya bosättningar.

Det är en konstig diskussion. Palestina är ju erkänt i FN:s resolutioner. Där finns tvåstatslösningen och krav på att upphöra med ockupationen.

Detta är ett första steg mot att komma någonvart. Vi måste erkänna Palestina medan landet fortfarande finns kvar, för detta kan skjutas fram i all oändlighet och har så gjorts hittills.

I detta anförande instämde Maria Andersson Willner, Arhe Hamed-naca, Veronica Lindholm och Pyry Niemi (alla S).

Anf. 14 KATARINA KÖHLER (S):

Fru talman! Tack, Hillevi, som alltid säger så mycket klokt!

Debatten här i riksdagens kammare har blivit alltmer ensidig, men vi har en skyldighet att se vad som händer på båda sidor. Hillevi sade mycket, men låt mig gå in på några detaljer.

Det palestinska folket har lidit i många hundra år, men jag ska hålla mig till det vi talar om i folkrättsliga termer. Vi delningen 1948 förlorade palestinerna redan från början. När landet delades fick israelerna 53 procent av landytan och palestinerna följaktligen 47 procent. Sedan dess har deras område bara krympt. I dag har palestinerna kvar ca 12 procent av det landområde de hade 1948.

Demolering av hus och av citrus- och olivlundar har pågått länge. Sedan den första intifadan 1988, när jag var där första gången, har det varit en fruktansvärd nedmontering av det palestinska samhället.

De olagliga ockupationerna breder ut sig, och häromdagen sade den israeliska regeringen att man tänker fortsätta med dem och med att bygga nya bosättningar i Jerusalem.

Sedan några år tillbaka byggs en mur runt hela det palestinska området som enligt planen ska bli närmare 80 mil. På Västbanken är den åtta meter hög och runt Betlehem tolv meter hög. Människorna bakom muren i Betlehem lever i ständig skugga.

Precis som tidigare sagts kan palestinerna inte röra sig fritt. De har inte tillgång till arbetsplatser, läkare och skolor.

Vid de vattenkällor som finns på Västbanken har israelerna byggt bosättningar, vilket gör att det palestinska folket i byarna runt omkring i bästa fall får köpa tillbaka sitt vatten från de israeliska bosättarna. Människor blir förgiftade när bosättarna skickar orenat vatten nedför kullarna och bergen. Det drabbar också israelerna själva, vilket har börjat synas på senare år.

Det är fruktansvärt – för att inte tala om att Gaza för andra gången på några år är sönderbombat, med allt lidande som det innebär.

Jag förespråkar inte våld på något håll. Tvärtom måste vi hela tiden vara noggranna med att tala om det och vara tydliga i det, men det går inte att komma ifrån att våldet från den andra sidan är ännu större. Det går inte att försvara på något sätt.

Jag menar att ett erkännande av Palestina, precis som regeringen har sagt, kommer att innebära en syn inom Palestina och inom Israel som kommer att främja fredssamtalen.

I detta anförande instämde Kenneth G Forslund, Arhe Hamednaca, Hillevi Larsson, Veronica Lindholm och Lawen Redar (alla S).

Anf. 15 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru talman! Utrikesministern! Det finns sexåringar i Gaza som har upplevt tre krig.

För ungefär 20 år sedan lade jag tre år att mitt liv på att vara Sidas ansvariga handläggare för biståndet till Västbanken/Gaza, som det då hette, och Palestina. Det var väldigt viktiga år i mitt liv. Jag har, precis som Katarina Köhler berättade att hon gjort, rest runt och sett det dagliga förtrycket bland palestinierna.

Det är första gången jag står här i Sveriges riksdag. Jag är nyinvald riksdagsledamot, och jag är stolt över att tillhöra det parti – Miljöpartiet – som tillsammans med Socialdemokraterna i regeringen har erkänt staten Palestina. Det är ett stort och mycket viktigt steg.

Vi har gjort det vid en kritisk tidpunkt. Det senaste året har vi sett hur fredssamtalen har gått i stå och hur nya bosättningar byggs på ockuperat palestinskt område. Allt detta har motverkat en tvåstatslösning. Vi har sett hur våldet har återvänt till Gaza. Varför är det då så viktigt att vi erkänner Palestina som stat nu?

För det första vill vi, som utrikesministern sade, ge vårt stöd till de moderata krafterna i Palestina. För det andra vill vi verka för ett avtal med en tvåstatslösning med Jerusalem som delad huvudstad för de två staterna. Vi vill göra det, och här är det viktigt att vi får mer likvärdiga parter. Det får vi genom erkännandet av staten Palestina.

För det tredje vill vi ge hopp till den sexåriga flicka som redan har upplevt tre krig – ett hopp om att fred fortfarande är möjligt, ett hopp om att Palestina och Israel ska kunna leva tillsammans sida vid sida med godkända gränser och i fred och ett hopp om att hon ska kunna sova gott om natten.

Erkännandet av Palestina kommer såklart att följas upp av ett utökat utvecklingssamarbete som kommer att vara inriktat på demokrati. På ett erkännande följer givetvis också ett ännu större ansvar.

Vänner! 130 stater i världen har redan erkänt Palestina som stat. Som delegat i Rom på en interparlamentarisk konferens om fred, säkerhet och försvar i förra veckan tog jag tillfället i akt att hålla ett tal om Sveriges erkännande av Palestina. Den stämning som uppstod då vill jag förmedla. Det var 70 talare, och jag var en av de få som fick applåder. Det bådar gott. Det var en väldigt god stämning, och Sveriges beslut har fått genklang runt om i Europa.

Vi ser att flera omröstningar hålls i olika länder. Vi hoppas att fler länder ska följa efter, för fredsprocessens skull, för freden i Mellanösterns skull och för den sexåriga flickans skull, hon som redan upplevt tre krig.

I detta anförande instämde Katarina Köhler och Veronica Lindholm (båda S).

Anf. 16 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tror att interpellanternas inlägg illustrerar den desperation som just nu finns på många håll i världen över det eskalerande våldet, situationen i Mellanöstern och relationen mellan Israel och Palestina.

Det är aldrig rätt tidpunkt. Det har inte varit det under 20 år trots att man efter Osloavtalet sade att en tvåstatslösning skulle uppnås efter fem år. Vad är det vi har att hålla oss till? Till vad ska vi sätta vårt hopp om en fredlig utveckling och en avtalad samexistens mellan två stater som kan leva sida vid sida?

Vi måste bestämma oss. Tror vi fortfarande på en tvåstatslösning eller inte? Om vi tror på det bidrar erkännanden med det lilla de kan till att göra relationen lite mindre ojämlik jämfört med hur det ser ut i dag. Detta har det vitnats om här på ett alldeles utmärkt sätt.

Var finns utrymmet för den som är ung i dag i Palestina mellan att acceptera en alltmer desperat situation och att ta till våld? Var finns de moderata krafterna? Jag har inte hört någon av interpellanterna ge några konkreta förslag här på hur det ska se ut i stället, om vi inte går den vägen och försöker stödja president Abbas. Han representerar just dessa moderata krafter, hur mycket vi än kan tycka att de inte talar på det sätt vi skulle föredra, använder en retorik vi inte tycker om och ibland gör alldeles fel saker. Då ska vi kritisera, och det gör vi också.

Fredrik Malm undervisar oss som vanligt. Vi ska inte prata om den här saken, vi ska tala om någonting annat, som om vi inte själva tagit avstånd från våldshandlingarna och som om det som just nu händer i Jerusalem vore vårt fel och i själva verket mitt fel personligen. Det tycker jag är lite ovärdigt. Vi borde kunna diskutera sakligt.

Var är förslagen? Vilka krafter är det ni tycker att vi ska stödja, Fredrik Malm, och hur ska vi göra det? Vad representerar Israel i dag, och ska vi verkligen hamna i den situationen att vi tar ställning för den ena eller andra parten när vi i själva verket borde ta ställning för fredsprocessen och sakta men säkert försöka ta oss tillbaka till förhandlingsbordet?

Vi måste ge de moderata krafterna – så otillräckliga och så ofullkomliga som de är i dag – och president Abbas, som representerar just en sådan rörelse och som står för en palestinsk myndighet som i dag betraktas som statsduglig också av FN och av en rad länder, kraften att fortsätta att tala mot våldet och hålla Hamas borta.

Vi för ingen dialog med Hamas, för de är terroriststämplade, men vi har en dialog med president Abbas. Med en ny stat kan vi göra som med alla andra stater: ställa krav. Det framförs på politisk och diplomatisk väg. Vi ser till att både fördöma den typ av barbariska dåd vi har sett i Jerusalem och mana till besinning.

Det är inte lovande när Israel säger att de ska svara kraftfullt. Då vet vi vad som kan vänta. I stället måste vi få en väg tillbaka – en spiral som blir en god spiral.

Ge mig gärna förslag på när det skulle vara rätt tidpunkt! I själva verket kan det redan vara för sent, som vi har sett av de senaste dagarnas händelser.

I detta anförande instämde Arhe Hamednaca, Hillevi Larsson och Lawen Redar (alla S).

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

Anf. 17 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! Tack, utrikesministern!

Margot Wallström nämnde Osloavtalet, men regeringen har handlat tvärtemot de premisser som låg till grund för Osloavtalet för 20 år sedan. Då var kravet att PLO först skulle erkänna Israels legitima rätt att existera som en judisk nation för att det palestinska självstyret skulle kunna upprättas.

Regeringen valde att göra det omvända. Först erkändes en stat som delvis kontrolleras av Hamas, som inte bara förnekar utan även vill förintä den judiska staten.

Men nu är vi där vi är, och vi måste ta fasta på att erkännandet innebär ett ökat ansvar. Ord måste gå till handling. Sveriges regering måste agera utanför symbolpolitikens trygghetszon. Utrikesministern måste ta ansvar för ett statserkännande som enligt min mening kom för tidigt.

Jag uppskattar att utrikesministern svarar att regeringens syn på Hamas inte avviker från EU:s syn, det vill säga att Hamas är en terrororganisation – så länge organisationen inte tar avstånd från våld mot civila i Israel.

I utrikesministerns svar inledningsvis betonas det att Hamas måste erkänna Israels rätt att existera och respektera ingångna avtal. Det är bra. Men hur kan det då komma sig att detta inte ens nämns i strategin för utvecklingssamarbetet med Palestina? Där finns ju en konkret möjlighet att ställa krav.

Sverige är en stor biståndsaktör. Sverige måste därmed kunna vara både kravställande och drivande. Om regeringen inte noga har tänkt igenom hur man ska kunna ställa krav och göra uppföljningar förstår jag inte att det var så bråttom med ett erkännande och så bråttom med en ny strategi, som måste vara tydlig.

Anf. 18 MATHIAS SUNDIN (FP):

Fru talman! Jag tycker det är bra att utrikesministern frågar vad vi vill. Jag nämnde det mycket kort i slutet av mitt inlägg, och jag utvecklar det gärna.

Jag tycker att vi ska sluta stödja så kallat moderata krafter och i stället stödja demokratiska krafter. Det är en avgörande skillnad. Vem som helst kan vara moderat om man jämför med den som är värst. Jämför man Abbas med de värsta Hamasföreträdarna är han naturligtvis moderat jämfört med dem. Men det betyder inte att han är en resonabel och bra ledare, vilket jag tycker att han har visat, bland annat genom att han är inne på tionde året av en fyraårig mandatperiod – det säger väl det mesta om hur icke-demokratisk han är.

Det görs jämförelser i debatten. Hillevi Larsson pratar om moderata krafter i Palestina, och i samma mening pratar hon om moderata krafter i Israel. Men hon missar den avgörande punkten att de israeliska ledarna är demokratiskt tillsatta och kan avsättas av folket medan de palestinska ledarna inte kan det.

Därför har jag kritik mot Sverige, och den kritiken riktar sig inte bara mot Sverige och den nuvarande svenska regeringen utan mot det sätt som stora delar av världssamfundet jobbar på, när man gärna går hand i hand och går i armkrok med odemokratiska ledare.

Varför är det så viktigt att stötta de demokratiska ledarna i den här processen? För det första är det naturligtvis därför att palestinerna, precis som

alla andra folk på denna jord, förtjänar att leva i fred och demokrati och att fred lättast kommer till genom demokrati. För det andra är det därför att två demokratier aldrig någonsin i världshistorien har krigat med varandra. Skulle Palestina i dag vara en fungerande demokrati skulle vi inte längre ha någon konflikt, i alla fall inte någon väpnad konflikt – det är jag helt övertygad om.

Det finns mekanismer i demokratier som avsevärt skiljer sig från auktoritära länder och auktoritära ledare. Det säger sig självt, när man tänker på det. Egentligen håller alla i kammaren med om det men likställer ändå icke-demokratiska ledare med demokratiska.

I demokratiskt styrda länder väljer man bort de ledare som inte håller sin befolkning trygg och som för väpnade konflikter utan att befolkningen tycker att det finns rimliga skäl för det. Ta Irakkriget som exempel! Det amerikanska folket – i alla fall en majoritet av det – stödde inledningsvis den insatsen, eftersom man såg att det fanns skäl. Man var rädd för sin egen trygghet, man var rädd för massförstörelsevapen och så vidare.

När det senare kom fram att de skäl som hade angetts inte höll längre tappade man fullständigt legitimiteten för det kriget hos folket, ledarna byttes ut och fick lämna sina ämbeten med svansen mellan benen, och den presidentkandidat som från början hade varit mot kriget blev vald i stället.

Den chansen får inte det palestinska folket någonsin. De får inte välja bort sina ledare. Om de tycker att Abbas är dålig, utlyser strejker och kritiserar, då förbjuds fackföreningen, och de stoppas.

Det är viktigt att vi styr om vår politik från att gå i armkrok med Abbas och andra odemokratiska ledare till att verkligen anstränga oss för att hitta de demokratiska ledarna i Palestina och jobba med dem – de riktiga demokraterna.

I detta anförande instämde Fredrik Malm (FP).

Anf. 19 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Det finns något som är mycket talande i debatten. Vi har haft fyra borgerliga ledamöter som har fördömt och kritiserat att den palestinska myndigheten har förbjudit den största fackföreningen på Västbanken, med 40 000 medlemmar. Vi har fördömt att man har gripit två av dess ledare. Vi har kritiserat att man har aviserat ytterligare gripanden och attacker mot fackföreningsrörelsen, med totalt 160 000 offentliganställda bland sina medlemmar.

Sedan har vi haft fyra talare – utrikesministern, två socialdemokrater och en miljöpartist – som inte med ett ord har kunnat kritisera attackerna på fackföreningsrörelsen i Palestina.

Utrikesministern säger: Även när palestinierna gör fel måste vi kritisera. Ja, men gör det då – det är fritt fram! Utrikesministern har ett inlägg till, och de andra talarna har ett inlägg till. Är det inte rimligt att fackliga rättigheter gäller även palestinier på Västbanken, eller är det något som man ska hysch-hyscha lite med? Är det något som man egentligen inte ska tala så högt om, eftersom det kanske bara innebär att fokus förflyttas från den israeliska ockupationen till tillkortakommanden inom den palestinska myndigheten?

Utrikesministern har här att besvara interpellationer som handlar om så kallade moderata krafter. Då är det så att de personer som skjuter raketer

och predikar massmord på judar i dag sitter i regeringen. Hamas är en del av regeringen.

Det är då förvånande att utrikesministern i sitt svar på interpellationen säger att Hamas är en terroristorganisation och samtidigt säger att regeringen är pragmatisk och moderat. Då är frågan: Kan man vara moderat terrorist? Finns det någon sorts pragmatisk terrorist? Är det någon sorts ny term? I så fall får utrikesministern gärna förklara den.

I detta anförande instämde Hans Wallmark (M).

Anf. 20 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Låt mig först deklarerar att jag i alla fall tillhör de moderata krafterna här i Sveriges riksdag. Det är tämligen officiellt också.

Som utrikesministern påpekade: Detta är viktigt, det är centralt och det är sorgligt. Vi är bedrövade över vad vi ser. Där ska jag vara mycket tydlig: Jag är helt övertygad om att utrikesministern är lika bedrövad och bekymrad som vi andra ledamöter här i kammaren. Det råder ingen som helst tvekan om att vi har samma grund för det vi ser.

Utrikesministern sade dock: Säg vilken tidpunkt som hade varit rätt! Det är en bra retorisk figur. Jag måste dock säga att det är regeringen som har makten. Det är regeringen som har erkänt staten Palestina. Därför måste regeringen berätta varför denna tidpunkt var rätt.

Jag försökte säga att det hade varit viktigt om vi hade kunnat ha några kriterier för hur vi kan utvärdera detta längre fram. Jag har både i dag och i tidigare interpellationsdebatter försökt peka på några av dem. Som utrikesministern själv har sagt: Det ska stärka de moderata krafterna, man ska få med sig andra, och man ska skänka hopp.

Åtminstone jag kommer under de kommande åren att försöka utvärdera beslutet utifrån den mallen. Från min utgångspunkt menar jag att erkännandet borde ha gjorts tillsammans i en bredare EU-krets. Detta är ett verktyg, men det är ett verktyg som kan användas bara en gång. Nu har Sverige ensidigt använt det. Hade vi varit fler hade det, tror jag, kunnat ha större betydelse och större inverkan. Det hade varit effektivare om vi hade gjort det tillsammans i stället för ensamma.

Då kommer vi tillbaka till det som har sagts av andra talare, inte minst socialdemokratiska och miljöpartistiska, från den här talarstolen. Jag är helt övertygad om att de flesta av oss här i kammaren verkligen vill skänka hopp. Vi vill bidra till fredssamtalen. Vi vill göra något åt hopplösheten. Därom råder inget tvivel.

Men den grundläggande frågan – och det är vad den politiska diskussionen och den politiska utvärderingen kommer att handla om – gäller tidpunkten. Var detta rätt tidpunkt? Regeringen har valt den och har därmed också ansvaret. Därför menar jag att det är regeringen som måste säga att det här var rätt tidpunkt. Då kommer jag att fortsätta utvärdera regeringens beslut utifrån om det har stärkt de moderata krafterna, om man har fått andra med sig och om det har skänkt hopp.

Tyvärr tyder de senaste dagarnas händelser – det fruktansvärda som har skett – snarare på att hopplösheten och inte hoppet präglar regionen.

Anf. 21 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Vi drivs naturligtvis av våra olika övertygelser. Men vi har fortfarande skyldighet att vara lite sakliga när vi står i kammaren och diskuterar politiska frågor. Jag tycker att det finns en brist på saklighet i den här diskussionen.

Jag blir ganska förtvivlad. Jag känner naturligtvis stor sorg över hela situationen där nere. Men när det talas om palestinierna som massmördare och när den andra delen av konflikten inte tas med, vilket på något sätt rättfärdigar Israels ockupation av palestinsk mark, känns det ganska förtvivlat och allvarligt.

Jag lever i övertygelsen om att erkännandet i dag kommer att innebära lättnader i samtal, inte bara med palestinierna utan på sikt också med israelerna. Jag har rest i området sedan 1988 och har varit där många gånger. Varje gång har vi och jag varit angelägna om att träffa grupper. Det har varit israeliska grupper, fackföreningar, olika NGO:er, föreningar och nätverk av olika slag. Och jag är övertygad om att det i fortsättningen kommer att bli lättare att prata också med Israel och att vi på sikt kan starta nya fredssamtal. Ingen tjänar nämligen på att det är som det är nu. Men vi måste kunna kalla saker för deras rätta namn. Och enligt folkrätten är det Israel som ockuperar Palestina och palestinska områden.

Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Om Fredrik Malm hade varit kvar skulle jag säga till honom att vi naturligtvis kommer att ta upp frågan om fackföreningsledare och fackföreningsrörelsens ställning även med palestinierna. Det är självklart att vi framför vår kritik. Att vi just har erkänt Palestina innebär att vi kan kritisera på ett organiserat sätt, på det sätt som vi kan kritisera även andra stater.

Till Mathias Sundin vill jag säga att det inte finns någon motsättning. Det är självklart att vi ska stödja de demokratiska krafterna. Vi kan förmodligen göra väldigt mycket mer också från EU:s sida för att ge stöd åt de som nu samarbetar. Det finns organisationer som organiserar samarbete mellan israeler och palestinier och som arbetar för demokratin och för att stärka ett demokratiskt arbetssätt. Det är viktigt att vi gör det jämsides. Men resten blir lite naivt. Vi måste nämligen titta på vilken situation vi har. Vilka vägar har vi för att hantera den politiska situationen och utmaningarna som de ser ut i dag?

Då kan man inte säga att vi ska hitta på något helt annat, ett helt annat spår. Det blir dessvärre naivt och inte alls realistiskt när det gäller att hantera den mycket allvarliga situation som vi har.

Jag är glad för och välkomnar de moderata krafterna också i Sveriges riksdag, Hans Wallmark. Jag kommer att fortsätta hävda att det var rätt. Det var rätt, eftersom det bidrar till att göra situationen mindre ojämlik. Det var rätt eftersom vi redan nu ser hur det har stimulerat debatt; i går tog Spaniens parlament beslut om att uttala sitt stöd för ett erkännande. Och vi ser det på andra håll i Europa. Den här debatten kokar därför att alla kan se att det är ett desperat och svårt läge.

Det har gett hopp. Arabiska ledare säger i möten, inte minst i de möten som jag hade nu när jag var i Somalia, hur viktigt det här är eftersom det just öppnar upp för ett politiskt utrymme. Det handlar inte bara om att ta till våld utan om att öppna en politisk väg.

Det är inte på något sätt den perfekta lösningen. Alla är inte perfekta och agerar inte alla gånger på det sätt som vi skulle vilja, men det är det bästa vi har i det här läget. Och då måste vi försöka backa upp de krafter som tar avstånd från våldet och som erbjuder en politisk väg framåt.

Det här är det pumpande hjärtat för många olika religiösa rörelser i världen. Därför betyder det mycket när vi tar ett sådant här beslut. Det ger unga människor hopp, och det sprider sig i den delen av världen och runt omkring. De reaktionerna har vi redan fått. Därför fortsätter jag att hävda att det var rätt. Men det kommer aldrig att komma till en punkt där vi kan mäta något exakt. Vi måste i stället fortsätta arbeta med våra politiska och diplomatiska kontakter. Vi måste fortsätta vädja till de moderata och samsade krafterna, på båda sidor, om att återvända till förhandlingsbordet. Det är nämligen deras resultat. Det är de som måste vilja det här, och det är de som måste investera i att försöka få en lösning.

Anf. 23 MATHIAS SUNDIN (FP):

Herr talman! Jag hörde alldeles nyss att detta skulle vara en enkelspårig debatt. Det stämmer! Jag är den enda som har talat om demokrati i Palestina i mina båda inlägg. Är inte palestinska rättigheter demokrati för palestinierna? Varför ska det bortses från det? Varför ska vi stödja icke-demokratiska krafter?

Utrikesministern tror inte att det finns någon motsättning mellan att stödja moderata krafter och att stödja demokratiska krafter. Det är en självklarhet att det finns en motsättning i det. Det är naturligtvis en motsättning mot de demokratiska krafter som försöker komma fram i Palestina om man stöder en ledare som blivit vald en gång men som sedan aldrig går med på att väljas igen. Han går inte med på att prövas av folket och – vilket vi har varit inne på – förbjuder fackföreningar och uppmuntrar på olika sätt våldshandlingar med den ena tungan och fördömer dem med den andra.

Det sägs vara naivt att stödja demokratiska krafter eller att tro att man ska byta spår till att fullt ut stödja demokratiska krafter. Det som är naivt i debatten är att tro att ett spår som vi har kört på under lång tid nu och som går allt sämre plötsligt skulle gå bättre. Om vi upprepar samma sak gång på gång och förväntar oss ett nytt resultat, vad är det om inte naivt? Einstein använde att annat ord än naivt, men jag vill inte upprepa det här.

Demokrati är den starkaste kraft vi har i världen. Jag vet att ni delar den synen. Men det försvinner i utrikespolitiken. Det handlar inte om Margot Wallströms utrikespolitik utan om den som många västländer för. Man krockar gärna arm med diktaturer när det passar och när man försöker uppnå något syfte – gott eller inte. Vi måste bort från den vägen. Jag förstår att det inte går att vända 180 grader till i morgon. Men vi måste röra oss i den riktningen.

Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Det är ett viktigt inlägg. Jag kanske använde fel ord om jag sade att det var en motsättning. Jag tror att vi måste göra båda. När det gäller att hantera hoppet om att åstadkomma en tvåstatslösning som vi klamrar oss fast vid har vi nämligen den palestinska myndigheten, president Abbas och det som i dag ändå räknas som statsdugligt. Det är den struktur och den form som vi har. Det är det som kan organisera en motpart i en förhandling. Men vi måste samtidigt – samtidigt är kanske snarare rätt

ord – engagera oss parallellt för att stärka demokratin och demokratiska krafter.

Det blir därför naivt att säga att vi ska starta ett helt annat spår, helt bortse från de strukturer och den maktbalans som finns i dag och starta något helt nytt. Det blir trots allt naivt. Det kan vi inte förhålla oss till i dag. Vi måste försöka vända utvecklingen till rätt riktning. Men jag håller helt med om att det är otroligt viktigt att fortsätta kämpa för demokratiska principer och att stödja demokratiska krafter.

Nu kan och ska vi kritisera och ställa krav. Det är alldeles självklart att vi ska göra det, men när det gäller vår nya strategi handlar det om väldigt konkreta saker, till exempel insatser på miljöområdet och insatser på hälsoområdet. Det handlar också om större utrymme för att stimulera ekonomin, skapa nya arbetsplatser och sådant. Det är inte den väg som relaterar till Hamas. Det vore ju helt märkligt. Vi har ingen dialog med Hamas eftersom det är en terroristorganisation. Däremot kan vi vid alla våra kontakter ställa krav på Palestina, därför att vi betraktar Palestina som en stat, och då ska man leva upp till de krav som vi ställer. Det är ju det som möjliggörs genom detta beslut.

Vi är i gott sällskap med 134 andra länder. Vi är inte ensamma när vi fattar det här beslutet. Och jag tror att det blir rätt, rätt, rätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2014/15:91 om plundring, folkfördrivning och brott mot mänskliga rättigheter i östra Kongo

Anf. 25 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Ärade ledamöter! Amineh Kakabaveh har frågat mig vad jag avser att göra inom EU och FN för att stoppa plundringen av östra Kongos naturtillgångar samt om jag avser att ta initiativ inom EU och FN för att få till stånd restriktioner mot företag, militärer och korrupta politiker som är inblandade i plundringen av Kongos naturtillgångar och omfattande brott mot kvinnors och barns mänskliga rättigheter.

Amineh Kakabaveh har även frågat mig om jag avser att verka inom EU och FN för att det sexuella våldet och förbrytelserna mot kvinnor och barn ska upphöra och de skyldiga ställas inför rätta.

Jag hade ju ett FN-uppdrag under mer än två år då jag arbetade dagligen med frågan om det sexuella våldet också i andra krig och konflikter. Jag har själv varit i Kongo upprepade gånger och träffat de kvinnor, män och barn som lever under mycket svåra förhållanden, inte minst på grund av det utbredda sexuella våldet.

Doktor Denis Mukwege från Panzisykhuset har blivit en nära och personlig vän. Jag har lyssnat på hans kunskaper, råd och uppmaningar. Han och hans medarbetare betraktar jag som verkliga hjältar i en ofta obeskrivligt svår situation.

Grundorsakerna till konflikten i landet och de upprepade humanitära kriserna i östra Kongo är komplexa. Konflikter om mark, etnisk tillhörighet, kontroll över naturresurser, rivaliteter mellan rebellrörelser, mellan väpnade grupper och regeringen, historiska aspekter – allt detta i kombination med en svag stat ger en mycket sammansatt bild av situationen i de

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

östra delarna av Kongo. Det är viktigt att arbeta med alla de olika faktorer som driver konflikt och våld.

Sedan 2003 finns FN-sanktioner, som även EU tillämpar, mot Demokratiska republiken Kongo som omfattar bland annat ett vapenembargo, men även riktade sanktioner mot personer som har begått allvarliga brott.

Regeringen kommer aktivt verka för att EU tar sitt ansvar och konkret arbetar för att det sexuella våldet upphör. EU var en av de första organisationer som tog fram en handlingsplan för att stärka kvinnors roll i fredsprocesser. Sverige kommer att följa upp handlingsplanen och formulerar redan nu en rad direkta initiativ för hur EU kan stärka sitt arbete med att bekämpa det sexuella våldet och stärka kvinnors och flickors ställning. Detta är en för regeringen prioriterad fråga, och en självklar del av vår feministiska utrikespolitik.

Det svenska biståndet till DRK, liksom den politiska dialogen med landet, har ett tydligt jämställdhetsperspektiv och omfattar bland annat insatser för att förebygga, hantera och bekämpa sexuellt våld.

Biståndet har också ett tydligt fokus på reformer för att bekämpa den utbredda korruptionen och minska skatteflykten. Till exempel ger Sverige stöd till organisationerna The Extractive Industries Transparency Initiative, EITI, och Global Witness som arbetar för ökad transparens i utvinningsindustrierna och för att få både företagen och staten att ta ett större ansvar.

Vad gäller konfliktmineraler vill jag lyfta fram tre utmaningar: att göra det lättare att spåra dessa metaller genom konsekvensanalyser, att importera företag ska ta större ansvar och att den illegala handeln ska minska. Det är välkommet att EU-kommissionen efter långt om länge har lagt fram ett förslag till en förordning om konfliktmineraler.

Förslaget kan stärkas genom att bygga på delar av den amerikanska lagstiftningen som ju har varit på plats i flera år med dess tydligare rapporteringskrav och genom att bygga det på OECD:s riktlinjer för vederbörlig aktsamhet och insyn samt regler för produktansvar. Att se till att mineraler och produkter som bryter mot lagstiftningen i export- och tillverkarländer inte kan komma in i EU skulle vara en annan välkommen åtgärd.

Sverige och EU har gett stöd till OECD:s arbete med att spåra konfliktmineraler genom konsekvensanalyser. Inom detta område är OECD den ledande organisationen och har ett nära samarbete med DRK och dess grannländer. Genom EU ges stöd till den regionala organisationen för Storasjöregionen, ICGLR, som arbetar med denna fråga.

Avslutningsvis vill jag framhålla att det svenska engagemanget för Demokratiska republiken Kongos befolkning kommer att vara starkt.

Anf. 26 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesminister Margot Wahlström för ett uttömmande och utförligt svar på mina frågor. Jag vill också passa på att gratulera dig, Margot, till posten som utrikesminister. Det gläder mig att statsrådet har ägnat frågan så stor uppmärksamhet. Att statsrådet själv har varit engagerad i frågan om kvinnors och barns mänskliga rättigheter i Kongo ger uttalanden och den här debatten en ännu större tyngd.

Kvinnors och barns situation i östra Kongo är oerhörd svår och mycket viktig för oss alla.

Det som fick mig att ta upp frågan var en intervju med pristagaren doktor Denis Mukwege. Mukwege menar att samtidigt som de grova våldtäkterna mot kvinnor i östra Kongo pågår så ökar även det sexuella våldet mot barn. Han sade detta också under fredskonferensen i Sverige, i Örebro, och när han tilldelades Europaparlamentets människorättspris Sacharovpriset för sitt arbete som läkare i Kongo.

Våldtäkterna begås främst av olika rebellgrupper som har eller försöker ta kontrollen över de mineraler som Kongo är så rikt på.

Jag har också tagit del av den FN-rapport som lades fram 2002 om situationen i Kongo – särskilt om kvinnornas och barnens situation. Jag kan bara notera att trots att det har vidtagits åtgärder sedan år 2002 har situationen tydligen inte förändrats, tyvärr. Krigshandlingar, krigsförbrytelser särskilt riktade mot kvinnor och barn fortsätter med oförminskad styrka.

När kvinnor våldtagits och ibland även mördats på ett bestialiskt sätt flyr befolkningen och företagen. Inte sällan tar då utländska bolag över jorden och tar den i anspråk för bland annat gruvdrift och jakt på mineraler av olika slag. Befolkningen står i vägen för företagens framfart.

Utrikesministern talar om sanktioner mot korrupta politiker och andra personer. Jag skulle vilja se mer och kraftfullare åtgärder riktade mot de företag som utsuger och plundrar Kongos befolkning. Som det stod i rapporten från 2002 så är det företagen som ”fuel”, det vill säga eldar på konflikten.

I och med att konflikterna fortsätter och inte mattas av torde det fortfarande vara så att FN:s, EU:s och våra egna svenska åtgärder inte är tillräckliga, tyvärr.

Det har gått tolv år sedan FN-rapporten lades fram. Och då hade det gått många år av hänsynslös exploatering, plundring och krig i östra Kongo.

Det är också viktigt att lägga extra tonvikt vid kvinnornas situation, enligt FN:s resolution 1325 – kvinnors situation i krig och konflikt. Vi måste se till att man jobbar med det för att detta ska bli verklighet. Jag hoppas att utrikesministern jobbar även på det området.

Anf. 27 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag kan bara hålla med. Jag tror att man måste röra sig parallellt på flera olika spår. Man måste förstås ta itu med och bidra till att vi kommer åt det som är grundkonflikten och orsaken till mycket av det sexuella våldet. Det handlar om att bidra till en fredlig utveckling i Kongo, att arbeta med grannländerna och att bidra både politiskt och diplomatiskt på alla sätt vi kan.

Vi måste också bidra humanitärt, och det gör Sverige redan. Vi har ett ganska omfattande stöd till Kongo som vi till stor del kanaliserar via FN-organen. Vi har även ett omfattande arbete för att motverka just sexuellt och könsrelaterat våld, specifikt riktat till Kongo.

Dessutom måste vi se till att komma åt problemet med konfliktminer. Den nuvarande regeringen, samarbetsregeringen, kommer dock i EU-sammanhanget in i ett skede när arbetet redan har kommit en bit på väg. Vi ska titta över det för att se om vi kan driva frågan om en ny förordning för handeln med konfliktminer så att förordningen blir mer ambitiös och effektiv. Det är i alla fall min avsikt. Jag hoppas att den i

stora delar kan anpassas till, eller åtminstone göras kompatibel med, det som USA redan har infört.

Vidare måste vi fortsätta att via EU verka för att de sanktioner som redan finns på plats blir effektiva. Vi måste se till att de stärks eller anpassas så att vi verkligen kommer åt de problem som vi vill adressera med reglerna.

Situationen för mänskliga rättigheter är fortsatt mycket allvarlig i Kongo. Det har förekommit flera massakrer under den senaste tiden i nordöstra DRK. Vi har sett utomrättsliga avrättningar, sexuellt våld och tortyr. Det är en tyvärr alltför välkänd svår situation för mänskliga rättigheter. Ofta befinner sig kvinnorna och barnen i krigets frontlinje och utsätts för det sexuella våldet.

Det är oerhört viktigt att fortsätta att jobba med Kongo för att se till att det införs rätt reformer och att landet får en bra ledning som bryr sig om och tar itu med problemen. Från regeringens sida kommer vi att fortsatt driva de här frågorna. Vi kommer också att jobba med frågan om konflikt-mineraler, för det utgör i själva verket bränsle till många av konfliktsituationerna och är det som finansierar verksamheten, inte minst för rebellgrupperna, som är ett stort hot mot civilbefolkningen i Kongo.

Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack, utrikesministern! Vi är helt överens. Jag instämmer i att situationen är hjärtskärande. Jag såg när du träffade kvinnorna, Margot Wallström, och jag grät med dig fast jag satt i mitt eget vardagsrum. Jag kommer aldrig att glömma det. Därför blev jag extra glad att just du blev utrikesminister. Det är viktigt med en utrikespolitik som har feminismen på sin agenda, en feminism som man själv har anammat. Man vet vad det innebär att vara kvinna i östra Kongo, vad det innebär att vara kvinna eller ett flickebarn i Somalia, i Kurdistan och i Palestina. Det har stor betydelse. Därför är det viktigt att driva frågan om en ny förordning om gruvdriften, och jag hoppas verkligen att Sverige driver den frågan.

I östra Kongo fördrivs människorna på ett bestialiskt sätt, och det är särskilt kvinnorna och barnen som drabbas. Så är det i alla konflikter. I östra Kongo är situationen ännu svårare eftersom det är kvinnornas underliv och kvinnornas hälsa som offras till storföretagen. Därför är det bra att vi jobbar mycket inriktat och medvetet mot de företag som betalar rebellerna. Rebellerna är ju anställda. De får pengar från företagen, och företagen måste därför ta sitt ansvar.

Det finns konflikter också i många andra delar av världen. I Latinamerika fördrivs urbefolkningen på grund av mineraler och annat. I norra Irak, i Mosul, finns Isis som tar över oljan, och de slaktar kvinnorna. Vi kan se konflikterna breda ut sig, och det är barnfamiljerna, kvinnorna och barnen, man först förgriper sig på. Man splittrar familjerna. Det är syftet med rebellernas övergrepp och andra förbrytelser.

På det sjukhus i östra Kongo som doktor Mukwege jobbar på har han hittills behandlat 42 000 kvinnor. Det kommer fler än tio kvinnor varje dag till sjukhuset. Säkerligen finns det jättemånga kvinnor och barn som inte får någon vård alls. Därför är det bra att vi i Sverige stöder med bistånd. Jag önskar särskilt att en större del av vårt bistånd skulle gå till kvinnor och barn. Vi vet att i alla lägen, i fattigdom, krig och elände, är det kvinnorna och barnen som drabbas.

Kvinnorna utgör mer än 50 procent av befolkningen, och det är de som får betala priset för plundringar, exploatering, företagens törst efter vinster i form av mineraler och annat. Inte minst handlar det om utländska företag, ofta europeiska. Jag hoppas därför att förordningen kommer på plats så fort som möjligt. När tror utrikesministern att frågan kommer upp?

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

Anf. 29 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Det samlade svenska stödet till Demokratiska republiken Kongo uppgår till ungefär 1 miljard kronor och inriktas på tre områden. Det första är fred, försoning och en demokratisk samhällsstyrning. Det andra är fattigdomsbekämpning och gäller ekonomisk utveckling med inriktning på jord- och skogsbruk, vilket verkligen behövs i Kongo. Det tredje är hälsa med fokus på att förebygga, hantera och bekämpa sexuellt våld och att främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Nu jobbar man tillsammans med DRK för att ta fram en ny strategi för det bilaterala biståndet.

EU-förordningen har kommit en bit på väg. Det har lagts fram ett förslag från kommissionen. Nu ska det behandlas i parlamentet och i rådet. Det finns arbetsgrupper som tittar på hur den nya förordningen är konstruerad. Det är i det skedet vi kommer in. Jag tror att det kommer att ta ytterligare ett antal månader. Jag kan tänka mig att parlamentet kommer att visa ganska stort intresse för frågan och har förhoppningsvis en ambitiös inställning till hur förordningen borde utformas för att bli effektiv. Det vi kan göra är att snabbt se till att lägga fram våra synpunkter i rådsarbetsgrupperna för att stärka effektiviteten av ett sådant verktyg, nu när EU antligen har kommit med ett förslag.

Låt mig också säga att jag tror att alla här känner för att gratulera doktor Mukwege till Sacharovpriset, som han ska motta nästa vecka. Det är rätt pris till rätt person. Han har utfört storverk på Panzisjukhuset. Han har också blivit en symbol för de goda krafterna och för dem som vill att Demokratiska republiken Kongo ska få en ny berättelse, inte vara the rape capital of the world, alltså inte vara världens våldtäktscentrum. Det är ett land med enorma tillgångar och möjligheter och har en stor potential att skapa en bättre framtid för alla sina medborgare.

Anf. 30 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack, utrikesministern! Det är helt sant att särskilt östra Kongo är mycket rikt på annat än det hemska som händer där. Problemet är att folket självt inte får del av sina naturtillgångar, utan det är storföretag, inte minst utländska sådana, som får det.

Det är helt oacceptabelt att det ska behöva vara på detta sätt. De fattiga länderna får bistånd från oss i omvärlden, men vad händer med deras egna tillgångar? De ska själva betala priset för att de tas ifrån hälsan, barnen, marken, vattnet, jorden, livet – allt!

Jag hoppas att arbetet i rådet och kommissionen görs så fort som möjligt, så att vi får stopp på detta. Det dokument som signerades av Kofi Annan sändes den 16 oktober 2002. Det gick alldeles för många år innan omvärlden vaknade, och det har gått för många år innan man gjort någonting verkligt konkret.

Nu på slutet vill jag ställa en fråga. Hur stor andel av vårt eget bistånd och av bistånd generellt går till kvinnor och barn, till exempel i östra

Kongo? Det är viktigt att vi ser till att biståndet, både vårt eget och inom FN, går särskilt till kvinnor och barn. Vet utrikesministern hur stor andelen är?

Anf. 31 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag kan säga att det är en mycket stor del, eftersom det är ett av de tre områden som är prioriterade. Dessutom finns det en rad projekt som Sverige varit involverat i, också med hjälp av till exempel Folke Bernadotteakademin och de olika samarbetsorgan och samarbetspartner vi har, för att utforma exempelvis träning av nationella säkerhetsstyrkor. När det gäller konfliktrelaterat sexuellt våld är det dessvärre inte bara rebellstyrkorna som är ansvariga, utan även nationella säkerhetsstyrkor är inblandade. Här finns en stor insats från svensk sida som naturligtvis måste fortsätta och där vi engagerar oss. Jag vill påstå att det är en mycket ansevärd del av det svenska biståndet och utvecklingssamarbetet som går dit.

Det är väldigt viktigt att vi fortsätter att engagera oss tillsammans med alla de organisationer som gör ett bra jobb och med FN-organen. Det finns flera rapporter. Nu finns detta på säkerhetsrådets dagordning och debatteras årligen. Man rapporterar årligen om situationen för kvinnor och barn och inte minst om hur frågan om sexuellt våld utvecklas. Vi har mer material att använda oss av i våra kontakter och som underlag för våra politiska överväganden.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2014/15:110 om krisen i den svenska mjölkproduktionen

Anf. 32 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag har fortfarande dålig röst, men jag ska försöka göra mitt yttersta för att besvara interpellationen.

Magnus Oscarsson har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka den svenska mjölkproduktionen.

Låt mig börja med att säga att mjölkproduktionen är mycket viktig för landsbygden. I skogs- och mellanbygder är mjölk och nötkött de dominerande sektorerna. Mjölkproduktionen sysselsätter direkt och indirekt ett stort antal personer. Jag är därför bekymrad över den besvärliga situation som många bönder befinner sig i.

Konsumtionen av mjölk i världen ökar även i år, och marknadsprognoserna är goda på sikt. Orsaken till att priserna sjunker just nu är en global obalans; produktionen har i år ökat snabbare än efterfrågan. Vi lever numera i en avreglerad marknad där fluktuationer i marknadspriserna ingår. Det ryska importstoppet späder på obalanserna, men utgör inte huvudsaken.

Jag anser att den svenska mjölkproduktionen ska vara med och ta del av den växande marknaden och är övertygad om att mjölken är en framtidssektor i vårt land. Vi har goda naturliga förutsättningar och ett stort kunnande, och djuren i den svenska produktionen mår i internationell jämförelse väldigt bra. Glädjande nog har den svenska mjölkproduktionen

ökat med drygt 2 procent i år. De svenska mjölkföretagen blir färre och större, vilket är en effekt av företagarnas egna beslut. De ekologiska mjölkföretagen tar vara på en växande marknad som på ett positivt sätt ökar lönsamheten på många gårdar.

EU har en gemensam jordbrukspolitik och är därmed ett av våra viktigaste verktyg för att stimulera ett hållbart och aktivt jordbruk. Gårdsstödet innebär en form av inkomstförstärkning och grundtrygghet för jordbruksföretag i hela Sverige. Det nya stödet till unga lantbrukare kommer att bidra till att underlätta generationsskiften. Det utjämnade gårdsstödet kommer att underlätta för nya och växande företag, och nötdjursbidraget kommer att stimulera aktiva företagare och även stimulera till att betesmarker hävdas.

Inom landsbygdsprogrammet finns många åtgärder för att stärka landsbygdens tillväxt och utvecklingskraft samt att främja lantbrukarnas miljöarbete. Det norrländska lantbruket har speciella villkor på grund av klimatet och de långa avstånden. Därför finns ett särskilt stöd, det så kallade Norrlandsstödet, som har stor betydelse för jordbruket i de områdena.

Regeringen har ansvar för att skapa ett bra näringslivsklimat i Sverige som ger ett gott stöd till företagens egen förmåga att utvecklas. Vi behöver en väl fungerande kunskapskedja, omfattande utbildning, forskning, innovation, försöksverksamhet och rådgivning. Landsbygdens näringsliv ska utvecklas genom förbättrad infrastruktur och samhällsservice. Att förenkla för företagen är en viktig åtgärd för att skapa fler jobb, sysselsättning och välfärd. Förenklingen innebär smartare regelverk, men även bättre förståelse för företagens villkor, bättre service och information för att minska företagarnas oro för att göra fel. Offentliga åtgärder behöver finansieras genom väl avvägda skatter och avgifter. Det är viktigt att då se till helheten och inte bryta ur enskilda styrmedel.

Regeringen anser att det behövs en långsiktig livsmedelsstrategi för att skapa förutsättningar för tillväxt i hela livsmedelskedjan och därmed stödja en ökad svensk matproduktion och en ökning av andelen svenskt och ekologiskt i konsumtionen av livsmedel. Strategin om matproduktionen ska omfatta hela värdekedjan, från primärproduktion till konsumment. I detta arbete kommer åtgärdsförslag från den nu pågående Konkurrenskraftsutredningen att beaktas. I strategin ska jordbruksnäringens utveckling ingå, liksom frågan om hur konsumenternas intressen ska tillvaratas.

Jag anser att det inom de gröna näringarna finns en stor potential att skapa jobb och tillväxt som bidrar till regeringens övergripande målsättning att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020.

Anf. 33 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret och önskar honom ett snabbt tillfrisknande med stämbanden!

På tio år har antalet mjölkbönder halverats. Den svenska självförsörjningsgraden på mjölk har sjunkit ned emot 40 procent. Importen av mjölk har ökat lavinartat. Just nu slutar en mjölkbonde per dag i Sverige. Vi ser en av de djupaste kriserna någonsin för mjölkproducenterna i Sverige. För att ge en förståelse av vidden av detta kan jag säga att en bonde i dag får ca 3,04 kronor per kilo. För att kunna gå plus minus noll borde bonden få

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

ungefär 3,50–3,60 kronor per kilo. Men tyvärr talas det om att priserna är på väg ned mot 2,60–2,70.

Herr talman! Mina samtal med mjölkproducenter har den senaste tiden varit mycket dyster.

Jag tänker på några bröder i norra Östergötland som haft mjölkproduktion sedan 90-talet. Nu lägger de ned och säljer korna eftersom det inte finns någon lönsamhet kvar. Jag tänker på en bonde i Mellansverige. Han berättade för mig att hade sålt 70 hektar skog för att betala räkningarna och för att banken ska ge kredit. Jag tänker på en annan bonde i Småland som inte kan betala sina räkningar. I stället betalar han räntan på sina räkningar. Jag skulle kunna fortsätta med fall efter fall ur verklighetens Sverige.

Herr talman! Till detta har den nya regeringen lagt ned tunga stenar i bondens ryggsäck. Man återinför handelsgödselskatten och inför vägsli-tageskatt. Det är en skatt som producenterna kommer att få betala för att mjölken ska kunna hämtas från deras gårdar. Det är bra att statsrådet i sitt svar talar väl om vikten av ett gott företagsklimat. Tyvärr syns inte detta i förslaget som regeringen hittills har presenterat.

Därför undrar jag: Vad tänker regeringen göra för att förbättra för företagarna? Hur ska ni göra regelverket smartare? Hur ska ni minska företagarnas ständiga oro för att göra fel, något som ministern utlovar i sitt svar?

Anf. 34 ANDERS FORSBERG (SD):

Herr talman! Tack, herr landsbygdsminister! Jag känner mig lite hemsk för att jag tar upp debatten med tanke på dina stämband, men jag hoppas att det går bra.

Magnus Oscarsson lyfter i sin interpellation fram väldigt väl det läge som gäller i dag. Svenska kor och svensk mjölkproduktion bidrar till jobb och välbefinnande i svensk ekonomi. Mjölken efterfrågas och har en självskrivet plats i en hållbar kost. Sverige är dessutom ett naturligt mjölkland med gott om mark.

Svenska mjölkkor är också bland de friskaste i världen. Kor skapar en ovärderlig samhällsnytta i form av öppna landskap och en biologisk mångfald. Mjölken som vi har i Sverige har en klimatpåverkan som är bland de lägsta i hela Europa, och den är full av nyttigheter.

Ändå fortsätter antalet mjölkkor att minska. Jobben försvinner, och marken växer igen. Det går stick i stäv mot den svenska sysselsättningen och miljö kvalitetsmålen. Var finns debatten om Sveriges bidrag till en hållbar, global livsmedelsförsörjning? Tillgången på mat i världen behöver nästan fördubblas till 2050. Varje år ökar den globala efterfrågan på mjölk, men ändå minskar vi i Sverige.

Vi kan diskutera skälen till att vi är i det läge vi är i dag. Det är givetvis som landsbygdsministern säger. Vi har en olycklig kombination av en Rysslandsbojkott och en ökad produktion globalt sett just för tillfället. Men vi har även en kommande frisläppning av mjölkkvoterna i Europa som kommer att påverka oss mycket.

Vi kan ta mjölkfakta. För 25 år sedan fanns det 42 000 mjölkbönder. I dag är det lite drygt över 4 000. Det är alltså 10 procent kvar av det antal som fanns. För 25 år sedan fanns det 660 000 mjölkkor. I dag är det ungefär 345 000. Det är en minskning med ungefär hälften. Totalt sett har vi på de 25 åren minskat mjölkproduktionen med 15 procent.

Vad är det man kan göra? Landsbygdsministern lyfter fram livsmedelsstrategin. Jag ser positivt på den. Men för att en livsmedelsstrategi ska ha någon form av påverkan måste vi ta tag i alla frågor. Det handlar inte bara om att vi ska diskutera forskning, utbildning, rådgivning och så vidare. Bönderna måste se konkreta åtgärder. Bönderna måste ha praktisk veklighet.

I den delen gäller det att titta över skatterna. Vi har andra skatter i dag som vi är belastade med. Jordbrukarna är till exempel belastade med en av de högsta dieselskatterna i Europa. Är det någon som vill titta på den frågan? Sverigedemokraterna har lyft fram den frågan i våra motioner. Det är någonting som vi måste ta en titt på. Det handlar inte bara om miljö. Om vi väljer att beskatta vårt jordbruk så att vi inte har ett svenskt jordbruk kvar kommer problemen att flytta någon annanstans, och då har vi gjort noll i vinst och snarare försvårat.

Jag vill passa på att skicka med en liten fråga. Frågan till landsbygdsministern när det gäller livsmedelsstrategin är: Avser landsbygdsministern att följa de rekommendationer som i så fall presenteras? Det är givetvis ett blankt blad vi diskuterar. Men är det ambitionen?

När vi talar om skatter: Avser landsbygdsministern att verka för att Sveriges bönder kommer att förstärka sin konkurrenskraft genom sänkta skatter?

Anf. 35 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag håller med Magnus Oscarsson om att på tio år har jordbruket halverats. Det har försvunnit 15 000 jobb från svenskt jordbruk de senaste åtta åren. Under de åtta åren har inte vi regerat. Vi har regerat sju veckor. Vi har inte hunnit vända på det än. Men jag hör att ni har förväntningar på det. Det är klart att den situation som finns i dag i svenskt jordbruk avhängig av den politik som är förd under de åtta åren.

Det talades om tunga stenar. Det finns inte något förslag om att införa en handelsgödselskatt 2015. Det var sagt att det skulle göras 2016, men det ska utredas för att den ska få miljöeffekt. Vi överväger i så fall att föra över de pengarna till sektorn.

Vägsitageavgiften är inte införd i dag, och den införs inte 2015. Vi säger att det är en avgift vi kan tänka oss införa under mandatperioden. Men den ska också ha en miljöeffekt och vara styrande. Det handlar också om att skydda svensk åkerinäring. Jag tror inte att svenska bönder bara skulle vilja ha utländska åkare som transporterar mjölken.

Om man går tillbaka 10–20 år hade vi en helt annan typ av jordbrukspolitik när vi gick in i EU. Det handlade väldigt mycket om offentliga stödköp. Det vet vi alla var en politik som inte fungerade och aldrig kommer att fungera. Politiken handlar om att skapa förutsättningar att kunna driva företag, jordbruk och mjölkföretag.

En viktig del är den förenklingsresa som Jordbruksverket har gjort det senaste året. De har varit och besökt jordbrukare runt om i landet, fått idéer och är på väg att förändra för att förenkla så att det ska vara lättare att göra saker. En annan sak som vi inför från 2015 är inom sjuklöneansvaret där vi tillför 360 miljoner för att underlätta, något som också kommer mjölkbönder till del.

När det gäller den nationella livsmedelsstrategin, som Anders Forsberg nämnde, kommer Konkurrenskraftsutredningen att presenteras den 1 mars.

Det är klart att det finns delar där som givetvis måste lyftas in i den nationella livsmedelsstrategin. Men vi har ännu inte Konkurrenskraftsutredningen på vårt bord.

Jag är övertygad om att man behöver en nationell livsmedelsstrategi. Jag har varit med de fyra senaste åren här i kammaren, och tyvärr drev vi den frågan ensam under lång tid. Det fanns ett kompakt motstånd inte minst från Alliansen. Jag är i dag mycket glad för att alla partier ställer sig bakom.

Det är nödvändigt att ha en livsmedelsstrategi. Man måste veta vart man är på väg. Jag tror att Mikael Oscarsson har läst *Alice i Underlandet*. Hon kommer fram till katten och frågar: Hur tar jag mig härifrån? Katten frågar Alice: Vart är du på väg? Alice säger: Jag vet inte. Hon får svaret: Då spelar det ingen roll vart du går.

Det är precis vad det handlar om. Du måste ha en riktning. Svenska mjölkbönder måste veta: Vad vill Sveriges beslutsfattare ha för livsmedelsförsörjning? Det är vad det handlar om.

Anf. 36 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar statsrådet. Hur kan vi då se framåt? Jag har några förslag till åtgärder som jag vill skicka med landsbygdsministern.

Det handlar först och främst om att göra reglerna för offentlig upphandling tydliga så att kommuner och landsting kan vara trygga med att begära att den mat de köper in har producerats på ett sätt som det vore lagligt att producera på i Sverige. Det är hyckleri att tvinga upphandlare att köpa mat som vore olaglig att producera i Sverige. Tyvärr tolkar många reglerna så i dag. Men det finns också goda exempel på kommuner som inte gör det. Ett sådant exempel är min hemkommun, Ödeshög i Östergötland.

Ett annat medskick är att landsbygdsministern snarast åker ned till Bryssel och sätter ned foten när det gäller förhandlingarna om jordbruksstödet utformning för 2015. Lantbruksföretagarna måste snabbt få veta vilka förutsättningar som gäller för 2015.

Jag skulle i den här kammaren också vilja vädja till landsbygdsministern att överväga en tidigareläggning av utbetalningar av jordbruksstödet. Det skulle bidra till att lindra den likviditetskris som många lantbrukare nu sitter i. Varje signal i dagsläget är viktig för att undvika fullständigt sönderfall i den svenska mjölkproduktionen.

Herr talman! Jag noterar att regeringen har för avsikt att genomföra en långsiktig livsmedelsstrategi. Min fråga till landsbygdsministern är därför: Hur ska denna strategi se ut, när ska den påbörjas och vilken målsättning har landsbygdsministern med strategin?

Anf. 37 ANDERS FORSBERG (SD):

Herr talman! Jag tackar herr landsbygdsminister för svaret. Mjölk är den sektor inom jordbruket som kan skapa flest jobb. Dagens ca 4 000 mjölkbönder ger i förlängningen ungefär 30 000 jobb i Sverige – detta eftersom varje mjölkbonde bidrar med ungefär fem ytterligare jobb. Många av dessa är framtidsjobb på landsbygden. Om man bryter ned det på regioner, till exempel Skåne eller Västra Götaland, talar vi om tusentals jobb – tusentals potentiella jobb, som inte finns i dag. Detta handlar om hur det

skulle vara om politiken valde att stötta och uppmuntra i stället för att förneka.

Man kan satsa på bland annat ökade investeringsstöd. Man kan satsa på en ökad miljöersättning. Men man kan också satsa på tydliga djurskyddskrav i de offentliga upphandlingarna.

Jag vill återigen lyfta fram den del som vi talade om förut. Jag ställde en fråga till landsbygdsministern avseende skatter, och jag ställer frågan en gång till och formulerar den lite annorlunda: Vad är konkurrenskraft när det gäller svenska lantbruk och svenska bönder? Innefattar landsbygdsministern skattetryck i detta? Är det någonting som man har med i tanken? Svenska bönder – mjölkbönder och andra, oavsett vilken produktion de har – slåss i dag på en internationell marknad.

(forts. § 8)

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

§ 7 Frågestund

Frågestund

Anf. 38 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna.

Frågor besvaras av utbildningsminister Gustav Fridolin (MP), justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S), statsrådet Kristina Persson (S), finansminister Magdalena Andersson (S) och statsrådet Aida Hadzialic (S).

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Utbildningsminister Gustav Fridolin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Bolånetaket för unga hushåll

Anf. 39 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Jag har en fråga till finansministern. De svenska hushållens belåning har ökat mycket sedan mitten av 90-talet. Samtidigt har bostadspriserna ökat drastiskt. För många unga människor är det i dag mycket svårt att komma in på bostadsmarknaden.

Som en reaktion på den höga belåningsgraden införde Finansinspektionen ett bolånetak på 85 procent. Sedan det bolånetaket infördes 2010 har man kunnat se att belåningsgraden har stabiliserats.

I valrörelsen sade finansministern att hon öppnade för att bolånetaket kunde höjas för unga hushåll, vilket innebär att de då skulle kunna belåna en större andel av bostadens värde – detta trots att en av anledningarna till att Finansinspektionen införde ett bolånetak just var att man inte ville att unga skulle riskera att hamna i en skuldfälla.

Avser finansministern att ändå driva igenom det här förslaget? I så fall undrar jag: Menar finansministern i och med det att den här typen av rekommendationer från Finansinspektionen i stället ska bli föremål för politiska beslut?

Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Tack så mycket för frågan! Det är en angelägen och viktig fråga som Maria Malmer Stenergard tar upp om de ökade huspriserna och den ökade skuldsättning som blivit följderna av dem. En viktig orsak till de stigande huspriserna är inte minst det faktum att den tidigare borgerliga regeringen avskaffade fastighetsskatten utan att vidta andra åtgärder. Det gjorde att priserna drog iväg, och det gör att det nu är svårare för unga hushåll att ta sig in.

Under valrörelsen har jag sagt att jag tycker att man i samband med att man diskuterar amorteringskraven även bör titta på bolånetak. Jag tycker att det är viktigt att man ser de sakerna i deras sammanhang. Jag har dock aldrig sagt att man ska förändra bolånetaket. Jag har heller inte sagt att det ska lyftas från Finansinspektionen. Därför är svaret på den frågan nej.

Anf. 41 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Tack för det svaret! Glädjande nog har vi sedan man införde taket sett att belåningsgraden till stor del har stabiliserats. Därför tror jag att det skulle vara väldigt farligt att rucka på den här gränsen, kanske framför allt för unga hushåll.

Det allra mest angelägna för att unga lättare ska komma in på bostadsmarknaden är att man gör det enklare att hyra ut och billigare att bygga bostäder. Därför genomförde den förra regeringen en rad regelförenklingar för att underlätta byggande och uthyrning, och man tog initiativ till infrastruktursatsningar som hänger ihop med det här.

Men många av de åtgärder som vi har föreslagit har den nuvarande regeringen och dess samarbetsparti i olika konstellationer motsatt sig. Min kompletterande fråga till finansministern blir därför vilka reformer som regeringen avser att genomföra för att bostadsbyggandet på allvar ska komma igång och så att det blir lättare för unga att komma in på bostadsmarknaden utan att de riskerar att hamna i en skuldfälla.

Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag delar helt Maria Malmer Stenergards syn, att det behövs byggas fler bostäder. Det är olyckligt att det har byggts så få bostäder i Sverige, inte minst hyresrätter, under de senaste åtta åren med en borgerlig regering.

Den här regeringens ambition är att öka takten i bostadsbyggandet. Vi har satt upp ett mål. Vi vill att det ska byggas 250 000 nya bostäder.

Här behöver man jobba med en rad åtgärder. Man behöver naturligtvis titta på kommunerna och vad som händer i kommunerna. Det handlar om att underlätta olika former av byggprocesser. Vi har också sagt att vi är

beredda att titta på om man kan stimulera kommuner ekonomiskt – kommuner som ser till att det byggs bostäder och kanske framför allt hyresbostäder. Det tror jag skulle kunna vara en effektiv åtgärd för att få upp bostadsbyggandet.

Därutöver vill vi naturligtvis se till att det byggs bostäder i samband med att man gör infrastrukturinvesteringar, till exempel när man bygger ut tunnelbanan i Stockholmsregionen men också när man bygger ut nya höghastighetsbanor mellan Göteborg, Malmö och Stockholm. Där bör det finnas utrymme för ytterligare infrastruktur- och bostadsinvesteringar.

Sveriges ubåtsjaksförmåga

Anf. 43 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka regeringen för det statsministern uttalade om vår hållning till de länder som kränker vårt territorium. Ubåtar som kränker svenska vatten och som vägrar att komma till ytan ska sänkas. Statsministerns tydlighet var bra.

Vad som är mindre bra är vår nuvarande ubåtsjaksförmåga. I slutet av 90-talet hade Sverige en acceptabel ubåtsjaksförmåga med bland annat 14 helikopter 4 med sensorer, 12 ubåtar och 4 bojåtar.

Socialdemokratiska regeringar började då att avveckla försvaret, varvid ubåtsjaksförmågan kraftigt reducerades. Eftersom det var socialdemokratiska regeringar som berövade oss vår ubåtsjaksförmåga är det nu Socialdemokraternas skyldighet att återställa denna förmåga.

Herr talman! Min fråga till statsrådet är därför: Hur ser regeringens plan ut för detta?

Anf. 44 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det är en viktig folkrättslig princip att varje land kan hävda sitt territorium. Det är också viktigt att, så som statsministern har uttryckt sig, klargöra att vi inte accepterar några kränkningar av vårt territorium, vare sig i luften, till sjöss eller på land. Den hållningen från regeringens sida är, precis som frågeställaren säger, mycket tydlig.

I samband med den operation som Försvarsmakten genomförde med gott resultat gav regeringen ett uppdrag till Försvarsmakten att se över styrkor och förbättringspotential när det gäller ubåtsjakt. Det uppdraget kommer att redovisas på ett sådant sätt att det kan hanteras inom ramen för hela den diskussion som ska föras i samband med riktlinjebeslutet nästa år. Och det beslutet tas mot bakgrund av det Försvarsberedningen har uttryckt om att Sverige behöver förbättra sin förmåga.

Anf. 45 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Ubåtsjakt är ett system av system. En avgörande komponent för framgång är helikoptern.

År 2008 avvecklades våra ubåtsjaktshelikoptrar. Tidigast år 2020 beräknas vi ha nya ubåtsjaktshelikoptrar på plats genom helikopter 14F. Dock kvarstår en lång och avancerad utbildning och tillförsel av vapenpaket innan den är fullt operativ.

Den förra regeringen lät heller inte uppgradera ubåtsjaktstorped 45, trots att Försvarsmakten ansett detta prioriterat. De tystgående svenska

ubåtarna kompletterar helikoptrarna med sin spaningsförmåga. Dock är de för få, och mängden utbildad ubåtspersonal är otillräcklig.

Herr talman! Min fråga till statsrådet är: Vad tänker regeringen göra för att lösa problemen med avsaknaden av ubåtsjaktshelikoptrar, moderna torpeder och tillräckligt antal ubåtar?

Anf. 46 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Säkerhetspolitiska vägval ska göras i en bred politisk beredning. Det är därför vi har Försvarsberedningen, som gemensamt arbetar för att analysera säkerhetsläget för Sverige och föreslå hur vi ska agera för att göra rätt säkerhetspolitiska vägval.

Försvarsberedningen har i bred enighet konstaterat att det behövs insatser för att förbättra Sveriges militära förmåga.

I samband med den operation som Försvarsmakten genomförde gav regeringen ett uppdrag till Försvarsmakten att redovisa just var våra styrkor och vår förbättringspotential när det gäller specifikt ubåtsjakt finns. Precis på grund av den komplexitet i de här frågorna som frågeställaren beskriver behövs det uppdraget. Det måste redovisas till regeringen och kan därmed ligga till grund för kommande försvarspolitiska inriktningsbeslut.

Kompensationen för höjda arbetsgivaravgifter för unga

Anf. 47 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa min fråga angående ungas jobb till finansminister Magdalena Andersson. Regeringen har ju presenterat förslag om att höja arbetsgivaravgifterna för unga.

För många unga som i dag saknar ett arbete höjs nu trösklarna för att komma in på arbetsmarknaden. För de unga som i dag har ett arbete är nu risken att deras jobb går förlorat när det blir dyrare att anställa unga.

Kommuner och landsting blir kompenserade för de här kostnadshöjningarna, men det blir inte de privata företagen. De senaste åren har fyra av fem nya jobb skapats i just små och växande företag. De har varit jobbmotorn i Sverige, och många av de unga som har blivit anställda har blivit det i de små och växande företagen.

Min första fråga till statsrådet är därför: Varför kompenserar man kommuner och landsting för de höjda arbetsgivaravgifterna om de inte har haft någon effekt eller haft en liten effekt på jobben?

Min andra fråga är om regeringen har beräknat hur många unga som riskerar att bli av med arbetet när arbetsgivaravgifterna för unga höjs.

Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är en mycket angelägen fråga som Fredrik Christenson tar upp. Det handlar om våra ungdomars möjligheter till arbete. Arbetslösheten är tyvärr mycket hög bland ungdomar. Inte minst är långtidsarbetslösheten mycket hög bland ungdomar.

Problemet med den tidigare regeringens åtgärd i form av nedsatt arbetsgivaravgift är att den är väldigt dyr och väldigt ineffektiv. Det har tyvärr inte heller haft den effekt som jag är säker på att den tidigare regeringen hade hoppats på. Vi ser tyvärr inte att ungdomsarbetslösheten har

sjunkit på det sätt som man skulle ha önskat. Framför allt råder det inte bot på det faktum att ungdomar är arbetslösa länge.

Det är klart att åtgärden är dyr och ineffektiv, eftersom man utgår från att alla ungdomar är likadana. Man får lika mycket stöd för att anställa en ung person som är nyutexaminerad från till exempel Handelshögskolan som man får om man anställer en ung människa som inte har avslutat gymnasiet.

Det är klart att ungdomar är olika, och därför behöver olika ungdomar olika stöd på arbetsmarknaden. Då behöver man utforma stöden på ett mer effektivt sätt än den tidigare regeringen gjorde. Åtgärden är också kritiserad av Konjunkturinstitutet, IFAU, Riksrevisionen med flera.

Anf. 49 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! När det handlar om kritiken mot reformen finns det också de institut som pekar på att sänkningen kanske var för låg, och det är därför som Alliansen har presenterat en ytterligare sänkning för de allra yngsta, de som står längst ifrån arbetsmarknaden.

Min fråga till finansministern handlade inte om vilken effekt reformen har haft, utan den handlar om vilken effekten blir när det nu blir en skattekock på ungas arbete.

Frågan om varför kommuner kompenseras men inte de privata företagen tål också att upprepas. Om det har haft en så liten effekt, varför kompenserar man då kommuner och landsting men inte de privata företagen – de små och växande företagen som är jobbmotorn i Sverige och den svenska ekonomin?

Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Resultatet av reformen kommer att bli att fler ungdomar får möjlighet att arbeta. Eftersom vi avskaffar en mycket ineffektiv och dyr åtgärd och i stället satsar på mer effektiva åtgärder kommer naturligtvis fler ungdomar att få möjlighet att arbeta. Till exempel kommer ungdomar som i dag går långtidsarbetslösa och inte har gjort klart sin gymnasieutbildning att få möjlighet att kombinera arbete med utbildning, för att både få en fot in på arbetsmarknaden på ett riktigt jobb och samtidigt få utbildning. Vi vill att ungdomar som har gått gymnasiet ska kunna jobba inom välfärdssektorn, bland annat för att få en fot in på arbetsmarknaden.

Här får kommuner och landsting stora nya resurser från regeringen, eftersom vi prioriterar kommuner och landsting. En av de satsningar vi gör på kommuner och landsting är ett bidrag som motsvarar den ökade kostnaden för dem. Vi har den principen när det gäller kommuner och landsting att när vi gör förändringar så kompenserar vi dem.

Högre utbildning för tillväxt

Anf. 51 PATRIK LUNDQVIST (S):

Herr talman! Det har kommit en rapport från Entreprenörskapsforum som visar att ungefär hälften av den svenska tillväxten direkt kan kopplas till möjligheterna till högre studier och hur många som faktiskt utbildas på våra högskolor och universitet och tar en examen.

Prot. 2014/15:25
20 november

Frågestund

Min fråga är: Hur säkerställer vi att det här kan fortgå så att antalet människor som kan få en adekvat utbildning ökar? Företagen måste ju få den kompetens de behöver för att kunna utvecklas så att den positiva trenden kan fortsätta.

Vi har dessutom flera rapporter, bland annat från Svenskt Näringsliv, som visar att matchningen mellan företagens behov och den utbildade arbetskraft som finns inte riktigt fungerar. Vart femte anställningsförsök misslyckas. Dessa frågor går hand i hand.

Jag undrar därför hur finansministern ser på detta och hur vi löser problemet.

Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Tack för en väldigt angelägen fråga! Det vi ser är en värld där den globala konkurrensen hårdnar och där fler och fler utvecklingsländer höjer sin utbildningsnivå och konkurrerar inom alltmer kvalificerade områden och tjänster.

För att Sverige ska kunna stå starkt i den globala konkurrensen måste fler av alla de ungdomar som vill ha en högre utbildning också få möjlighet till detta. Något som är väldigt positivt är nämligen att fler ungdomar än någonsin vill ha och söker sig till den högre utbildningen.

Problemet är att den tidigare borgerliga regeringen inte såg detta. I stället valde man att spara på den högre utbildningen genom att skära ned på antalet platser så att en lägre andel, alltså färre, ungdomar skulle få möjlighet att gå på universitetet. Det är naturligtvis helt fel väg att gå.

Därför har den här regeringen nu avsatt resurser för att börja bygga ut högskolan så att fler av de ungdomar som vill ha en högre utbildning också ska få möjlighet till det. När man ser att detta kommer att stärka ungdomar på arbetsmarknaden och i arbetslivet, då ska de också få möjlighet till en högre utbildning.

För att göra detta behöver vi också finansiera det.

Anf. 53 PATRIK LUNDQVIST (S):

Herr talman! Det är skönt att höra finansministerns svar. Det syftar framåt och ger otroligt mycket hopp för framtiden.

Utveckling och utbildning går hand i hand och har gjort så väldigt länge. Det är något som vårt parti har stått för i alla tider och kommer så att göra i fortsättningen, nu tillsammans med Miljöpartiet. Jag hoppas att vi kan utveckla både utbildningarna och samarbetet med näringslivet så att vi kan skapa den matchning som behövs och se till att hela Sverige gynnas av det vi kommer att kunna göra.

Helt tydligt är att politik kan skapa förutsättningar. Från högerhåll har vi ofta hört att politiker inte skapar några jobb. Men här har vi ett konkret exempel på att politik kan skapa otroligt goda förutsättningar för både jobb och tillväxt.

Jag har fullt förtroende för att finansministern och resten av regeringen ser detta och tar det till vara på bästa sätt för landet.

Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Här i Sverige finns en fantastisk potential. Vi har företagen som efterfrågar högt utbildad arbetskraft, som vill konkurrera med kompetens och kunskap och stå långt fram i värdekedjan och ta sig ut på

den globala marknaden. Vi har alla våra ungdomar som vill ha en högre utbildning och söker sig till den.

Det finns alltså en otrolig framtidspotential för Sverige, och därför är jag så glad över att vi har kunnat finansiera en utbyggnad av den högre utbildningen i vår budget, där vi ju börjar med 5 000 nya högskole- och universitetsplatser redan nu i höst.

Samtidigt som vi gör detta gör vi också en satsning på kvaliteten i den högre utbildningen. Det är ju också viktigt att det är hög kvalitet i utbildningen för den som läser den. Där genomför vi alltså också en satsning.

Eftersom vi finansierar alla reformer krona för krona måste vi för att ha råd med detta höja skatten. Men det är så man måste göra när man ärver ett stort underskott i de offentliga finanserna.

Straffen för grova narkotikabrott

Anf. 55 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till justitieminister Morgan Johansson.

Vi får allt fler rapporter som oroar när det gäller väldigt unga människor som hamnar på akuten eller omhändertas för att de har provat narkotika. Uppenbart är att drogerna har blivit alltmer lättillgängliga och att en del ungdomar har fått en mer liberal inställning till droger över huvud taget. Den grova kriminaliteten tjänar naturligtvis väldigt mycket pengar på den här försäljningen.

Sverige har av tradition en väldigt restriktiv narkotikapolitik, och här i riksdagen har vi varit överens om den saken. Ny praxis i Högsta domstolen ledde dock till att vi fick förändringar i påföljderna, trots att riksdagen inte hade tagit några sådana beslut.

Därför tog alliansregeringen initiativ till en utredning, som också har kommit med förslag om en skärpning av straffen för grova narkotikabrott. Skälet är att Sverige ligger i underkant i jämförelse med andra länder.

Min fråga till Morgan Johansson är: Kommer regeringen att lägga fram förslag om en skärpning av påföljderna för grova narkotikabrott i enlighet med utredningens förslag?

Anf. 56 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag delar Beatrice Asks uppfattning om att utvecklingen på narkotikasidan är mycket oroväckande. Vi har bland annat de senaste veckorna och månaderna sett situationen när det gäller spice, en ny drog som har kommit in och som har fått fruktansvärda följder för enskilda ungdomar. Där går vi nu fram med en klassificering och också en hårdare linje, kan vi väl säga, när det gäller hur vi ser på den typen av droger.

Jag tror att man måste möta narkotikaproblemet på tre olika sätt. Det ena är att förstärka de förebyggande insatserna. Där hade den tidigare socialdemokratiska regeringen en särskild insats som hette Mobilisering mot narkotika, som alliansregeringen dessvärre lade ned nästan det första den gjorde. Vi måste nu försöka återupprätta det förebyggande arbetet på ett bättre sätt de kommande åren. Det är väldigt viktigt för oss.

Det andra är missbruksvården. Det är samma sak där. De har en väldigt ansträngd situation på kommunernas socialtjänstkontor som gör att missbrukare har svårt att få den vård de behöver för att kunna komma ur sitt missbruk.

Det tredje är straffrätten. Där har vi ett utredningsförslag som bereds i Regeringskansliet, och jag ser att remissutfallet på det förslaget är positivt. När vi har berett frågan kommer vi naturligtvis att gå vidare till riksdagen.

Anf. 57 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att det behövs förebyggande insatser, och missbruksvården hänger ihop med detta. Men frågan gällde påföljderna.

Jag tar det som ett positivt besked, och jag konstaterar också att Morgan Johansson tidigare har sagt att Socialdemokraterna är positiva till utredningens förslag om att införa brottsrubriceringen synnerligen grovt narkotikabrott. Det är inte riktigt den inställning som vi har mött från Miljöpartiet. Jag önskar ministern all lycka i det fortsatta beredningsarbetet, och jag ser fram emot att det kommer förslag på riksdagens bord så att beslut om ny lag kan fattas som kan träda i kraft senast den 1 juli 2015. Annars måste riksdagen ta ett eget initiativ.

Vi har nog inte ändrat uppfattning om att Sverige ska ha en restriktiv narkotikapolitik också i framtiden.

Anf. 58 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Nej, det har vi självklart inte. Jag ser fram emot att ha ett bra samarbete med riksdagen i frågorna framöver.

Jag vill bara påpeka att frågan om narkotika är bredare än bara straffrätten. Den är en viktig del. När vi har berett frågan färdigt i Regeringskansliet kommer vi att återkomma till riksdagen.

Men man måste se frågan i dess totala sociala sammanhang. Då har vi de förebyggande insatserna och missbruksvården, som är väl så centrala för att komma till rätta med det – återigen – växande problemet i det svenska samhället.

Utlandsfödda kvinnors rätt till utbildning

Anf. 59 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Kvinnors och flickors möjligheter och rätt till utbildning är tyvärr inte så självklara i många delar av världen. I Sverige är skolgången obligatorisk för alla barn. Många kvinnor som kommer till Sverige är lågutbildade, och en del saknar också utbildning.

Högerregeringen ändrade i CSN:s regler och försvårade därigenom för många studenter, inte minst målgruppen utlandsfödda unga kvinnor.

Min fråga till utbildningsminister Gustav Fridolin är följande: Avser statsrådet att ändra i CSN:s regler så att de gynnar också denna målgrupp? Det är viktigt så att de kvinnorna får samma rättigheter som svenskfödda.

Anf. 60 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det är helt riktigt att det har skett förändringar inom CSN-regelverket. Min statsrådskollega Aida Hadzialic och jag ser över de olika förändringar som har gjorts i olika förordningar, men vi har inget konkret besked att ge här om vilka förändringar som är planerade i just denna del. Där får vi återkomma när beredningsarbetet är färdigt.

Anf. 61 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack för svaret!

Jag hoppas verkligen att vi kommer att jobba mer med frågan. Vi vet att det finns ett par tusen kvinnor i Sverige som är totalanalfabeter. Katarina Gunnarsson vid Sveriges Radio tog upp denna fråga för ett par år sedan. Hon visade att detta inte gäller bara i Stockholm utan även i småstäder. I Stockholm finns en hel del kvinnor. Jag själv jobbar med dem inom organisationen Varken hora eller kuvad. Kvinnorna har bott i Sverige mellan 12 och 30 år, och de kan inte skriva sina egna namn på svenska och inte heller på sina egna språk. Det är svårt.

Utbildning är inte en självklarhet. För att ge kvinnor och unga flickor en chans måste vi verkligen se till att de får samma rättigheter att låna eller få studiebidrag.

Anf. 62 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det stämmer verkligen att möjligheten till egenmakt, makt över sitt eget liv, växer ur möjligheten till att få ett språk, att kunna uttrycka sig i skrift, och att få den utbildning man behöver. Det är också anledningen till att ett av samarbetsregeringens allra största och viktigaste projekt som min kollega Aida Hadzialic ansvarar för är Kunskapslyftet.

Kunskapslyftet innebär en möjlighet för många som i dag står utan den utbildning de behöver för att få egenmakt, det vill säga makt över sitt liv. Det kommer att bli en av de viktiga sakerna för regeringen att uträtta.

Det är också anledningen till att det är svårt för regeringen att svara på vad som ska göras med en enskild paragraf i förordningen om CSN-systemet. Frågan kommer att beredas i helheten av hur Kunskapslyftet, som bland annat handlar om just de människor som Amineh Kakabaveh lyfte fram i sin fråga, ska genomföras.

Arbetet mot skolk i skolan

Anf. 63 CHRISTER NYLANDER (FP):

Herr talman! Jag skulle vilja inleda med att påminna finansministern om att SCB i dag har berättat att kostnaden för högre utbildning har stigit med 6–7 procent de senaste åren. Det lät inte så tidigare.

Min fråga går till utbildningsministern. Det är viktigt att vara på plats när utbildning ges. Vi kan konstatera att Stockholms skolor under de senaste åren har lyckats minska skolket kraftigt med hjälp av effektiva och strategiska åtgärder. Det är viktigt. Är man med på lektionerna lär man sig mer. Det finns också andra sociala problem på grund av hög frånvaro.

Slutsatsen från Stockholms socialdemokratiska och miljöpartistiska ledning var dock något märklig. De sade att de ska trappa ned arbetet mot

skolk och att de ska se till att terminsbetygen inte längre anger ogiltig frånvaro. När de sedan fick reda på att det inte gick att göra så eftersom det står i skolförordningen att ogiltig frånvaro måste skrivas in i terminsbetyg backade de. Det var mycket bra.

Kvar finns känslan av att dels skulle arbetet mot skolk trappas ned, dels att det inte fanns en koll på vilka regler som gäller för svensk skola. Vilket råd vill utbildningsministern ge till den politiska ledningen i Stockholm?

Anf. 64 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan!

Först och främst har regeringen tidigare klargjort att vi inte har några planer på att ändra betygssystem eller reglerna i förordningen som handlar om att i terminsbetyget, inte i slutbetyget, ange ogiltig frånvaro. Det är viktigt.

Vi är inte valda för att än en gång rita om kursplan och betygssystem. Den typen av saker ska inte målas om varje gång det blir en ny färg på regeringen. Den typen av saker ska inte avgöras av partitaktik eller snabba, enkla voteringar i riksdagen, utan de ska avgöras av vad forskningen och erfarenheten anser ger de bästa förutsättningarna för unga att få en bra utbildning.

Det är därför vi vill samarbeta brett, och därför kommer vi inte att göra några snabba förändringar i till exempel den förordningen.

Frågeställaren efterfrågar råd från mig till Stockholms skolledning. Jag tror att Stockholms medborgare har valt en mycket bra politisk ledning som på ett bra sätt kommer att kunna ta sig an utmaningarna i skolan i samarbete med regeringen. Jag tror inte på att fortsätta det tidigare pingpongandet av ansvaret mellan regering och kommunerna om skolan.

Anf. 65 CHRISTER NYLANDER (FP):

Herr talman! Jag tackar för svaret!

Låt oss ta ett steg tillbaka. Då kan vi se en annan bild. Det är en bild som visar att den politiska ledningen i Sveriges största stad inte har koll på vilka regelverk som gäller för svensk skola. Om ledningen inte har det i Sveriges största stad kan man gissa att den insikten och kunskapen inte heller finns i alla kommuner som har ansvar för skolan.

Skolinspektionen visade så sent som för en vecka sedan att 90 procent av de kommunala huvudmännen har brister, ibland stora brister, i den politiska styrningen av skolan. För Folkpartiets del väcker detta slutsatsen att staten borde ta huvudansvaret för skolan, det vill säga ett statligt huvudmannaskap.

Vilken slutsats drar utbildningsministern av detta konstaterande av det enskilda fallet i Stockholm och även Skolinspektionens mycket tydliga och skarpa kritik, att 90 procent av kommunerna har tydliga brister i den politiska styrningen av skolan?

Anf. 66 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! En viktig slutsats som regeringen drar är att vi måste lämna den politiska debatt där utbildningsministrar av skiftande färg skyllt skolans problem på kommunerna och kommunerna har skyllt skolans problem på regeringen. Sedan har man fastnat i ett pingpongande om ansvaret i stället för att ta gemensamt ansvar. Det är därför vi nu gör oerhört stora

investeringar. Det är en stor skillnad jämfört med den budget som lades fram i kammaren för ett år sedan där 62 procent av det reformutrymme Alliansen prioriterade gick till skattesänkningar och bara 2 procent till skolan.

Nu gör vi stora investeringar i skolan i samarbete med kommunerna. Vi måste sätta oss ned tillsammans för att se till att ge bättre stöd i tidig ålder, få en bättre lärarrekrytering, få en jämlik skola och lämna situationen där skolans problem skylls på någon annan och ingen tar ansvar bakom oss.

Vi är beredda att tillsätta en skolkommision som ska titta på de stora frågorna om hur det kan bli mer likvärdighet i skolsystemet och hur lärarna kan stödjas i sitt uppdrag. Men det hjälper inte barnen som är i skolan här och nu, och därför måste det till investeringar i skolan. Och dem är vi beredda att göra.

Gränspendlare i statistiken

Anf. 67 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Jag tänkte ställa en fråga till statsrådet Kristina Persson.

I våra gränsregioner finns många människor som dagligen pendlar till ett annat land. Mellan Sverige och Danmark är det ungefär 17 000 varje dag. Det är bra på många sätt.

Ett problem är att dessa människor inte finns med i den officiella statistiken. Det gör bland annat att Malmö och andra delar av Skåne förefaller ha högre arbetslöshet än vad som egentligen är fallet. Det gör i sin tur att planeringsförutsättningarna blir skeva eftersom en så stor del av arbetskraften inte räknas in i olika planeringsunderlag.

Tidigare fanns en nordisk statistikdatabas, Statnord, som nu är nedlagd. Därför frågar jag statsrådet som har ansvaret för de nordiska samarbetsfrågorna: Avser statsrådet att vidta några åtgärder för att förbättra det statistiska underlaget gällande pendlare i gränsregioner?

Anf. 68 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Ett tack till Rasmus Ling för att han sätter ljuset på en angelägen fråga! Det är riktigt att när vi inte har en korrekt bild av hur verkligheten ser ut kan vi heller inte alltid fatta de bästa besluten.

Den här frågan var som sagt uppe i samband med att man diskuterade fortsättningen på Statnords arbete. Vi var för en fortsättning, men två av våra grannländer ville inte skjuta till de ekonomiska resurser som en fortsättning förutsatte.

Jag har inte gett upp tanken på att det skulle kunna bli en fortsättning på den här statistiska kartläggningen så att vi får en bra bild av hur det ser ut i gränsregionerna och i våra grannländer sammantaget. Jag utgår ifrån att vi kommer att kunna ta upp det. Jag kommer själv att se till att frågan kommer att tas upp i det fortsatta nordiska samarbetet.

Anf. 69 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Tack så mycket för det svaret! Det känns väldigt bra att statsrådet har ambitionen att ta upp den frågeställningen.

En möjlighet är att vår statistiska centralbyrå skulle kunna få ett utökat ansvar för frågorna ifall det nu inte går att övertyga våra grannländer om att starta ett sådant arbete igen.

I dag är det Region Skåne på den svenska sidan som helt finansierar det. Man skulle kunna tänka sig andra modeller ifall det inte går att se över ett sådant utökat ansvar för SCB eller liknande längre fram.

Anf. 70 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Ja, det finns säkert flera sätt att lösa det behovet på. Ett skulle kunna vara att de olika nationella statistikbyråerna och myndigheterna tar ett gemensamt ansvar. Det är en fråga som vi får titta på och återkomma till.

Jag tycker att det är viktigt att vi tar ett gemensamt ansvar och delar på det mellan de nordiska länderna. Vi får återkomma till frågan.

Avskaffande av fritidspengen

Anf. 71 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! I dag firar vi att barnkonventionen fyller 25 år. Det är en stor dag. Det är viktigt att vi arbetar för att konventionen återspeglas i barns vardag.

Vi vet att barn som finns i ekonomiskt utsatta hushåll deltar i fritidsaktiviteter i mindre utsträckning än andra barn. Alliansregeringen införde en fritidspeng för att dessa barn skulle få bättre möjligheter att vara med i fritidsverksamhet, till exempel att betala träningsavgifter. Stödet var utformat så att barnen inte skulle behöva känna att de tog från hushållskassan för att betala träningsavgifterna.

Denna peng vill regeringen nu slopa rakt av vid årsskiftet. Med precision slår regeringen mot utsatta barns fritidsaktiviteter. Hur går det ihop med barnkonventionens stadganden om barns rätt till fritid, lek och rekreation?

Frågan går till Gustav Fridolin: Är regeringen beredd att ändra sig och backa i den här frågan? Det vore ett utmärkt tillfälle i dag när barnkonventionen fyller 25 år.

Anf. 72 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan!

Ja, det här är verkligen en dag att fira. Barnkonventionen var en viktig milstolpe för att stärka barns rättigheter, och det är också en av anledningarna till att vår regering är beredd att göra barnkonventionen till svensk lag. Det har dröjt 25 år, och det har vi väl alla ett gemensamt ansvar för. Det har dröjt alldeles för länge innan vi lyckats göra barnkonventionen till svensk lag. Vi kan konstatera att den förra regeringen tyvärr misslyckades med att gå i mål med det arbetet. Vi kommer att göra det.

Jakob Forssmed ställer en konkret fråga som handlar om fritidspengen. Vi vidtar från regeringens sida flera åtgärder mot barnfattigdomen. En av de viktigaste är höjningen av underhållsstödet, som är speciellt viktigt för många av de barn som lever i barnfattigdom.

Vi gör förändringarna vad gäller fritidspengen kopplat till förändringen av normen för socialbidrag. Det är för att se till att alla barn, inte bara barn i familjer som klarar att söka ett särskilt stöd, ska kunna få tillgång till en fungerande fritidsverksamhet.

Prot. 2014/15:25
20 november

Frågestund

Anf. 73 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack för svaret!

Så här skriver Barnombudsmannen i sitt remissvar gällande förslaget om att slopa fritidspengen: "Barn som vi träffat beskriver att de ofta känner stort ansvar för familjens ekonomi. Mira berättar så här: 'Jag har alltid spelat fotboll, men så slutade jag för tre år sedan ungefär och det var också lite för att det började bli dyrt.'"

Idén med fritidspengen var att utgifter för fritidsaktiviteter inte skulle behöva konkurrera med familjens ekonomi i övrigt.

Barnombudsmannen konstaterar: Det är djupt olyckligt att avskaffa detta stöd utan att veta hur det drabbar barnen.

Rädda Barnen säger så här om regeringens förslag: Ett avskaffande av fritidspengen drabbar de mest utsatta barnen.

Jag frågar Gustav Fridolin igen: När barnkonventionen i dag fyller 25 år, är det inte ett bra tillfälle att backa i den här frågan, inte för Barnombudsmannens skull eller för Rädda Barnens skull men för dessa barns skull och deras rätt till fritidsverksamhet?

Anf. 74 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag är jätteglad för att Kristdemokraterna har börjat läsa remissvaren från barnrättsorganisationer och Barnombudsmannen. Jag hade såklart önskat att man hade gjort det också när man försämrade förutsättningarna för sjuka som blev utförsäkrade. Varje gång en sjuk förälder utförsäkrades innebar det att fler barn behövde växa upp i barnfattigdom. Man stärkte inte heller a-kassan, vilket gjorde att arbetslöshet blev förknippad med fattigdom.

Den här regeringen kommer att stå upp för barnrätten. Den här regeringen kommer att göra barnkonventionen till svensk lag.

Just i den här frågan drar Jakob Forssmed och jag olika slutsatser om vad som är den bästa vägen för att se till att unga i familjer med ekonomiska svårigheter också får möjlighet till fritidsaktiviteter. Jag tror inte att ett bidrag som man särskilt måste söka är det som fungerar bäst för familjer som känner ett stort avstånd till de kommunala myndigheterna.

Vi tror snarare på att man förändrar socialbidragsnormen och stärker förutsättningarna för ekonomiskt svaga familjer totalt sett, genom att till exempel höja underhållsstödet och återuppbygga en fungerande a-kassa och sjukförsäkring.

Förslaget om obligatoriskt gymnasium

Anf. 75 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Aida Hadzialic.

Vi ser nu efter några veckors regerande våndan av att inte vara förberedd. Några vallöften är svikna – det är vi visserligen glada för. Några

reformer backar man på. Inte minst finns förslaget om obligatorisk gymnasieskola. Där vill man alltså slå ett obligatorium i huvudet på de elever som är svaga, som inte är speciellt motiverade att gå i skolan eller som hoppar av.

Förslaget har mött ganska stort motstånd, och vi har även hört att statsrådet har tvekat om det i någon interpellationsdebatt. Min fråga är: När kommer regeringen att dra tillbaka förslaget?

Anf. 76 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Tack, Michael Svensson, för frågeställningen!

Till att börja med kan jag konstatera: Ska man klara sig på en modern arbetsmarknad behöver man gymnasiekompetens. Den sortens kvalifikationer har visat sig vara en nyckel till jobb. Regeringens främsta ambition framåt är att höja sysselsättningen och framför allt att pressa tillbaka den skyhöga ungdomsarbetslöshet som råder i vårt land.

Vi i regeringen har sagt att vår målsättning är att alla unga ska få gymnasiekompetens. Däremot har vi varit tydliga med att formen för hur detta ska nås ska utredas. Vi vill gärna göra det tillsammans med riksdagen. Vi sträcker ut vår hand även till de andra partierna i riksdagen och hoppas att vi tillsammans ska ta ansvar för Sverige när det kommer till den här frågan.

Anf. 77 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Som det ser ut just nu kommer förslaget att falla om det läggs på riksdagens bord. Jag tror också att vi måste stärka gymnasieskolan, men det går naturligtvis framför allt genom en bättre grundskola så att fler klarar de nationella programmen.

Min fråga är då: Finns det fler verktyg i statsrådets låda än ett obligatoriskt gymnasium?

Anf. 78 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Tack, frågeställaren! Jag kan inleda med att säga att regeringen delar den åsikt som framförs att det är viktigt att gå in med tidiga insatser. Det ska bli fler lärare och mindre skolklasser. Vi ska se till att tiden mellan läraren och eleven förstärks, för vi vill ju få till mötet mellan kunskapsförmedlaren, som är läraren, och eleven. Det är där någonstans kärnan ligger. Där är vi helt och hållet överens.

Jag hoppas att vi tillsammans kan ta ett ansvar för Sverige och för skolan och att vi finner varandra i fråga om hur vi ska se till att alla elever får gymnasiekompetens. Låt oss utreda frågan så som vi har sagt, låt oss ta ansvar tillsammans och låt oss sedan se till att vi ger unga en ljus framtid!

Åtgärder för att skydda handeln mot brott

Anf. 79 ANNA HAGWALL (SD):

Herr talman! Min fråga är riktad till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson. Vad tar den nya regeringen fram för förslag för att skydda handeln mot hot och andra brott?

För att illustrera problemets allvar ska jag återge några skrämmande siffror. Stöld, rån och bedrägerier kostar handeln ofattbara 9 miljarder kronor per år. Det motsvarar hela Dalarnas landstings årliga budget. Och

det är inte bara pengar det handlar om; det handlar om sömnlösa nätter, förstörda liv, slöseri och mycket annat. Förra året ökade butiksrånen med 11 procent. Rån med skjutvapen ökade med 21 procent. 65 000 svenskar har drabbats av id-kapningar, där identiteterna används i handeln till bedrägerier. Förra året anmäldes 13 000 fakturabedrägerier.

Min fråga är: När tänker regeringen ta problemet på allvar och vidta konkreta åtgärder?

Anf. 80 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Anna Hagwall har helt rätt i att det här är en stor fråga, inte minst på landsbygden där man ser en del inbrottsvågor i delar av vårt land. Och det är naturligtvis en stor fråga för handeln, som drabbas av butiksrån och sådant.

Den här regeringen har sagt att det viktigaste för oss är att försöka få upp andelen uppklarade brott. Det spelar ingen roll hur höga straff du har om du inte fångar några bovar. Det viktiga är att se till att polisen utvecklar sina utredningsmöjligheter och att man utvecklar rättsväsendet så att fler brott klaras upp. Det tror jag är ett viktigt besked för dem som nu oroar sig, för ju fler av dem som begår brotten vi faktiskt lyckas fånga, desto mer förebygger vi fortsatt brottslighet.

Själva polisverksamheten och åklagarverksamheten ligger på inrikesministern, Anders Ygeman. I dag har man utsett en ny rikspolischef, som ni säkert har sett. Det blir en viktig sak för polisväsendet och åklagarväsendet framöver att jobba med just den typ av brott som frågeställaren pekar på.

Anf. 81 ANNA HAGWALL (SD):

Herr talman! Svensk Handel har gjort väldiga insatser i frågan och har några väldigt bra, konkreta förslag. Bland annat vill de att polisen ska synas mer på gatorna eftersom det förebygger många brott. Dessutom skulle de vilja att man inför en ny lag och helt enkelt kriminaliserar både id-kapningar och bluffakturor. De vill även införa inträdesförbud i butiker – handlaren ska kunna porta dem som stjälar.

Att polisen blir mer effektiv, mer närvarande och förenklar sina rutiner är önskvärt.

Anf. 82 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan lova frågeställaren att regeringen framöver kommer att föra en nära dialog med Svensk Handel i just de frågorna. Det gjorde vi faktiskt redan före valet – jag har träffat representanter för Svensk Handel flera gånger, och då togs de frågorna upp.

I vår strävan efter att både förebygga fler brott och se till att klara upp fler brott kommer en dialog med bland annat Svensk Handel att vara oerhört viktig framöver.

Anf. 83 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Kristina Persson, minister för strategi- och framtidsfrågor samt nordiskt samarbete.

Öresundsregionen genererar en tredjedel av Sveriges och Danmarks samlade bnp. Det visar hur mycket som redan sker där i form av tillväxt och sysselsättning. Men det finns potential för regionen att bli ännu bättre.

Det är viktigt att poängtera att detta inte är någon regional fråga utan i allra högsta grad en riksfråga. Det som händer i Öresundsregionen berör hela landets utveckling och ekonomi.

Problemet är att det finns en del hinder för integration, främst på grund av att Sverige och Danmark är två olika länder med olika regelverk. Det kan man såklart inte överbrygga hur mycket som helst, men det finns en del gränshinder som man faktiskt skulle kunna lösa. Ett exempel är att examina från utbildningar inte värderas lika på båda sidor, vilket kan leda till arbetskraftsbrist.

Vad är regeringens syn på de här frågorna?

Anf. 84 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Tack, Hillevi Larsson! Det är en jätteviktig fråga. Jag är en varm anhängare av ett gränslöst Norden, och jag tycker att vi ska göra allt som står i vår makt för att förverkliga detta.

Det borde inte finnas några nationella gränser för arbetskraft, varor eller tjänster i vår del av världen. Många gränser har också försvunnit på senare år. Bland annat genom EU:s tillkomst har många hinder för arbetskraftens rörlighet eliminerats.

Mer finns naturligtvis att göra. Det var bland annat därför som vi gemensamt tillsatte det så kallade Gränshinderrådet för något år sedan. Det har nu arbetat i drygt ett halvår och identifierat ungefär 38 hinder som man har börjat arbeta med. På ett halvår har man lyckats eliminera snart fyra. Tolv ytterligare befinner sig i en process för att försvinna.

Detta kommer naturligtvis att gynna en sådan region som Öresundsregionen, vars länder har så nära relationer till varandra. Jag hoppas att vi framöver kommer att se en ständig förbättring av möjligheterna till ett gränslöst Norden.

Anf. 85 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att det låter väldigt bra att arbetet pågår.

Även Öresundskommittén har kartlagt gränshinder. År 2010 kom deras rapport 33 *gränshinder*. En del av de hindren har betats av under åren, men det har också tillkommit nya. Det är det som är viktigt i sammanhanget – de här frågorna är inte en gång för alla lösta. Det gäller att beta av gränshinder, men eftersom det tillkommer nya gäller det att hela tiden följa arbetet så att man kan lösa även dem.

Det här ligger i både Danmarks och Sveriges intresse. Vi har ju annalkande arbetskraftsbrist i Danmark, och vi har det redan i Sverige. Det kan man faktiskt råda bot på genom att pendla över sundet. Det har vi redan kunnat se fördelar med. Det handlar om behörighet till olika yrken, som jag var inne på. Det handlar om att kunna göra praktik på båda sidor, och

det handlar om hela arbetsmarknadens funktionssätt. Jag är tacksam för ett svar.

Prot. 2014/15:25
20 november

Anf. 86 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Tack, Hillevi Larsson! Det har införts ett nytt arbetssätt inom ramen för Nordiska ministerrådet. Man kan förebygga att hinder uppstår.

När vi till exempel träffar beslut om nya regler i EU-samarbetet ska vi inleda ett proaktivt undersökningsarbete så att vår tillämpning av nya regler inte leder till gränshinder i Norden. Den frågan är alltså uppe på dagordningen, och jag hoppas att det ska fungera väl.

Är det så att det fortfarande förekommer hinder för att arbeta, som handlar om behörighet, är det också en fråga som det finns regler för att hantera framöver. Om det inte fungerar väl utgår jag från att vi kommer att kunna uppmärksamma det.

Frågestund

Friskolors långsiktiga ekonomiska förutsättningar

Anf. 87 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Min fråga är till utbildningsministern.

Jag tror säkert att utbildningsministern är överens med mig om att skolor oavsett vem som driver dem har behov av långsiktiga förutsättningar, inte minst ekonomiskt, för att kunna utvecklas och ge eleverna utbildning av hög kvalitet.

Genom att lägga sig platt för Vänsterpartiet i stället för att genomföra det vi var överens om inom ramen för Friskolekommittén har regeringen sett till att osäkerheten inför många friskolors framtid är stor. Långa utredningar som förlänger osäkerheten riskerar att skada friskolornas möjligheter att överleva. I dag kom en rapport om att studie- och yrkesvägledare avråder många elever från att söka till fristående skolor på grund av den osäkerheten.

Vad är utbildningsministerns svar till de elever som undrar om den skola de vill välja kommer att överleva och finnas kvar?

Anf. 88 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Ja, det finns en stor osäkerhet. Det finns en stor osäkerhet bland elever och föräldrar om de pengar som går till skolorna kommer eleverna till del.

Den osäkerheten har växt ur att man har sett skolor som skurit i lärartäthet och i lärares löner så att lärarkontinuiteten har försämrats, som struntat i att ha ett fungerande skolbibliotek, som inte haft en elevhälsa – allt för att kunna tjäna lite extra pengar.

Den osäkerheten har kommit ur att vi har sett skolor där verksamheten sakta men säkert tömts på kapital tills man hamnat i en situation där elever mötts av en lapp på dörren på vilken det i princip stått: Ledsen, jag har tömt bolaget på pengar och konkat verksamheten. Lycka till!

Den osäkerheten tänker vi råda bot på. Det gör vi genom ett nytt regelverk som garanterar att de skattepengar som går till en skola också kommer eleverna till del.

Det är ett regelverk som alla de många seriösa och duktiga friskoleaktörer som finns i Sverige och som arbetar för sina elever inte kommer att ha några som helst problem att följa. Om osäkerheten försvinner gör det också att friskolor får mycket bättre möjlighet att få gott rykte bland de föräldrar och elever som väljer skola.

Anf. 89 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Problemet är att tiden av osäkerhet om vilka långsiktiga villkor som kommer att gälla för fristående skolor i Sverige bara kommer att bli ännu längre och skapar större osäkerhet och tvivel när det gäller friskolornas överlevnad. Det tragiska är att de seriösa aktörerna, som tillhör undantagen, ju har bra ekonomi bakom sig, så de klarar att överleva med osäkerheten. De som drabbas hårdast är de små friskolor som kanske drivs av en enskild företagare och inte har mycket kapital bakom sig. De får svårt att hantera osäkerheten, och eleverna kanske väljer bort dem. Det är ju väldigt svårt för föräldrar och elever att se vilken skola som är seriös eller inte.

Det vore angeläget att man kortade ned tiden av osäkerhet, så att alla fristående skolor vet vilka regler som gäller. Det gäller för elever och föräldrar också. Problemet är att perioden av osäkerhet nu blir så lång.

Anf. 90 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Vi får uppenbarligen lite olika signaler. Jag möter också duktiga, seriösa friskoleaktörer som berättar för mig att det som några friskolor har gjort – de har skurit ned lärartätheten eller till och med drivit verksamheten på ett sådant sätt att man gått i konkurs – har skadat förtroendet för dem, och därför väljer föräldrar och elever nu bort dem. De ber oss att skapa regler som gör att alla kan vara trygga med att oavsett vilken skola man väljer går skattepengarna in i verksamheten och kommer eleverna till del.

Detta är den osäkerhet vi har lyssnat på, och den är grunden för den friskolepolitik vi kommer att driva.

Vi har haft en situation där till och med Skolinspektionens generaldirektör har behövt säga till föräldrar att de ska läsa skolornas årsredovisningar för att kunna göra ett informerat val då de väljer skola. Det kan ju inte vara okej att man som förälder ska vara tvungen att läsa en årsredovisning för att kunna veta om den skola man väljer faktiskt gör det bästa för ens barn. Det krävs kompetens för att läsa en årsredovisning, och man kan kanske behöva anlita en ekonom eller en jurist. Så kan det inte funka, utan det behövs ett regelverk som kan göra en trygg med att alla skolor är bra skolor och låter skattepengarna komma eleverna till del.

Samverkan mellan gymnasiets byggprogram och byggbranschen

Anf. 91 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Min fråga går till gymnasie- och kunskapslyftsminister Aida Hadzialic.

Vi står inför stora utmaningar att få igång bygginvesteringarna. Regeringen har aviserat ett blygsamt stöd till energieffektivisering i miljonpro-

grammet. I Centerpartiet är vi, som Fredrik Christensson var inne på, oroliga för att kraftigt höjda arbetsgivaravgifter för unga kommer att minska intresset i byggbranschen av att anställa yrkesutbildade ungdomar.

Låt oss vara överens om att ett ökat bostadsbyggande och att fler elever söker sig till skolornas byggprogram för att ta jobb i byggindustrin är något som hänger intimt samman. Min fråga till statsrådet är: Har regeringen konkreta åtgärder för att förbättra dialogen mellan gymnasieskolornas program och byggindustrin för att få fram fler lärlingsplatser och mer arbetsplatsförlagt lärande på både stora och små byggföretag?

Anf. 92 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Tack till frågeställaren för en väldigt viktig fråga!

En av den här regeringens viktigaste ambitioner är en god partssamverkan. Jobben och skolan är två av våra prioriteringar, och de är egentligen två sidor av samma mynt. Kunskapslyftet, som jag har hand om, handlar i mångt och mycket om att utbilda framtidens arbetskraft till det som arbetsmarknaden efterfrågar. Ska vi klara av den utmaningen måste vi ha en dialog med arbetsmarknadens parter och med branscherna för att få svar på vad som behövs för att skolan ska kunna utbilda ungdomar till det som arbetsmarknaden efterfrågar nu och i framtiden. Vi måste också, likväl som vi skolar dagens arbetskraft, skola framtida arbetsgivare.

Ja, det kommer att bli mer partssamverkan och samtal med branscherna.

Anf. 93 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Vi i Centerpartiet vet att jobbskaparna i landet finns i de små och medelstora företagen. Det gäller i högsta grad inom byggbranschen. Yrkesintroduktionsanställningarna är ju hittills begränsade till företag inom vissa avtalsområden och till sådana som har kollektivavtal. För byggindustrierna som helhet betyder kraftigt höjda arbetsgivaravgifter för unga att bostadsbyggandet fördyras med 2,4 miljarder årligen eftersom 50 000 personer mellan 16 och 25 år är anställda i den sektorn.

Kombinationen med en ny gymnasieskola, där elever tvingas läsa in högskolebehörighet, kan göra att färre ungdomar söker sig till byggjobben och till de utbildningar som leder till jobb inom den sektorn. Min nästa fråga till ministern är därför: Är inte ministern orolig över att arbetsmarknaden kan gå miste om yrkeskunnande och motiverade hantverkare om man inför högskolebehörighetskraven inom gymnasieskolan?

Anf. 94 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Jag vill återigen poängtera att partssamverkan och dialog med branscherna om vad de behöver kommer att prioriteras. Vi kommer att finna olika former för sådan dialog med arbetsmarknaden.

Frågan gällde behörighetskraven. En modern arbetsmarknad kräver högskolebehörighet. Vi ser att våra konkurrentländer runt om i världen – Japan, Finland med flera – har den sortens ambitioner. Sverige bör också ha det. Vi ska inte lura ungdomarna att de klarar sig utan sådan kompetens. De behöver det, och därför kommer den här regeringen att prioritera detta framöver.

Anf. 95 SANNE ERIKSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Morgan Johansson.

Det finns många teorier om hur man kan minska brottsligheten i vårt samhälle. Det finns bland annat förebyggande åtgärder som man kan sätta in i skolan, det finns polisåtgärder och det finns straffskärpning. Mätbarheten hos straffskärpnings påverkan är inte helt enkel. Därmed är det inte så lätt att utläsa forskningsresultat på detta område, och åsikterna går också isär.

Min fråga till Morgan Johansson är: På vilket sätt anser statsrådet att strängare straff påverkar graden av brottslighet i samhället, och finns det vissa typer av brott som kräver straffskärpningar?

Anf. 96 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att det inte finns några enhetliga resultat i forskningen när det gäller detta. Min allmänna inriktning är att om man vill avskräcka från brott är det mycket effektivare att öka upptäcktsrisken, det vill säga att öka antalet brott som klaras upp. Där har vi stöd i forskningen, som säger att detta är mycket effektivare att göra. Därför tänker jag inte gå fram med några generella straffskärpningar över hela linjen.

Samtidigt vill jag dock säga att det finns några brott som jag tycker att samhället ska se strängare på än man har gjort hittills. Då får man väga varje brottstyp för sig. En sådan frågeställning gäller de allvarliga sexualbrotten, där jag tycker att vi bör göra en skärpning för att komma i linje med det allmänna rättsmedvetandet när det gäller hur man ska se på de allvarligaste sexualbrotten. Där kommer vi att gå fram med en skärpning.

Anf. 97 SANNE ERIKSSON (S):

Herr talman! Jag har också en fråga om vilka övriga åtgärder som ministern främst tror skulle minska brottsligheten i samhället.

Anf. 98 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! I den breda politiken tror jag att det bästa är att försöka skapa ett samhälle där klyftorna är så små som möjligt och öppna möjligheten att komma vidare på andra sätt än med kriminalitet. Det är så bra som möjligt för så många som möjligt.

Vi har en svår situation med en kombination av fast etablerad, organiserad kriminalitet och en väldigt hög arbetslöshet bland de unga. En del av dessa ungdomar kommer att sugas upp av den organiserade kriminaliteten om vi inte ser till att bryta den utvecklingen i tid.

Man ska gå in med tidiga insatser men också ge unga människor framtidstro och framtidsmöjligheter på ett annat sätt än vad som varit fallet tidigare. Det är, tror jag, det allra effektivaste. Det sträcker sig långt över det ansvarsområde som jag har hand om, för det handlar om socialpolitik, arbetsmarknadspolitik och utbildningspolitik.

Men jag tror att om vi ska nå fram handlar det om den typen av sociala insatser och om att ställa om och se till att samhället fungerar på ett sådant sätt att så många människor som möjligt ser de framtidsmöjligheter som finns.

Prot. 2014/15:25
20 november

Frågestund

Anf. 99 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad, och jag tackar statsråden och frågeställarna för deltagande i frågestunden.

§ 8 (forts. från § 6) Svar på interpellation 2014/15:110 om krisen i den svenska mjölkproduktionen

*Svar på
interpellationer*

Anf. 100 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag fick ett antal frågor före frågestunden. En fråga handlade om utbetalningen. Jag har kollat upp detta under tiden och har ett positivt besked från Jordbruksverket. När det gäller gårdsstödet kommer utbetalningen för 2014 att ske inom kort. I början av december kommer dessa medel att betalas ut. Miljöstödet har betalats ut under oktober. Jordbruksverket ligger alltså bra till med årets utbetalningar. Det som givetvis avgör om dessa stöd kan betalas ut i tid har att göra med kontroller så att man får korrekta utbetalningar och inte behöver göra några återbetalningar.

Sedan hade Magnus Oscarsson förslag på åtgärder och nämnde offentlig upphandling. Välkommen, Magnus, i gänget som vill ha bättre offentlig upphandling. Detta är ett prioriterat område. Statsrådet Shekarabi jobbar mycket intensivt med detta. Man ska underlätta för köp av närproducerat. Det går givetvis inte att ange ort eftersom det strider mot EU-förordningen.

Magnus Oscarsson efterlyste goda exempel. Jag ska lämna ett mycket gott exempel som jag är stolt över. Norrbottens läns landsting lyfts alltid fram i dessa sammanhang. Där har man delat upp upphandlingarna, så att det närodlade får en chans.

Magnus Oscarsson vill att jag ska åka ned till Bryssel och ta tag i de här frågorna. Jag har under de här sju veckorna hunnit vara i Bryssel två gånger och i Luxemburg en gång. Tre gånger har jag alltså varit där och tagit tag i dessa frågor. När det gäller kompensationsbidraget ser vi en linje från kommissionen som definitivt inte är bra. Inget tillfälle ska försittas för att tala om vad den svenska positionen i detta ärende är. Det här kan få konsekvenser för vårt jordbruk som inte är bra.

Jag fick också en fråga om hur den nationella livsmedelsstrategin ska se ut och när den ska sättas i gång. Jag har ännu inget svar på vad den nationella livsmedelsstrategin ska innehålla. Vi håller på att jobba med direktiven. Det ska utses en expertgrupp, och det ska också utses referensgrupper av olika slag. Det ska även finnas en parlamentarisk referensgrupp. Jag välkomnar därför Magnus Oscarsson och KD att vara med i detta. Det är ett jätteviktigt arbete att vi skapar en riktning när det gäller dessa frågor.

Vår avsikt är att få i gång livsmedelsstrategin så fort som möjligt, och helst ska vi ha i gång den när nyårsklockorna har ringt. Men vi måste ha direktiv och struktur på detta när vi sätter i gång jobbet.

En nationell livsmedelsstrategi handlar också om Sveriges förutsättningar, och vi har förutsättningar som är betydligt bättre än i många andra länder. Vi har ett fantastiskt klimat och en fantastisk miljö som gör att vi inte behöver använda gifter alls i den utsträckning som många andra måste. Vi har tillgång till vatten, vilket är en enorm resurs i detta sammanhang.

Det handlar också om att ta fram starka kvalitetsprodukter som kan föras ut på en exportmarknad långt ut i världen. Det handlar om svenska varor med starka varumärken som bygger på svenska högkvalitativa råvaror. Jag tror att svenskt jordbruk och svenska mjölkbönder kommer att ha mycket stor nytta av detta.

Anf. 101 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar för detta svar. Det var fint av landsbygdsministern att kolla upp det. Jag tänker framför allt på utbetalning av 2015 års bidrag.

Sverige har världens högsta ambitioner när det gäller miljökrav och djurvälstånd inom jordbruket. Men vad hjälper det om vi ändå importerar alltmer mat från länder med betydligt lägre krav? Jag anser att det är dubbelmoral. Jag tycker att det är en skam för Sverige.

Det är dags att vi i Sverige nu talar ur skägget, om lantbruket är ett särintresse eller om det är ett allmänintresse och om det ska finnas lantbrukare kvar som producerar mat i vårt eget land. Är regeringen beredd att säga att lantbrukare måste få betalt för de extra kostnader som de högre svenska ambitionsnivåerna innebär? Här har du handen! Kristdemokraterna vill vara med och ta ansvar för att vi har en matproduktion kvar i landet. Vi måste ta ansvar och skapa framtidstro. Det ska löna sig att bedriva jordbruk i Sverige nu och i framtiden.

Anf. 102 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Innan 2015 års utbetalningar sker måste reformen införas. Det är en utmaning att få till stånd att detta ska fungera på ett effektivt och bra sätt.

Jordbruket är inget särintresse. De gröna näringarna över huvud taget är inget särintresse som ska ligga vid sidan om. Det är därför som vi kraftsamlar och flyttar dessa frågor till Näringsdepartementet där alla andra frågor om företagsamhet finns. Jordbruket och mjölkproduktionen är definitivt inget särintresse som ska finnas vid sidan om.

Svensk matproduktion ska, som sagt, öka. Det är min ambition när vi antar denna livsmedelsambition. Vi lever faktiskt i en ganska farlig omvärld. Efterfrågan på livsmedel ökar dramatiskt på grund av att befolkningen ökar globalt men också på grund av att klimat och miljö slår ut stora skördar. Vi har en mycket låg självförsörjningsgrad. Det är klart att Sverige lever farligt om vi inte tar tag i detta. Just därför behövs en långsiktighet.

Det har funnits projekt när det gäller svensk mat under alliansregeringens tid. Men det har varit i just projektform. Ingen har vetat vart man är på väg. Det finns en del bra saker i dessa projekt som vi kan ta med. Men man måste ha en riktning, och man måste veta vad man vill. Det är just detta det handlar om.

Jag tror på svensk landsbygd, jag tror på svensk mjölkproduktion och jag tror att de gröna näringarna faktiskt kan förändra situationen och skapa

många nya jobb på landsbygden. De kan vara mycket viktiga i den strategi som vi har i regeringen om att ha lägst arbetslöshet i EU 2020.

Jag tackar för en bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellation 2014/15:101 om saklig prövning av svenskt medlemskap i Nato

Anf. 103 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Johan Forssell har frågat mig vad jag avser att göra för att ta fasta på slutsatsen i Utredningen om Sveriges internationella försvarspolitiska samarbets rapport (Fö 2013:B), nämligen att en saklig prövning bör ske av vad ett svenskt medlemskap i Nato skulle innebära.

Först och främst vill jag betona att den aktuella utredningen är ett väl-skrivet arbete samt att utredningen beslutades av min företrädare i den tidigare regeringen. Jag ser det också som viktigt att poängtera att utredningen, såsom utredaren själv framhållit, inte är en Natoutredning och att utredaren heller inte föreslår svenskt Natomedlemskap.

Vi ser i dag ett försämrat omvärldsläge efter den ryska aggressionen i Ukraina och Rysslands utmanande uppträdande i närområdet. Vi måste i det här läget också vara realistiska när vi bedömer utvecklingen i närområdet. Vi måste vidare vara medvetna om att det även fortsättningsvis kommer att uppstå oförutsedda händelser. För att kunna hantera utvecklingen måste försvars- och säkerhetspolitiken medge ett flexibelt agerande. Vi måste kunna förekomma och hantera utmaningar och hot i Sverige och vårt närområde och, när det krävs, utanför vårt närområde.

En av de viktigaste frågorna vi har framför oss nu är att stärka den operativa förmågan hos det svenska försvaret för att höja tröskeln för den som skulle vilja angripa Sverige eller använda militära maktmedel för att utöva påtryckningar mot Sverige. Här blir försvarsbeslutet 2015 vägledande, då den ambitionsnivå Sverige visar där också utgör förutsättningen för våra internationella försvarspolitiska samarbeten.

Den solidariska säkerhetspolitiken är grunden för den svenska försvars- och säkerhetspolitiken. Som Försvarsberedningen skriver omfattar den svenska unilaterala solidaritetsförklaringen EU-medlemmar samt Norge och Island. Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder.

Sverige är inte med i någon militär allians. Det går inte att se militära konflikter i vårt närområde som skulle påverka endast ett land. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige ska därför kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd. Formerna för att realisera detta väljer vi tillsammans med våra samarbetspartner.

Regeringen ser goda möjligheter till fördjupade säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten. Svensk säkerhetspolitik byggs på ett ökat samarbete inom Norden, Östersjöområdet, EU och FN. Vår första prioritet är att utveckla det fördjupade bilaterala samarbetet med Finland. Regeringen

anser att samarbetet med Nato ska fortsätta att utvecklas inom ramen för det svenska partnerskapet.

Sveriges samarbete med Nato begränsas ytterst av att vi inte åtar oss försvarsförpliktelser. Förutsättningarna utvecklas exempelvis genom det nyligen undertecknade avtalet om värdlandsstöd (Host Nation Support) med Nato, vilket beräknas träda i kraft 2016 efter riksdagens behandling och efter att Sverige meddelat Nato att alla krav därmed uppfyllts. Även en väl fungerande transatlantisk relation är viktig för säkerheten i Sveriges närområde.

Sverige har nu anmällda förband till Natos snabbinsatsstyrkas (NRF) reservstyrkeregister NATO Response Forces Reserve Pool. Detta ger Sverige ökad interoperabilitet genom praktisk samverkan och tillgång till ytterligare standarder. Sverige har även erhållit möjligheter att utveckla vårt partnerskap med Nato med utgångspunkt i våra behov genom det så kallade Enhanced Opportunities Programme. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en redovisning av hur man avser att utveckla partnerskapet.

En stor del av utredarens beskrivningar av de utmaningar vi står inför har också konstaterats av Försvarsberedningen. Vi har en lång tradition av bred politisk samsyn runt viktiga säkerhets- och försvarspolitiska vägval. Forumet för detta är Försvarsberedningen, och såväl statsministern som jag själv har varit tydliga med att Försvarsberedningens arbete, som sex av åtta riksdagspartier står bakom, gäller. Där tydliggörs att en begränsning som gäller för våra försvarspolitiska samarbeten är att vi inte åtar oss ömsesidiga försvarsförpliktelser.

Vi kommer inte att medverka till att riva upp eller underminera den överenskommelse som träffats i Försvarsberedningen, och därmed är det enligt vår mening inte heller aktuellt med en utredning avseende ett eventuellt svenskt Natomedlemskap.

Anf. 104 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman och försvarsministern! Nato grundades 1949, och samma år myntade vi parollen om alliansfrihet i fred. Det syftade till neutralitet i krig och har följt med oss under många år sedan dess.

År 1949 var också året då Mao Zedong tog över Kina. Tage Erlander hade precis börjat sin statsministerperiod. Det svenska flygvapnet moderniserades och tillfördes det då hypermoderna Flygande tunnan, och i juni samma år upphörde vi faktiskt med den svenska kötttransoneringen. Allt det där kan låta som en svunnen tid, och det är det också. Det är väldigt olikt den värld vi upplever i dag, 65 år senare, och jag tror inte att någon här inne skulle våga sätta likhetstecken mellan 1949 och 2014 – det räcker med att öppna en kartbok för att se att mycket har förändrats i sina grundvalar.

Trots alla förändringar är dock Sverige i dag, precis som 1949, militärt alliansfritt. Världen har förändrats på så väldigt många olika sätt, men vi utgår faktiskt mer eller mindre från ungefär samma karta som den vi hade 1949. Nu har vi dessutom en regering som har valt att ta ett ordentligt kliv tillbaka i tiden genom att i regeringsförklaringen säga att alliansfriheten inte bara har tjänat oss väl utan tjänar oss väl än i dag.

Det innebär att regeringen Löfven lämnar den överenskommelse den dåvarande regeringen Persson gjorde med de borgerliga partierna. Det beklagar jag. Vi ska nu tydligen tillbaka till det som gällde innan socialdemokratien moderniserades i de här frågorna, och ibland ställer man sig nästan frågan hur länge det dröjer innan vi återigen börjar tala om neutralitet.

Fru talman! Jag vill tacka försvarsministern för svaret. Det är väl uppenbart att vi inte håller med varandra, men jag tycker också att svaret är fullt av motsägelser. Å ena sidan vill regeringen se mer av försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete, vilket är bra. Å andra sidan får samarbetet inte ske med den enda organisation i världen som faktiskt har någon reell försvarspolitisk kapacitet. Dessutom får det bara ske i fredstid och alltså inte då man verkligen behöver ett försvarspolitiskt samarbete, nämligen i händelse av krig. Försök hitta logiken i det, den som kan.

Vidare vill regeringen fördjupa samarbetet med Nato, och det är bra. Men om vi nu ska vara med och bidra med svenska soldater, svenskt försvarsmateriel och svenska skattepengar, varför då inte se till att vi också får tillbaka det allra viktigaste Nato kan erbjuda, nämligen säkerhetsgarantier?

Vi ska inte heller åta oss ömsesidiga försvarspolitiska förpliktelser, håller regeringen som ett mantra. Det har vi dock redan gjort. Genom en solidaritetsförklaring har vi förbundit oss att försvara våra grannländer i händelse av krig. Den solidaritetsförklaringen har regeringen kvitterat i sin regeringsförklaring. Vi har alltså en regering som gärna åtar sig förpliktelser gentemot andra länder, men vi ska inte ta emot de förpliktelser vår omvärld vill åta sig gentemot oss. Det är mycket märkligt.

Återstår gör väl då argumentet att man inte ska utmana slutsatserna från Försvarsberedningen. Det står där att vårt samarbete med Nato ytterst begränsas av att vi inte åtar oss försvarsförpliktelser, vilket vi i och för sig alltså redan gör genom solidaritetsförklaringen.

Om nu beredningen är så avgörande vill jag gärna avsluta med en fråga. Det tog väl en vecka eller tio dagar från att den nya regeringen tillträdde till att Peter Hultqvist gick ut i medierna och talade om att återinföra värnplikten och att göra en utredning om det. Jag har läst igenom hela betänkandet från Försvarsberedningen, och det står ingenting om återinförd värnplikt där. Däremot står det på flera ställen om vikten av det frivilliga personalförsörjningssystemet.

Om försvarsministern inte vill utreda Nato med hänvisning till Försvarsberedningen, varför gick det då bra att kräva en utredning om återinförd värnplikt?

Anf. 105 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag tycker att det är en värdefull interpellation som väckts av Johan Forssell. Den handlar i grunden om den utredning det hänvisas till, nämligen Fö 2013:B. Det är en utredning om Sveriges internationella försvarspolitiska samarbeten gjord av Tomas Bertelman. Jag tycker att den är kolossalt intressant, och jag tycker att det är bra att den har kommit till stånd.

Om man ska försöka sammanfatta de oerhört välskrivna sidorna kortfattat kan man säga att Bertelman pekar på att vi axlar ett stort ansvar. Vi har ingått många olika sorters förpliktelser, och vi är med i mycket. Vi

saknar dock en väsentlig komponent: Vi har inte det skydd som finns i Natos artikel 5. Vi har inte den typen av bindande säkerhetsgarantier.

Då skulle en tanke kunna vara att två länder som inte har den här typen av bindande säkerhetsgarantier men som bidrar med väldigt mycket, nämligen Sverige och Finland, tillsammans skulle utreda förutsättningarna för att gå vidare och ta nästa steg, exempelvis ett Natomedlemskap och vad det skulle kunna vara för för- och nackdelar med det. Själv tillhör jag ett parti, Moderaterna, som har ett partistämmobeslut om att det långsiktigt vore bra för Sverige om vi blev Natomedlemmar. Men jag har full respekt för att det finns de som har andra åsikter. Just därför tror jag att det kunde vara klokt om vi kunde mötas i ett samtal, en dialog och ett utbyte, gärna mellan Sverige och Finland, om hur Nato ser ut och vad vi skulle kunna få ut av ett Natomedlemskap. Sverige och Finland har ju likartade omvärldsvillkor och likartade utmaningar.

Jag delar försvarsministerns bild som han beskriver i sitt svar på Johan Forssells interpellation, att vi ser ett försämrat omvärldsläge efter den ryska aggressionen i Ukraina och Rysslands utmanande uppträdande i närområdet och att vi i det här läget måste vara realistiska när vi bedömer utvecklingen i närområdet. Jag tror att det är helt korrekt att det är den nya normalbild som har uppstått. Vi ser det i form av ökad övningsverksamhet från flera länder. Vi ser det i form av ökad militär närvaro från flera länder. Vi ser det alldeles uppenbart i olika former av kränkningar, incidenter och annat i luften, på vattnet och under vattnet.

Därför tycker jag att det skulle kunna finnas ett skäl att just nu, i ett läge där vi ser den här normalbilden och när vi har Bertelmans utredning, föra ett resonemang och fundera kring ett Natomedlemskap.

Jag tror dessutom att vi har ett fönster av möjligheter nu. Som jag uppfattar det är många Natoländer, inklusive USA, fullständigt öppna för att Sverige och Finland skulle kunna ansluta sig.

Vi har själva rådigheten över våra beslut. Och jag tycker att det är viktigt att vi markerar mot omvärlden att beslut om ett Natomedlemskap ska fattas i Sveriges riksdag i Stockholm och i Finlands riksdag i Helsingfors. Det är vi själva som ska fatta detta beslut.

Johan Forssell berörde också detta med solidaritetsförklaringen. Något som är återkommande vid mina besök i Estland, Lettland och Litauen är att de frågar: Vad menar Sverige med solidaritetsförklaringen? Hur långt sträcker sig den?

Ove Bring, vår folkrättsexpert, menar att det finns en folkrättsligt bindande klausul i solidaritetsförklaringen. Därför skulle det vara intressant att höra om försvarsministern delar den slutsatsen.

Avslutningsvis: Jag känner försvarsministern också som en stor folkbildningsvän, och jag delar försvarsministerns syn att utredningen är ett mycket välskrivet arbete. Borde vi inte ha ett folkbildningsarbete nu om den här utredningen? Varför inte remittera den från Försvarsdepartementet till olika organisationer, förbund och andra som är intresserade av att delta i den svenska försvarsdebatten? Låt dem inkomma med remissvar, synpunkter och tankar på den! Det kommer säkert att finnas de som är positiva till det som är skrivet där, och det finns säkert de som är negativa.

Jag tycker att vi kan vara stolta över folkbildningstraditionen, och vi hade kunnat vara stolta om vi hade haft en försvarsminister som hade velat medverka till den svenska folkbildningsandan.

Anf. 106 JEFF AHL (SD):

Fru talman! Moderaterna har under åtta år degenererat vår försvarsförmåga till att enbart kunna försvara Sverige på en plats under en vecka – detta under förutsättning att EU14 är uppfyllt, vilket aldrig kommer att ske med Moderaternas verklighetsfrånvända försvarspolitik. Det visar återigen den budget ni har presenterat gemensamt med övriga borgerliga partier. Jag anser att Moderaterna bör börja i rätt ände och upprusta vår förmåga i stället för att utreda Natomedlemskap och därefter föra en diskussion om sådana frågor.

Johan Forsell tar inte hänsyn till att vi ligger i Rysslands uttalade intressesfär. Vi har i dag ingen möjlighet att värja oss mer än maximalt några dygn vid en rysk aggression. Ändå vill Johan Forsell och Moderaterna fortsätta det hasardspel med svenska folkets säkerhet som man under åtta år har bedrivit.

Ryssland har inget intresse av att Gotland ska bli en Nato-ö. Ryssland har visat att man är beredd att använda militärt våld för att försvara sina intressen. Ryssland har genomfört aggressioner mot två andra länder som flaggat för att gå med i Nato, först Georgien 2008, som för övrigt borde ha blivit en väckarklocka för alla, inklusive Socialdemokraterna, vilket inte skedde, och nu Ukraina, som även de har flaggat för att gå med i Nato.

Svenska folket ska akta sig för Moderaterna och deras ansvarslöshet när det kommer till försvars- och säkerhetspolitik. Moderaterna har inget förtroendekapital kvar i försvars- och säkerhetspolitiska frågor.

Vad vill då försvarsministern? Ska vi fortsätta med tandlösa fredstida samarbeten som inte ökar vår säkerhet mer än marginellt? Är det inte läge att åtminstone diskutera en försvarsallians med Finland, en försvarsallians som skulle ha tydliga defensiva intentioner? En majoritet av finska folket är för en sådan försvarsallians, och det finns finska försvarspolitikere som har uttryckt sig i den riktningen.

Jag anser att det krävs en fördjupad diskussion och att vi inte enbart ska ha ett Natoperspektiv utan också ska se till vårt närområde och Finland, som i dag inte är med i Nato. Jag undrar vad försvarsministern anser om detta.

Anf. 107 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag tackar så mycket för inläggen.

Vi kan börja med att värdera det stora arbete som Försvarsberedningen gjorde. Där har man tittat på utvecklingen i USA, Kina, Asien, Ryssland, Ukraina, Europa, Oceanien – i stort sett alla delar av världen, också Mellanöstern. Därefter har man gjort en säkerhetspolitisk avvägning med, som jag tycker, både intressanta och relevanta prioriteringar.

Det var inte så att Moderaterna i Försvarsberedningen reserverade sig mot detta i någon mening och förordade att vi skulle gå in i ett Natomedlemskap, utan där var även Moderaterna med och konstaterade att gränsen går vid kollektiva självförsvarsförpliktelser.

Så ser sanningen och verkligheten ut, och det här var i maj i år. Frågan är då: Gäller det som sades i maj också i november?

Jag menar att det här är en lite bredare fråga än bara den rent partipolitiska. Här handlar det om att så småningom få ihop en bred majoritet i riksdagen för en inriktningsproposition som vi förväntas återkomma med

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

någon gång i vår, efter att ha fört omfattande diskussioner tillsammans med de andra partierna.

I Försvarsberedningen markerade vi att det svensk-finska samarbetet ska utvecklas på ett djupt och ordentligt sätt. Vi pekade till och med på möjligheten att utbyta information om försvarsplanering. Jag och min motsvarighet i Finland och försvarsmakterna arbetar nu tillsammans med att ta fram en omfattande rapport om hur detta samarbete ska kunna fördjupas. Det gäller luftlägesinformation, användande av gemensamma ankarplatser, användande av alternativa flygbaser, utbyte av personal, övning, utbildning – en lång rad saker. Gemensamma förband finns också med i sammanhanget. Perspektivet är då fredstida. Vi kommer också att se över vilka lagförändringar och regelförändringar som är nödvändiga för att fördjupa samarbetet.

Nordefco är en annan sak som vi var överens om och som vi utvecklade. Jag tror att vi hade 130 projekt tillsammans där förra året.

När det gäller partnerskapet med Nato, som vi ingick 1994, har vi nu tre stora utmaningar framför oss: Nato Response Force, Host Nation Support-avtalet, värdlandsavtalet, som riksdagen ska ta ställning till 2016. Vi har också EOP, där vi tillsammans med Finland, Australien, Jordanien och Georgien utgör en särskild grupp länder. Det gäller att ta initiativ där och vara med och utveckla samarbetet. Vi har också EU och FN, och utöver detta har vi den transatlantiska länken.

Detta är alltså en omfattande utmaning att ta tag i och driva på i olika dimensioner och på olika nivåer. Det är något som måste utvecklas genom ett återkommande arbete i vardagen med deltagande i övningar, aktiviteter och internationella operationer där man jobbar tillsammans med ett brett perspektiv.

Det här är något som vetter framåt. Det här är inte 1949, utan det är 2014 och framåt. Det här sysslade vi inte med på den tiden, men det gör vi nu. Det här har vi varit överens om, och det är en linje som vi följer.

Min fråga är: Varför gäller inte det som gällde i maj också i november? Varför svajar ni?

Anf. 108 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Det är intressant att Jeff Ahl från Sverigedemokraterna talar om vad som ligger i Rysslands intresse. Jag föredrar att tala om vad som ligger i vår nations intresse. Jag tror att Putin själv klarar av att berätta vad som ligger i hans lands intresse, och jag är inte säker på att det som ligger i Rysslands intresse ligger i Sveriges intresse.

Det är intressant i försvars- och säkerhetspolitiken. Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna utpekar ofta varandra som motpoler i politiken, men när det handlar om dessa frågor ser vi att den politiska skalan inte är avlång utan cirkelformad.

När det handlar om försvarsfrågorna bildar Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet något av en ohelig allians med isolationismen som främsta kännetecken. Vi såg prov på det i inställningen till Afghanistan, när det gällde insatsen i Libyen, när det gällde Nordic Battlegroup och så vidare.

Man vill göra upp med den svenska tradition som har gjort vårt land starkt. Vi tar ansvar inte bara för det som händer inom vårt lands gränser utan också i omvärlden. Det vore beklagligt om vi släppte den idén.

Jag vet inte om jag fick något riktigt svar från försvarsministern på min fråga om utredningar. Det tog kanske tio dagar så ville försvarsministern utreda värnpliktens återinförande, trots att han satte sin signatur under att det frivilliga personalförsörjningssystemet fungerar bra.

Eftersom försvarsministern använde detta argument måste jag upprepa frågan: Varför går det bra att utreda det ena men inte det andra?

Interpellationen handlar inte om ja eller nej till Nato. Den handlar om huruvida vi ska utreda och göra en saklig prövning av Natofrågan eller inte.

Jag tror att vi behöver få svar på våra frågor. Hur skulle detta påverka Sverige? Det handlar inte bara om krigstid utan också om fredstid när det gäller rekrytering av soldater, ny materiel och övningsverksamhet. Här inryms en rad aspekter på hur detta skulle påverka Sveriges möjlighet att föra en självständig utrikespolitik, vilket vi ofta hör om i debatten.

Jag hoppas att vi kan vara eniga om att kunskap är bra. Det undanröjer missförstånd, rätar ut frågetecken och gör att debatten kan handla om de politiska skiljelinjer som finns.

Jag har deltagit i många debatter med försvarsministern. Hade jag fått tio kronor varje gång försvarsministern uppmanade andra att släppa skygglapparna, tala klarspråk och våga se verkligheten hade det blivit en stor summa pengar.

Jag hoppas att denna kloka inställning inte bara gäller i opposition utan också i regeringsställning, att det inte bara var tomma ord. Det är inte bra att tabubelägga sådana här viktiga frågor. Det skapar inte förtroende. Det är aldrig bra att sopa sådant här under mattan.

Låt oss i stället ta vara på ambassadör Bertelmans synnerligen välskrivna och välmotiverade utredning och se till att vi får en ordentlig prövning av frågan. Sedan kan vi utifrån mer fakta och kunskap ta denna debatt.

Anf. 109 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! I försvarsministerns förra inlägg pekade han på hur Försvarsberedningen funderat på en mängd olika områden. Han räknade upp i princip alla delar av världen och nämnde bland annat Mellanöstern. Det är alldeles riktigt. Vi har funderat och definierat hur det kan påverka rent säkerhetspolitiskt. Men ingenstans i Försvarsberedningens rapport kan vi läsa att man uttalar sig för ett erkännande av staten Palestina.

Jag är dock inte förvånad över att S- och MP-regeringen framför detta. Det har varit ett kongressbeslut hos Socialdemokraterna, och det finns ett starkt vänstertryck från det regeringsunderlag denna regering vilar på.

Men vi kan inte i Försvarsberedningens rapport och analys av Mellanöstern läsa ut att man är för att erkänna staten Palestina, snarare tvärtom – i alla fall om vi hade frågat merparten av ledamöterna.

Precis som Johan Forssell påpekar är det inte en fråga om ja eller nej till Nato just nu utan en fråga om att vi borde analysera, fundera och resonera kring det. Det finns goda skäl till att ta detta steg. Det ena är den nya normalbilden, som försvarsministern själv redogör för i sitt svar. Det andra är att vi har Bertelmans utredning som är ett alldeles utmärkt dokument och som det finns anledning att fundera vidare på.

Det skulle som sagt vara i svensk folkbildningstradition att försvarsministern skickade ut denna från Försvarsdepartementet på bred remiss, förde en dialog och inhämtade synpunkter. Jag tycker att man också skulle kunna

göra det i ett format tillsammans med Finland så att man kan definiera och fundera igenom.

Vad gäller icke besvarade frågor finns det en kvar, och det är den om solidaritetsförklaringen. Vad betyder den egentligen? Om den är folkrättsligt bindande har vi redan iklätt oss olika former av förpliktelser. Då kan man lika gärna ha den typ av säkerhetsförpliktelser som Nato erbjuder.

Min kollega Johan Forssell sade att det var intressant att man från riksdagens talarstol definierar svensk politik i relation till vad Ryssland tycker, tänker och känner. Johan Forssell är en mycket snäll person. Jag skulle använda orden ”ogillar” eller ”direkt obra”. Svensk politik definieras i Sverige, inte i Moskva.

Anf. 110 JEFF AHL (SD):

Fru talman! Man kan nästan tro att Moderaterna medvetet har nedrustat den svenska försvarsförmågan för att kunna föra denna typ av resonemang. Under åtta år valde ni att nedrusta Sveriges försvarsförmåga från dålig till ingenting.

Ni ska inte stå här och tala om att vi ska ta beslut i riksdagen när ni har tagit beslut som har gått rakt emot intentionen att stärka vår säkerhetspolitiska profil i Norden. Vi är i dag ett säkerhetspolitiskt svart tomrum i Norden. Vi bidrar till att skapa instabilitet, och vi riskerar våra grannars säkerhet genom den oansvariga politik som ni har bedrivit.

Floskler och fina ord höjer inte vår försvarsförmåga, oavsett vad Moderaterna tror. Överfallet på Georgien 2008 borde ha varit en ögonöppnare för alla i kammaren, inklusive försvarsministerns socialdemokrater som 2010 föreslog en nedrustning i den skuggbudget man lade fram tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Låt mig återgå till frågan om försvarsallianser. Försvarsplanering och unilaterala, multilaterala och bilaterala solidaritetsförklaringar förstärker att vi redan har frångått vår alliansfrihet. Det är synd att försvarsministern inte vill fördjupa diskussionen om att ta klivet fullt ut och ingå en försvarsallians med Finland. Både vi och Finland har tydliga defensiva intentioner. Ett sådant steg skulle inte riskera att provocera fram en rysk aggression – något som Moderaterna inte har förståelse för att vi faktiskt kan göra.

Gotland är en strategiskt viktig del i Östersjön, men ni tar inte hänsyn till det. Vi kan inte värja oss i dag med den nedrustade försvarsförmåga som ni har bidragit till.

Anf. 111 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det råder ingen tvekan om att det försvarspolitiska läget har förändrats markant under det senaste året. Det föranleder att vi gör en del omprioriteringar i förhållande till vad som var fallet för bara några år sedan. Försvarsberedningen har konstaterat att det svenska försvaret behöver stärkas. Det gick vi i Alliansen till val på, och det satte försvarsministern sin namnteckning på i Försvarsberedningen. Det handlade om en anslagsökning på ungefär 4 miljarder under denna mandatperiod.

Mot bakgrund av att det säkerhetspolitiska läget är mer oroande på grund av det som Putin håller på med i öst börjar vi på nytt få en situation i Sverige då vi på allvar börjar ifrågasätta i vilken utsträckning vi kan säkra vårt försvar. För två veckor sedan visade en opinionsundersökning att på

grund av svenska folkets oro finns det för första gången sedan mätningarna började göras en majoritet för att Sverige ska ansluta sig till Nato.

Detta föranleder att det bör göras en omprövning i frågan. Eftersom det finns en ny hotbild och ett folkligt stöd borde man ställa sig frågan om detta inte borde övervägas. Det är inte fråga om att ändra position gentemot Försvarsberedningens beslut, utan det handlar helt enkelt om att pröva förslaget.

Jag ställer mig lite frågande till hur försvarsministern resonerar när han anklagar Moderaterna för att inte följa Försvarsberedningens överenskommelse.

I överenskommelsen handlar det som sagt om upprustning på ungefär 4 miljarder, och om man tittar på den budget som försvarsministern lagt fram ser det ut som att vi når de målen. Men samtidigt föreslår finansministern i andra änden att man ska slopa den nedsatta ungdomsarbetsgivaravgiften. Eftersom försvaret håller på att bli en av Sveriges största ungdomsarbetsgivare handlar det om ganska omfattande belopp. Vi pratar om i runda slängar 300 miljoner som försvinner från Försvarsmakten och som den socialdemokratiska regeringen inte kompenserar för.

Om det är någon i den här kammaren som har frånträtt den överenskommelse man hade i Försvarsberedningen är det Socialdemokraterna, som nu gör en indirekt och dold besparing på försvaret. Jag skulle vilja veta hur försvarsministern ställer sig till detta.

Sedan vänder jag mig till Sverigedemokraterna, som jag tycker för en närmast löjeväckande argumentation. Om man tittar på inflationen och räknar på hur stor försvarsbudgeten är i dag mot hur stor den var 2006 ser man att vi ligger kvar på exakt samma nivå.

Vi har moderniserat och gjort en omställning av försvaret som har gjort det mer dugligt och anpassat till en ny tid. Därmed är det inte sagt att det inte finns utmaningar. Den försvarsorganisation vi har haft som ambition att implementera har inte blivit implementerad ännu, men att påstå att det skulle ha skett några drakoniska besparingar på försvaret är bara just detta: löjeväckande.

Anf. 112 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Den här debatten börjar spänna över väldigt breda fält och många dimensioner.

Det är min bestämda uppfattning att det tog lång tid innan Moderaterna blev tvungna att acceptera världen som den såg ut. Jag kommer ihåg det starka motståndet från det partiet när vi började peka på utvecklingen i Ryssland – hur man rustade upp, hur man övade, hur man blev alltmer auktoritär och hur man betedde sig på olika sätt.

Inte förrän det som skedde i Ukraina inträffade blev det någon sorts förändring och acceptans för en mer realistisk verklighetsbild. Ni har ett bagage att släpa på här. Jag blir lite kluven när jag nu hör om den förändrade normalbilden och så vidare. Det var svårt att driva fram er till den insikten, men verkligheten tvingade er väl att anpassa er till slut.

Det var mycket skönmålning och många oöverbägda beslut under er tid, när ni hade ansvar för den här typen av frågor, men vi lyckades på något sätt ändå komma överens i Försvarsberedningen.

Om man säger att vi skulle ha frånträtt någonting med ekonomin är frågan: Hur räknar man i den ekvationen in att vi med omedelbar verkan

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

blev tvungna att lägga en och en halv miljard i nya pengar för att klara av det hål som blev efter den uteblivna affären med Schweiz? Det här är inte bara politisk retorik utan också realiteter. Det var mycket pengar man blev tvungen att plocka fram för att klara av en akut situation och för att över huvud taget kunna gå vidare.

Nu står vi inför inriktningsbeslutet. Där kommer prövningens stund för oss allihop, om vi nu kan samla ihop oss till en fortsatt strategi. Då kommer vi till hur vi ska finansiera personal och materiel och hur vi ska klara av de internationella samarbetena. Jag hoppas att det fortfarande finns en majoritet nästa vår för någonting genomförbart bland de sex partier som nu har sagt sig stå bakom Försvarsberedningen i denna kammare.

Vi har i regeringsförklaringen gjort tydligt att Natomedlemskap och ansökan inte är aktuellt för oss. Det är ingen nyhet för någon. Det motsatta hade varit en nyhet. Om man har den grundständpunkten blir det inte särskilt logiskt att börja utreda ett Natomedlemskap. Man ska ha klart för sig att bara det att man utreder innebär en grundläggande förändring av hållningen när det gäller försvars- och säkerhetspolitiken. Det är en signal som kommer att tas emot på olika ställen och som är början på någonting annat.

Det jag har lagt upp på bordet och berättat om här – alla samarbeten och utmaningar, där partnerskapet med Nato ingår – innebär en oerhörd kraftansträngning att klara av.

Det jag säger om Finland är heller inga småsaker, för det är en positionsförflyttning. Jag hoppas att det noteras att jag säger att vi är beredda att titta på lagar och regelverk för hur vi ska ta oss fram i denna svåra fråga. Det är nya positioneringar. Jag är inte en man som vill gå händelserna i förväg i detta sammanhang, men regeringen har i regeringsförklaringen markerat att den svensk-finska utvecklingen är väldigt viktig inför framtiden.

Anf. 113 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag konstaterar att Sverigedemokraterna står i den här kammaren och i praktiken vill ge Rysslands president Putin veto över svensk säkerhetspolitik. Jag tycker att det är ett oerhört märkligt ställningstagande, inte minst mot bakgrund av det mycket höga tonläge Sverigedemokraterna har i denna kammare.

Vi får säkert anledning, försvarsministern, att återkomma till diskussionen om de satsningar ni nu genomför. Jag kan bara konstatera att i våras lovade Peter Hultqvist att han skulle ligga på en nivå som var 900 miljoner högre än Alliansens. I praktiken blev det minus 300 miljoner. Det är ett stort hopp mellan de högtidliga orden och den politik ni har presenterat, och det får vi säkert anledning att återkomma till.

När Nato bildades 1949 fanns det 12 medlemsstater. I dag är siffran uppe i 28. Bara sedan det kalla krigets slut har 13 tillkommit, och samtliga är före detta öststater. I dag leds Nato av en norsk socialdemokrat. Det tycker jag väldigt väl illustrerar de förändringar som sker i socialdemokratins utlands. Jag hoppas att de någon gång också kan komma till Sverige.

Det är klart att försvarsministern talar om Finland, men precis som gjorts klart i debatten många gånger tidigare kan det aldrig ersätta ett medlemskap i Nato. Det är två helt olika frågor. Bara en sådan sak som att vi

talat om samarbete i fredstid – vi inser alla att ett försvarspolitiskt samarbete behövs framför allt i händelse av krig. Då finns det faktiskt bara en aktör som kan ge Sverige de säkerhetsgarantierna, och det är Nato.

Jag tycker att det har varit en bra diskussion här, och vi får säkert anledning att återkomma till den. Jag har inte fått svar på min fråga om varför det gick bra att utreda värnplikten trots det som står i Försvarsberedningens förslag. Jag lämnar debatten med en kvardröjande fråga: Vad har egentligen försvarsministern emot att ge svenska folket mer kunskap i en fråga som är väldigt viktig för vår framtid?

Anf. 114 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det blir lite löjligt, Peter Hultqvist, när du står här i talarstolen och argumenterar som om det är du som har försökt och försökt att få Moderaterna att inse det hot som finns i Putin. Du själv har varit försvarspolitisk talesperson för Socialdemokraterna under ett antal år och lagt fram budgetar där ni de facto föreslår besparingar på försvaret.

Retoriken går inte ihop. I sådana fall borde vi ha fått se Socialdemokraterna lägga fram massiva satsningar på försvaret när ni satt i opposition, Peter Hultqvist, men det gjorde ni inte. Jag tycker att vore klädsamt om vi kunde hålla de värsta slagen under bältet borta från debatten.

Vi var överens om att satsa 4 miljarder på försvaret. Regeringen lägger fram ett förslag om att satsa 4 miljarder på försvaret men tar sedan tillbaka 300 miljoner bakvägen genom att dubbla skatten på att anställa ungdomar. Försvarsministern kan inte svara. Han vägrar att ge svar på hur det kommer sig att man inte kompenserar försvaret för detta och varför man har valt att frångå överenskommelsen i Försvarsberedningen.

Försvarsministern pratade om att man var tvungen att täppa igen luckor från att Schweiz inte köpte JAS-plan. Gör du så, Peter Hultqvist? Säljer du fällen innan björnen är fälld? Jag tror inte att det var någon här inne som seriöst hade intecknat de pengarna. Det är upp till Schweiz att avgöra om de vill köpa våra JAS-plan. Om de inte gör det måste vi planera efter de förutsättningarna.

Vi kan trygga Sveriges säkerhet genom att gå med i Nato. Men det är inte ens det som vi står här i kammaren och argumenterar för, utan vi argumenterar här för att utreda vilka konsekvenser det skulle få.

Socialdemokraterna har inte gett svar på vad som är så hemskt med Nato. Vi vet varför Sverigedemokraterna inte gillar Nato och inte vill trygga Sveriges säkerhet. Det är därför att de inte gillar samarbete med andra länder. Men jag tycker att det är beklagligt att Socialdemokraterna inte kan ge ett rakt svar.

Anf. 115 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! När det gäller ekonomin i Försvarsmakten kan jag bara säga: Det Johan Forssell med viss frenesi talar om som ett vallöfte var något vi gav som ett erbjudande när Försvarsberedningen skulle avsluta sitt arbete. Det var 900 miljoner mer. Det ni svarade med var 75 miljoner. Det tackade vi nej till.

Vi är ett parti bland många, så vi kan inte diktera villkoren för alla andra. Men ni var en del av problemet. Ni tackade nej till detta och erbjöd 75 fattiga miljoner. Det skulle ha varit närmast skrattretande att ta det budet. Det var ett skambud. Jag tycker att man kan påminna om det.

Utifrån de politiska förutsättningar som föreligger har vi gjort en överenskommelse i regeringen med Miljöpartiet om att följa den nivå som anknyter till Alliansens plus att vi lägger till 1 ½ miljard.

Det är något som även Moderaterna i regeringsställning hade tvingats att bli konfronterad med, om ni mot all förmodan hade vunnit valet.

Jag vet inte hur förberedda ni var. Jag har i alla fall viss insyn i hur det var på departementet när jag kom dit. Det var frågan om att lösgöra pengar med rätt omedelbar verkan, och det är en realitet. Om ni tror att 1 ½ miljard är småpengar som inte betyder något tror ni fel.

Det är självklart att Nato, Sverige och Finland är olika frågor. Jag har definitivt inget emot kunskap. Den här debatten sprider eventuellt någon sorts kunskap. Seminarier som nu genomförs på olika ställen sprider någon sorts kunskap.

Ni tycks vara fixerade vid att det är endast Regeringskansliets agerande som kan bidra till folkbildning. Jag har en bakgrund i ABF, en folkbildningsorganisation, och tror att det är ett bättre forum för att föra debatter om Sveriges framtid än att Regeringskansliet ska diktera vilka utredningar som ska remitteras.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2014/15:106 om Medelhavsinstitutet

Anf. 116 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Per Bill har med anledning av den aviserade neddragningen av Medelhavsinstitutets anslag i budgetpropositionen frågat mig

- vilket besked som gäller, det som givits i budgetpropositionen eller det som givits i intervju i Sveriges Radio,
- vilken beredning som har föregått regeringens avisering till riksdagen att avsluta den statliga finansieringen till Medelhavsinstitutet samt
- vilken signal som jag tror att detta skickar om humaniora som vetenskap vid de svenska universiteten.

Jag meddelade i måndags i ett pressmeddelande att de svenska Medelhavsinstitutet även fortsatt kommer att få direkta verksamhetsbidrag och att aviseringen om minskat verksamhetsbidrag för 2016 och 2017 inte längre är aktuell efter att vi har granskat institutets finansieringsmöjligheter.

Medelhavsinstitutet har utöver de direkta verksamhetsbidragen även externfinansiering av verksamheten från till exempel Vetenskapsrådet. Institutet har dock kostnader för drift och underhåll av fastigheterna, och de direkta verksamhetsbidragen från staten behövs därför bland annat för att bidra till att täcka de driftskostnaderna.

Som jag även framförde i en radiointervju är det självklart att en ny regering behöver ta ett helhetsgrepp i en budgetprocess och se över alla anslag i syfte att finansiera viktiga reformer.

Vi har sedan budgetpropositionen presenterades haft kontakter med Medelhavsinstitutet och naturligtvis tagit del av de synpunkter i frågan

som har inkommit från både enskilda individer och olika typer av organisationer. Jag har tagit till mig av de farhågor som har väckts kring institutens möjligheter till alternativ finansiering. Därför väljer vi nu att fortsätta vårt direkta verksamhetsbidrag till instituten.

Jag vill avsluta med att besvara Per Bills tredje och sista fråga om vilken signal jag tror att detta sänder om humaniora som vetenskap vid de svenska universiteten.

Humaniora och samhällsvetenskap har varit mindre prioriterade av de borgerliga partiernas forskningspolitik. De två senaste forsknings- och innovationspropositionerna har innehållit få eller inga som helst satsningar på de forskningsområdena.

Regeringen har därför valt att öka stödet till just humaniora och samhällsvetenskap och föreslår i budgetpropositionen en satsning om 125 miljoner kronor för ökad kvalitet i utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap samt stöd till lärar- och förskollärarytbildningar. För 2016 beräknar regeringen att stödet ska öka ytterligare till 250 miljoner kronor för ökad kvalitet.

Jag har fått god möjlighet att på allvar sätta mig in i Medelhavsinstitutets verksamhet, som spänner över många fält och berör både forskning och utbildning på olika nivåer inom humaniora och samhällsvetenskap, liksom fältarkeologisk verksamhet men också främjande av en bredd av olika kulturverksamheter.

Medelhavsinstitutet är ett slags forskningens infrastruktur för humaniora och samhällsvetenskap, och instituten är viktiga noder i ett större nätverk av internationella forskningsinstitut. Därför har de en viktig funktion som kontaktytor för möten av olika slag mellan människor men också mellan kulturer.

Regeringen har redan visat sin avsikt att stödja humaniora och samhällsvetenskap och prioriterar även framgent den mångfasetterade verksamhet som bedrivs vid Svenska forskningsinstitutet i Istanbul, vid Svenska institutet i Aten, vid Svenska institutet i Rom och vid Stiftelsen San Michele på Capri.

Anf. 117 PER BILL (M):

Fru talman! Tack för svaret, ministern för högre utbildning och forskning! Det är ett glädjande svar. Men samtidigt är det ett lite oroande svar som ger upphov till en del följdfrågor.

Låt oss börja med det som är positivt. Det är naturligtvis att vi kan rädda de tre instituten. De är bra för vår forskning, för vår utbildning och dessutom för kulturverksamhet och nätverkande. Det tycks vi numera vara överens om. De är bra också därför att de är en del av vårt historiska och kulturella arv. De är mycket strategiskt belägna.

Det gäller till exempel ökad kunskap om Turkiet. Det är svårt att hitta något område i världen där det för tillfället är viktigare att få ökad förståelse. Det är, fru talman, i ständigt nyhetsfokus.

Institutet är en mötesplats för människor för att kunna ha seminarier, föra diskussioner och lära sig. Jag kommer själv ihåg en trevlig utskottsresa till Istanbul, där jag hade förmånen att träffa forskare, studenter och andra som verkligen kunde ge utskottet en ökad kunskap om vad som händer i Turkiet för tillfället, hur det ligger till med ren företagsamhet men också det säkerhetspolitiska läget. Det var mycket givande.

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

Om vi då går över till det tråkiga: Varför föreslog ministern en nedläggning av Medelhavsinstitutet? Och varför valde ni att göra det utan någon typ av motiv?

På s. 308 i bilagan för utgiftsområde 16 får man bläddra långt ned för att komma till rubriken 10.3.13 3:13 Särskilda utgifter för forskningsändamål. Och inte ens av tabellen som finns där kan man se vad som är på gång, utan man måste ta sig ned till regeringens överväganden, ungefär tio rader ned, där man ser att det står:

”Regeringen beräknar att anslaget minskar med 12 miljoner kronor 2016 och med ytterligare 10 miljoner kronor fr.o.m. 2017. Minskningen avser bidragen till de svenska medelhavsinstitutet. Finansieringen från staten till institutet avslutas därmed.”

Det får sägas vara en ganska abrupt avslutning på något som har pågått i många årtionden. Frågan blir då vilka kontakter ministern hade med institutet och de berörda svenska universiteten, till exempel Lunds universitet och Uppsala universitet, innan ni föreslog de här neddragningarna.

Anf. 118 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Jag vill tacka Per Bill för ytterligare frågor.

Som jag har sagt tidigare har en ny regering väldigt kort tid på sig att bereda en budget. Och det är inte enskilda ministrar som föreslår en budget, utan det är en samlad regering. Vi är en tvåpartiregering. De två partierna ska förhandla. Men vi ska också förhandla med ytterligare partier här i riksdagen eftersom vi är en minoritetsregering.

Allt gjordes under en kort period, precis som 2006 när den borgerliga regeringen tillträdde. Då beslutade man att lägga ned Arbetslivsinstitutet på ungefär lika många veckor. Men det var ett skarpt förslag som började gälla från halvårsskiftet 2007. Jag vet inte exakt hur mycket underlag man hade för beslutet och hur mycket kontakter man hade hunnit ha vid den tidpunkten. Men det är som sagt väldigt kort tid.

När det här aviserades upplevde vi däremot att vi, eftersom det var en avisering och inte ett skarpt beslut för 2015, kunde ta den tiden till att titta på finansieringsmöjligheter för institutet och om det skulle gå att hitta andra. Institutet är duktiga på att få andra anslag och har många övriga anslag från både privata givare och från Vetenskapsrådet. Det var alltså det vi tänkte göra.

Nu blev det sådan stor oro för detta och för institutets framtid att vi bestämde oss för att göra det betydligt snabbare. Efter det hade vi självklart mycket kontakt med de berörda och tog in deras sakkunskap. Då fick vi även klart för oss att det inte går att dra in basstödet eftersom det i huvudsak går till fastigheterna och till skötsel och drift av fastigheterna.

Det kan kännas som en hög kostnad för ett antal fastigheter, men det är fastigheter med stora kulturvärden och ofta äldre fastigheter. Då blir driften ganska dyr. Och det är väldigt svårt att hitta externa anslag eller andra anslag för just fastighetsdrift. Därför väljer regeringen nu att stå fast vid det extra, fasta anslaget direkt från regeringen för just fastighetsunderhåll och skötsel.

Regeringen har aldrig velat hota institutets existens.

Anf. 119 PER BILL (M):

Fru talman! Socialdemokraterna och Miljöpartiet valde inför valet att inte förbereda en gemensam budget. Det kanske var valtaktiskt smart, men det innebär att regeringsdugligheten blir sämre. Vi använde åtminstone två och ett halvt år till att förbereda oss innan vi vann valet 2006. Jag tror att det hade varit en god investering även för S och MP.

Den nya riksdagsordningen och det faktum att vi har tidigarelagt våra riksdagsval med en vecka har givit nya regeringar längre tid, inte kortare tid, för att förbereda sin budget. Jag tycker nog att den här typen av slarvigheter är ett problem. Jag tror att ministern håller med om att det hade varit bättre att prata med instituten i förväg och att ringa till de större universiteten eller träffa dem för att höra hur pass viktiga instituten är.

Både jag och ministern har en bakgrund i kommun eller landsting. Det är likadant där. Om man skulle föreslå att en skola ska läggas ned, vill man naturligtvis – oavsett vilket parti man kommer ifrån – ta reda på vilka effekter det får. Man försöker då prata med lärare och med elever och deras föräldrar. Sedan tvingas man ibland ta tuffa beslut.

Vår demokrati bygger på väl underbyggda underlag, och här finns det ett problem med att ni valde att inte förbereda er. Jag lastar inte ministern för det eftersom det naturligtvis var ett strategiskt beslut som togs på en annan nivå. Men det är svårare att göra något bra om man inte har förberett sig i ett par tre år, vilket kommer att visa sig på fler områden.

När jag läser delar av interpellationssvaret blir jag glad att ministern skriver att det inte längre är aktuellt att lägga ned instituten och att de är viktiga delar och noder, en forskningens infrastruktur, för humaniora och samhällsvetenskap. Jag håller med till hundra procent. Frågan blir då varför man lägger ned något som man ett par veckor senare kommer fram till är forskningsinfrastruktur och extremt viktigt.

Tänk om vi inte hade fått en debatt i samhället! Då hade det funnits risk för att det som stod på s. 308 långt ned i en kommentar hade blivit verklighet efter ett år. Det hade verkligen inte gynnat svensk forskning i allmänhet och humaniora och samhällsvetenskap i synnerhet.

Anf. 120 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Det var som sagt inte ett förslag om att lägga ned eller ett nedläggningsbeslut. Det var en avisering för 2016–2017 om att det direkta stöd som betalas ut från regeringen skulle upphöra. Som jag sade i ett tidigare inlägg var det inte för att hota verksamheten eller institutens existens utan för att undersöka om det fanns alternativ finansiering. Det hade vi ett helt år, 2015, på oss att titta på och just diskutera med de berörda.

Precis som Per Bill säger blev det en väldig diskussion om detta, och vi tog då kontakt med de berörda för att snabbutreda om det över huvud taget var möjligt att hitta alternativ finansiering. När vi hade haft de samtalen och fått sakunderlagen stod det klart att nästan hela direktanslaget går till fastighetsskötsel och att det är svårt att hitta andra anslag för den typen av verksamhet. Därför fanns det ingen alternativ finansiering.

Det var absolut inget ifrågasättande av verksamheten. Vi tycker att den är väldigt viktig, både för forskningen och för utbildningen. Det handlar också om kulturutbyte. Per Bill tar själv upp institutet i Istanbul. Där handlar det om samhällsvetenskap och att just ta del av och ha utbildningar om hur det turkiska samhället utvecklas och den typen av utbyte.

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

San Michele har en annan profil. Där handlar det kanske mer om kulturverksamhet och författarverksamhet. Men allt det här är viktigt på många stora områden. Regeringens förslag var alltså aldrig att vare sig lägga ned instituten eller hota deras existens. Vi ville titta på alternativ finansiering, och det hade vi ett helt år på oss att göra. Vi valde att göra det betydligt snabbare och kan därför lämna beskedet redan nu.

Anf. 121 PER BILL (M):

Fru talman! Jag vill tacka Helene Hellmark Knutsson för ett ärligt och rakt svar i debatten.

Eftersom jag har ägnat mig åt utbildningspolitik i riksdagen i ett antal år kan jag ge ministern ett litet tips: Många av de små och medelstora anslagen under ministrarnas utgiftsområde får väldigt tydlig effekt ända ned på enskilda delar av ett universitet. Jag hoppas därför att det här kan vara lite av en väckarklocka och att ni verkligen använder det kommande året till att i detalj titta på vad som döljer sig bakom varje utgiftspost.

Under mina 20 år i riksdagen har det inte på något annat utgiftsområde som jag har jobbat med varit så otroligt tydligt att den exakta summan pengar som är avsatt är vad universitetet eller institutet har att rätta sig efter och ingenting annat. Det ser man när man kommer dit.

Anf. 122 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack för tipset, Per Bill! Det är också det som vi i samarbetsregeringen tänker göra. Vi ska ägna tiden åt att föra dialog med universitetet, med olika lärosäten, högskolor och många andra som finns inom forskningsvärlden och som är engagerade i frågor om högre utbildning. Det har vid olika tillfällen sagts att det har varit brist på dialog under den förra regeringen, så det är någonting som vi i allra högsta grad tänker ta till oss så att vi kan lämna tydliga besked.

Det är väldigt viktigt för den här regeringen att satsa på just humaniora och samhällsvetenskap. Därför finns det 125 miljoner i kvalitetshöjningspengar, precis som jag sade i mitt inledande inlägg, för att stärka kvaliteten i högre utbildning när det gäller samhällsvetenskap, humaniora och också lärarutbildningarna.

Jag hoppas att det nyvunna engagemanget för humaniora och samhällsvetenskap från den borgerliga sidan också kommer att leda till att vi kan hitta ett samarbete här i riksdagen för att se till att anslagen blir 125 miljoner nästa år och kanske 250 miljoner året därpå. Det är upp till riksdagen att fatta beslut om det inom några veckor, och det ser jag fram emot.

Jag tackar så mycket för den här interpellationsdebatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 123 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Krister Hammarbergh har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka antalet civilanställda inom polisen.

Jag vill börja med att tacka Krister Hammarbergh för att jag har fått möjlighet att komma till riksdagen och diskutera polisfrågor. Det är alltid lika intressant och spännande.

För att polisen ska kunna utveckla och bedriva en bra och effektiv verksamhet behöver organisationen en blandning av olika kompetenser. Utöver poliser behövs civilanställda med annan kompetens än den polisiära. Det gäller såväl specialistkunskap på olika områden som administrativt stöd inom kärnverksamheten. Under åren 2008–2010 minskade antalet civilanställda inom polisen. Även andelen civilanställda i förhållande till andelen poliser minskade.

Mot bakgrund av att det fanns en oro över att organisationen hade för få civilanställda i förhållande till antalet poliser begärde riksdagen 2012 genom ett tillkännagivande att regeringen skulle vidta åtgärder för att komma till rätta med problemet att det finns för få civilanställda inom polisen.

Antalet civilanställda har ökat under senaste åren och uppgick vid utgången av 2013 till 8 577.

Från och med den 1 januari 2015 kommer den nya Polismyndigheten att finnas på plats. Ansvaret för kompetensförsörjningen kommer i den nya Polismyndigheten att ligga samlat under en personalavdelning. Den nya Polismyndigheten kommer därmed att ha bättre förutsättningar än den nuvarande organisationen att använda sina resurser flexibelt och mer effektivt. Detta bedömer jag kommer ha god påverkan på kompetensförsörjningen, inte minst mot bakgrund av förslagen i propositionen 2013/14:232 *Utökade befogenheter för civilanställda inom Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten*.

Anf. 124 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Bakgrunden till interpellationen är att Socialdemokraterna under lång tid i opposition drev tesen att polisen behöver fler civilanställda så pass hårt att man 2012 med Sverigedemokraternas hjälp drev igenom ett så kallat tillkännagivande här i riksdagen. Tillkännagivandet innebar att den dåvarande regeringen skulle återkomma med förslag till hur antalet civilanställda kunde ökas.

Nu är det den här regeringens sak att behandla detta tillkännagivande, därav bakgrunden till min interpellation.

Anders Ygeman var inte rättspolitisk talesperson före valet. Det var hans nuvarande chef Morgan Johansson. Jag utgår ifrån att Socialdemokraterna inte byter politik för att olika personer kommer i ansvarsställning, utan jag utgår fortsättningsvis ifrån att partiet för samma politik, även om man nu och då byter företrädare.

Det är intressant att titta på vad Socialdemokraterna har sagt före valet. Man kan följa en mängd olika uttalanden i medierna, och jag skulle slösa bort min tid helt hållet om jag citerade alla. Men några citat kan vara intressanta.

Svar på
interpellationer

I Sydsvenskan den 23 oktober 2012 säger Morgan Johansson, då ansvarig, att man vill ange en inriktning och att man har öronmärkt pengar. Det var viktigt för Socialdemokraterna att man öronmärkte pengar i budgeten till fler civilanställda.

Den 28 februari 2012 ville rikspolischefen att polisen skulle ha färre uppgifter bland annat när det gällde fylleceller och liknande. Morgan Johansson tyckte att det var bra att polisen tänker i nya konstruktiva termer, men såg hellre att man funderade på att öka antalet civilanställda. Det var viktigt för Socialdemokraterna.

Själv uttalar han nu i år – den 8 maj 2014 – i Svenska Dagbladet: ”Anställ fler civilanställda”. Det var budskapet före valet.

I Almedalen deltog den rättspolitiska talespersonen i en debatt. Han framhöll då att det behövs bättre utbildning och kompetensutveckling, men också fler civilanställda. Det var viktigt ända in på sommaren.

Det var viktigt även i slutet av augusti: ”S-kritik mot Alliansens utspel”. Det behövs fler civilanställda i polishuset, enligt den rättspolitiska talespersonen Morgan Johansson.

Även på Security User återkommer budskapet: Vi behöver fler civilanställda i polishuset.

I slutet av valrörelsen när vi alla partiföreträdare fick en möjlighet att berätta om vår rättspolitik skrev den rättspolitiska talespersonen Morgan Johansson att de besparingar som pågår för att få ned underskotten medför att civilanställda får sluta. Det var så omvärlden fungerade i september 2014, ett par veckor före valet.

I tidningen Advokaten säger Morgan Johansson att man vill ha fler civilanställda.

Nu frågar jag mig om Anders Ygeman anser att Morgan Johansson hade fel. Regeringen har ju behandlat tillkännagivandet. Det som regeringen skriver i budgetpropositionen är att det ska inrättas en polismyndighet efter nyår. Man säger vidare att polismyndigheten själv borde få avgöra detta.

Borta är talet om fler civilanställda. Borta är talet om öronmärkta pengar. Faktum är att när man läser budgetpropositionen verkar den i väldigt stor utsträckning sammanfalla med den reservation som allianspartier gjorde när tillkännagivandet antogs.

Då är min fråga: Anser du att Morgan Johansson hade fel när han drev den här politiken?

Anf. 125 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag börjar med att svara på den sista frågan: Nej, jag anser inte att Morgan Johansson hade fel. Det är ganska ovanligt att svara på frågor i den här talarstolen. Jag skulle kanske börja med det, så att det inte råder något tvivel.

Man kan ju undra vad interpellanten själv har för uppfattning. Han började med att säga att Morgan Johansson driver tesen att det behövs fler civilanställda. Ja, jag är alldeles säker på att civilanställdas bidrag är väldigt viktigt för polisens arbete. Det vore omöjligt att bedriva polisverksamhet utan civilanställda.

Ett tillrättaläggande: Min chef är statsministern. Det är inte justitieministern. Justitieministern är chef för departementet, men min chef är statsminister Stefan Löfven.

Låt mig påminna om att det var Krister Hammarberghs regering som satte upp ett mål för hur många poliser vi skulle ha 2007. Sedan klarade man inte att leverera pengar för att ha råd att anställa dem. Man anställde poliser på krita.

Det första som jag fick göra när jag kom till Justitiedepartementet var att läsa budgetförslaget från den förra regeringen. Den visade ett stort underskott. Hade vi gjort samma sak som Krister Hammarbergh och hans kolleger ville göra hade vi varit tvungna att säga upp civilanställda. Så var verkligheten. I stället för att läsa glada nyheter om ny rikspolischef och åtgärder mot idrottsrelaterad brottslighet skulle vi ha läst rubriker om civilanställda som sades upp. Det var därför vi sköt till 200 miljoner kronor mer 2014 än vad alliansregeringen måktade med att få fram – 200 miljoner kronor. Annars hade vi behövt säga upp civilanställda i dag.

Ja, jag tycker att det behövs civilanställda. Ja, vi måste ha poliser, och vi måste finansiera dem. Därför är det glädjande att vi för 2015 har mer pengar än någonsin för polisverksamhet och att vi har fler civilanställda än på mycket, mycket länge.

Anf. 126 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Jag ska hjälpa ministern på traven när det gäller budgetförstärkningarna. Vi kan konstatera att den förra regeringen genomförde de största budgetförstärkningar som någonsin har gjorts inom polisen. Det är fakta som ministrerns medarbetare på departementet lätt kan ta fram. Den lilla budgetförstärkning som sker för nästa år är sannolikt en av de absolut lägsta på många, många år. Det är lätt att kontrollera.

Egentligen handlar interpellationen om att man säger en sak före valet och en annan efter valet. Det borde vara besvärande. Den politik ni före valet opponerade så kraftfullt mot söker ni nu stöd och argument för, Anders Ygeman. Ni har alltså vänt 180 grader. Det har inte skett under en längre tid utan uppenbarligen inom loppet av några veckor, från september före valet till dess att budgetpropositionen började skrivas några veckor senare.

Låt oss titta på lite fakta vad gäller antalet civilanställda. Varför var det en sådan katastrof att Socialdemokraterna år 2012 behövde Sverigedemokraternas hjälp för att få igenom tillkännagivandet? Antalet civilanställda hade ökat kraftigt under ett antal år. I svaret plockas åren 2008–2010 ut. Det fanns 7 801 anställda år 2008 och 7 725 år 2010, en skillnad på 76 anställda i hela landet. Var det en sådan katastrof att det föranledde tillkännagivandet? Det frågar jag mot bakgrund av att antalet bara var 7 200 när Socialdemokraterna förlorade regeringsmakten. Det hade alltså fram till år 2010 tillkommit fler än 500 civilanställda under alliansregeringen. Under 2013 hade antalet vuxit till 8 577. Krisåret var antalet 8 457.

Jag har svårt att ta till mig argumentationen. Om vi tittar på siffrorna kan vi se att det var en genomgående ökning. Då var Socialdemokraterna tvungna att klämma till med ett tillkännagivande som innebar att man skulle anställa fler. De driver den tesen veckorna före valet, byter fot efter valet och argumenterar på precis samma sätt som vi hade gjort. Jag tycker i grunden att ni fattat rätt beslut.

Prot. 2014/15:25
20 november

Svar på
interpellationer

Jag vill återkomma till varför ni drev den politiken 2012. Var siffrorna okända för er? Hade ni felaktiga faktaunderlag? Anser du att Morgan Johansson gjorde en felaktig bedömning? Ni hade uppenbarligen hamnat snett. Det kan du väl medge nu i efterhand när ni bytt politik?

Anf. 127 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Krister Hammarbergh gör sig skyldig till något slags virtuellt politikföring. Först säger han att det ena är fel, sedan det andra, och så är det första fel igen. Om han vill säga att jag ägnar mig åt årtalshopande i statistiken gör han sig skyldig till ett av de värsta jag sett i kamraren genom att använda året 1996.

(KRISTER HAMMARBERGH (M): Nej, år 2006.)

År 2006? Förlåt, då tar jag tillbaka det. Rätt ska vara rätt. År 2006 hade vi 7 208 civilanställda, och i dag har vi 8 577. Antalet har alltså ökat dramatiskt, och det tror jag att både Krister Hammarbergh och jag är glada för.

Min poäng är att vi inte har ändrat politik. Vi har skrivit av det tillkännagivande som riksdagen gjorde genom att tillföra medel så att vi har råd att ha den högsta andelen civilanställda någonsin. Jag är övertygad om att med de åtgärder som alliansregeringen vidtog och dem som vi nu vidtar kommer andelen civilanställda att öka. Det är min fasta övertygelse.

Krister Hammarbergh slår sig för bröstet över de stora budgetförstärkningar som gjordes av den tidigare regeringen. Jag är den förste att applådera dem. De var bra. Det är ett av skälen till att vi har den situation vi har i dag, men det hade varit ännu bättre om man hade skjutit till lika mycket pengar när man anställde poliser. Polisverksamheten har dragits med stora underskott. Man har handlat poliser på krita. Man har inte haft pengar till lönen för de poliser man anställt. Om den tillträdande regeringen inte hade skjutit till resurser skulle vi nu ha haft varsel för civilanställda.

När Krister Hammarbergh talar om marginella tillskott tycker jag att han borde fundera lite, för vi behöver varenda civilanställd vi har inom polisen. Därmed blir svaret återigen: Nej, Morgan Johansson hade inte fel, nej, vi har inte ändrat uppfattning, och jag tror, hur konstigt det än kan låta, att jag, Krister Hammarbergh och Morgan Johansson faktiskt är överens om de civilanställdas viktiga roll för polisens arbete och att vi behöver fler, inte färre, civilanställda.

Anf. 128 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret. Jag konstaterar att i varje budget som alliansregeringen lade fanns resurserna. Problemet är att det är ni, Anders Ygeman, som lägger budgeten den här gången, inte vi. Det är därför lite svårt att uttala sig om resurserna för 2015 eftersom vi fortsatt inte har en alliansregering.

Låt mig också konstatera att jag ser att det finns ett starkt stöd för den proposition vi från Alliansens sida lägger i riksdagen när det bland annat gäller civilanställda.

Jag ser att ni efter valet älskar de argument som Alliansen hade, även om ni inte gjorde det tidigare. Det går bra att lova runt, men när man sedan ska ta ansvar håller man tunt. Budskapet till väljarna är därmed ganska

klart: Lita aldrig på Socialdemokraterna. Man vet inte vad man får efter valet.

Prot. 2014/15:25
20 november

Anf. 129 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Krister Hammarberghs argumentation och payoff går inte riktigt ihop. Krister Hammarbergh är glad över den politik vi bedriver. Det tackar jag för.

Vi vet inte vilken budget en alliansregering hade lagt, säger Krister Hammarbergh. Jag tror att han vet det ganska bra. Jag misstänker att han själv varit med och budgetförhandlat inför den budget som skulle ha lagts. Han vet att jag har rätt. Det är därför undanmanövern kommer. Vi vet att de före detta allianspartierna har lagt en budget på riksdagens bord utan en enda krona mer till polisen än vad samarbetsregeringen lagt. Inte en krona mer! Hade de varit kvar i regeringsställning skulle det ha varit ett par hundra miljoner kronor mindre.

Men låt oss lämna det bakom oss. Jag tror att vi i denna kammare är överens om att det behövs en stark poliskår, att det behövs många civilanställda, att gränsen mellan de två grupperna ibland är alldeles för skarp och att vi genom att ändra på det kan få en bättre polis som löser de brottsbekämpande uppgifterna på ett bättre sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 19 november

2014/15:141 Förbifart Stockholm

av *Jan Ericson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:142 Försämringar i tågtrafiken mellan Sandviken och Stockholm

av *Emma Wallrup* (V)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:143 IS grymheter mot kvinnor och barn

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:144 Åtgärder mot ny narkotika och nya droger

av *Anders Hansson* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 november

2014/15:81 Buller och byggande

av *Caroline Szyber* (KD)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2014/15:82 Fler trafikpoliser mot den olagliga yrkestrafiken

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:83 Avancerad sjukvård för svenska soldater i Mali

av *Lena Asplund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2014/15:84 Skolk i terminsbetyg

av *Christer Nylander* (FP)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:85 Läxhjälp

av *Betty Malmberg* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:86 Ökat samhällsansvar för Apoteket AB

av *Karin Rågsjö* (V)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:87 Utrikesfödda kvinnor på arbetsmarknaden

av *Roger Haddad* (FP)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 19 november

2014/15:48 Gotlandssatsning

av *Christer Nylander* (FP)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2014/15:51 Neddragningar på Högskolan Kristianstad

av *Christer Nylander* (FP)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2014/15:56 Polisens arbete med att få bort den olagliga yrkestrafiken från våra vägar

av *Sten Bergheden* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:68 Demokrati som utvecklingsmål efter 2015

av *Birgitta Ohlsson* (FP)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:61 Framtiden för biståndet till Burkina Faso

av *Birgitta Ohlsson* (FP)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:60 Bistånd till Somaliland

av *Birgitta Ohlsson* (FP)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:69 Att uppmärksamma kommunismens offer

av *Birgitta Ohlsson* (FP)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

Prot. 2014/15:25

20 november

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.28.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med § 4 anf. 20

(delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 100 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Meddelande om namnändring	1
§ 2 Anmälan om ersättare	1
§ 3 Svar på interpellation 2014/15:58 om rättighetsmekanism i EU	1
Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	1
Anf. 2 MARIA WEIMER (FP).....	2
Anf. 3 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	3
Anf. 4 MARIA WEIMER (FP).....	4
Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	5
Anf. 6 MARIA WEIMER (FP).....	5
Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	5
§ 4 Svar på interpellationerna 2014/15:87 och 112 om erkännande av Palestina	6
Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	6
Anf. 9 SOFIA DAMM (KD).....	6
Anf. 10 MATHIAS SUNDIN (FP)	7
Anf. 11 FREDRIK MALM (FP).....	8
Anf. 12 HANS WALLMARK (M)	9
Anf. 13 HILLEVI LARSSON (S).....	10
Anf. 14 KATARINA KÖHLER (S).....	11
Anf. 15 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	12
Anf. 16 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	13
Anf. 17 SOFIA DAMM (KD).....	14
Anf. 18 MATHIAS SUNDIN (FP)	14
Anf. 19 FREDRIK MALM (FP).....	15
Anf. 20 HANS WALLMARK (M)	16
Anf. 21 KATARINA KÖHLER (S).....	17
Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	17
Anf. 23 MATHIAS SUNDIN (FP)	18
Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	18
§ 5 Svar på interpellation 2014/15:91 om plundring, folkfördrivning och brott mot mänskliga rättigheter i östra Kongo	19
Anf. 25 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	19
Anf. 26 AMINEH KAKABAVEH (V).....	20
Anf. 27 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	21
Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (V).....	22
Anf. 29 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	23
Anf. 30 AMINEH KAKABAVEH (V).....	23
Anf. 31 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	24
§ 6 Svar på interpellation 2014/15:110 om krisen i den svenska mjölkproduktionen.....	24
Anf. 32 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S).....	24
Anf. 33 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	25
Anf. 34 ANDERS FORSBERG (SD)	26
Anf. 35 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S).....	27
Anf. 36 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	28

Anf. 37 ANDERS FORSBERG (SD).....	28
(forts. § 8).....	29
Ajournering.....	29
Återupptagna förhandlingar	29
§ 7 Frågestund.....	29
Anf. 38 ANDRE VICE TALMANNEN.....	29
<i>Bolånetaket för unga hushåll.....</i>	<i>29</i>
Anf. 39 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	29
Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	30
Anf. 41 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	30
Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	30
<i>Sveriges ubåtsjaksförmåga</i>	<i>31</i>
Anf. 43 MIKAEL JANSSON (SD)	31
Anf. 44 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	31
Anf. 45 MIKAEL JANSSON (SD)	31
Anf. 46 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	32
<i>Kompensationen för höjda arbetsgivaravgifter för unga.....</i>	<i>32</i>
Anf. 47 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	32
Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	32
Anf. 49 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	33
Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	33
<i>Högre utbildning för tillväxt.....</i>	<i>33</i>
Anf. 51 PATRIK LUNDQVIST (S).....	33
Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	34
Anf. 53 PATRIK LUNDQVIST (S).....	34
Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	34
<i>Straffen för grova narkotikabrott.....</i>	<i>35</i>
Anf. 55 BEATRICE ASK (M)	35
Anf. 56 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	35
Anf. 57 BEATRICE ASK (M)	36
Anf. 58 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	36
<i>Utlandsfödda kvinnors rätt till utbildning</i>	<i>36</i>
Anf. 59 AMINEH KAKABAVEH (V)	36
Anf. 60 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	37
Anf. 61 AMINEH KAKABAVEH (V)	37
Anf. 62 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	37
<i>Arbetet mot skolk i skolan.....</i>	<i>37</i>
Anf. 63 CHRISTER NYLANDER (FP).....	37
Anf. 64 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	38
Anf. 65 CHRISTER NYLANDER (FP).....	38
Anf. 66 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	38
<i>Gränspendlare i statistiken.....</i>	<i>39</i>

Anf. 67 RASMUS LING (MP)	39
Anf. 68 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	39
Anf. 69 RASMUS LING (MP)	39
Anf. 70 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	40
<i>Avskaffande av fritidspengen</i>	40
Anf. 71 JAKOB FORSSMED (KD)	40
Anf. 72 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	40
Anf. 73 JAKOB FORSSMED (KD)	41
Anf. 74 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	41
<i>Förslaget om obligatoriskt gymnasium</i>	41
Anf. 75 MICHAEL SVENSSON (M)	41
Anf. 76 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	42
Anf. 77 MICHAEL SVENSSON (M)	42
Anf. 78 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	42
<i>Åtgärder för att skydda handeln mot brott</i>	42
Anf. 79 ANNA HAGWALL (SD)	42
Anf. 80 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	43
Anf. 81 ANNA HAGWALL (SD)	43
Anf. 82 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	43
<i>Gränshinder i Öresundsregionen</i>	44
Anf. 83 HILLEVI LARSSON (S)	44
Anf. 84 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	44
Anf. 85 HILLEVI LARSSON (S)	44
Anf. 86 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	45
<i>Friskolors långsiktiga ekonomiska förutsättningar</i>	45
Anf. 87 MARIA STOCKHAUS (M)	45
Anf. 88 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	45
Anf. 89 MARIA STOCKHAUS (M)	46
Anf. 90 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	46
<i>Samverkan mellan gymnasiets byggprogram och byggbranschen</i>	46
Anf. 91 OLA JOHANSSON (C)	46
Anf. 92 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	47
Anf. 93 OLA JOHANSSON (C)	47
Anf. 94 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	47
<i>Straffskärpningsars effekt på brottsligheten</i>	48
Anf. 95 SANNE ERIKSSON (S)	48
Anf. 96 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	48
Anf. 97 SANNE ERIKSSON (S)	48
Anf. 98 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	48
Anf. 99 ANDRE VICE TALMANNEN	49
§ 8 (forts. från § 6) Svar på interpellation 2014/15:110 om krisen i den svenska mjölkproduktionen	49
Anf. 100 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S)	49
Anf. 101 MAGNUS OSCARSSON (KD)	50
Anf. 102 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S)	50

§ 9 Svar på interpellation 2014/15:101 om saklig prövning av svenskt medlemskap i Nato	51
Anf. 103 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	51
Anf. 104 JOHAN FORSSELL (M)	52
Anf. 105 HANS WALLMARK (M)	53
Anf. 106 JEFF AHL (SD)	55
Anf. 107 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	55
Anf. 108 JOHAN FORSSELL (M)	56
Anf. 109 HANS WALLMARK (M)	57
Anf. 110 JEFF AHL (SD)	58
Anf. 111 FREDRIK SCHULTE (M).....	58
Anf. 112 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	59
Anf. 113 JOHAN FORSSELL (M)	60
Anf. 114 FREDRIK SCHULTE (M).....	61
Anf. 115 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	61
§ 10 Svar på interpellation 2014/15:106 om Medelhavsinstitutet	62
Anf. 116 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	62
Anf. 117 PER BILL (M)	63
Anf. 118 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	64
Anf. 119 PER BILL (M)	65
Anf. 120 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	65
Anf. 121 PER BILL (M)	66
Anf. 122 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	66
§ 11 Svar på interpellation 2014/15:105 om civilanställda inom polisen.....	67
Anf. 123 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	67
Anf. 124 KRISTER HAMMARBERGH (M)	67
Anf. 125 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	68
Anf. 126 KRISTER HAMMARBERGH (M)	69
Anf. 127 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	70
Anf. 128 KRISTER HAMMARBERGH (M)	70
Anf. 129 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	71
§ 12 Anmälan om interpellationer	71
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	72
§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	72
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.28.....	73

Prot. 2014/15:25
20 november
